

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Simge Aleyna YILDIRIM

TOPLUMSAL HAREKETLER VE MEDYA:
GEZİ PARKI VE SARI YELEKLİLER ÖRNEĞİ

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2020

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Simge Aleyna YILDIRIM

TOPLUMSAL HAREKETLER VE MEDYA:
GEZİ PARKI VE SARI YELEKLİLER ÖRNEĞİ

Danışman

Turan ŞENER

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2020

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Simge Aleyna Yıldırım'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Nedret ÇAĞLAR (İmza)

Üye (Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Turan ŞENER (İmza)

Üye : Prof. Dr. Faruk ATAAY (İmza)

Tez Başlığı: TOPLUMSAL HAREKETLER VE MEDYA: GEZİ PARKI VE SARI YELEKLİLER ÖRNEĞİ
--

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 14/08/2020

Mezuniyet Tarihi : 27/08/2020

(İmza)
Prof. Dr. İhsan BULUT
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Toplumsal Hareketler ve Medya: Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler Örneği ” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Simge Aleyna YILDIRIM

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Simge Aleyna YILDIRIM
Öğrenci Numarası	20185218007
Enstitü Ana Bilim Dalı	Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Programı	Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Dr.Öğr.Üyesi Turan ŞENER
Tez Başlığı	Toplumsal Hareketler Ve Medya: Gezi Parkı Ve Sarı Yelekliler Örneği
Turnitin Ödev Numarası	1370971881

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 122 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 18/08/2020 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 7

alıntılar dahil % 14'tür.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelik sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

...../...../.....

(imzası)
Dr. Öğr. Üyesi Turan ŞENER

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	iv
ÖZET.....	v
SUMMARY.....	vi
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SİYASAL KÜLTÜR, SİYASAL KATILIM ve DEMOKRASİ

1.1. Siyasal Kültür Kavramı.....	2
1.2. Siyasal Modernleşme.....	3
1.3. Demokrasi ve Düşünce Özgürlüğü.....	6
1.3.1. Genel Hatlarıyla Demokrasi Kuramları.....	9
1.3.1.1 Temsili Demokrasi.....	9
1.3.1.2 Müzakereci Demokrasi.....	10
1.3.1.3 Agonistik Demokrasi.....	11
1.4. Siyasal Katılım.....	11
1.4.1. Fransa ve Türkiye'de Siyasal Katılım.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

TOPLUMSAL HAREKETLER

2.1. Toplumsal Hareketler Kavramı.....	17
2.2. Toplumsal Hareketlerin Tarihi Gelişimi.....	19
2.2.1. Dünya'da Toplumsal Hareketler.....	21
2.2.1.1. 1968 Mayıs'tan Sovyetler Birliği'nin Dağılmasına.....	24
2.2.1.2. Dünya Ticaret Örgütü Protestosu.....	25
2.2.1.3. 2008 Krizinden Günümüze Kadar Yaşanan Hareketler.....	27
2.2.2. Türkiye'de Toplumsal Hareketler.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
FRANSIZ MEDYASINDA GEZİ PARKI VE SARI YELEKLİLER
HAREKETLERİNİN ELEŞTİREL SÖYLEM ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	35
3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları.....	37
3.3. Araştırmanın Metodolojisi.....	37
3.3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklem Süreci.....	37
3.3.2. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi ve Araçları.....	38
3.4. Araştırma Verilerinin Analizi ve Bulguların Değerlendirilmesi.....	40
3.4.1. Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz.....	40
3.4.1.a. Le Monde Diplomatique 'nin Sarı Yelekliler ve Gezi Parkı Başlıkları.....	40
3.4.1.b. Les Echos'un Sarı Yelekliler ve Gezi Parkı Başlıkları.....	45
3.4.1.c. RFI'nın Sarı Yelekliler ve Gezi Parkı Başlıkları.....	50
3.4.2. Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz	54
3.4.2.a. Le Monde Diplomatique'nin Ana Olay Sunumu.....	54
3.4.2.b. Les Echos'un Ana Olay Sunumu.....	57
3.4.2.c. RFI'nın Ana Olay Sunumu.....	59
3.4.3. Ardaan ve Bağlam Bilgisi.....	62
3.4.4. Haber Kaynakları.....	63
3.4.5. Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması.....	64
3.4.5.1. Sentaktik Analiz.....	64
3.4.5.2. Sözcük Seçimleri.....	66
3.5.5.3. Haber Retoriği.....	69
SONUÇ.....	71
KAYNAKÇA.....	74
EK 1- HABERLERİN EKRAN GÖRÜNTÜLERİ.....	88
ÖZGEÇMİŞ.....	114

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	23
Şekil 3.1 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	41
Şekil 3.2 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	41
Şekil 3.3 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	42
Şekil 3.4 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	42
Şekil 3.5 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	43
Şekil 3.6 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	43
Şekil 3.7 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	44
Şekil 3.8 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	44
Şekil 3.9 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	45
Şekil 3.10 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	46
Şekil 3.11 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	46
Şekil 3.12 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	46
Şekil 3.13 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	47
Şekil 3.14 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	47
Şekil 3.15 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	48
Şekil 3.16 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	48
Şekil 3.17 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	48
Şekil 3.18 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	49
Şekil 3.19 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	50
Şekil 3.20 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	51
Şekil 3.21 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	51
Şekil 3.22 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	51
Şekil 3.23 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	52
Şekil 3.24 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	52
Şekil 3.25 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	52
Şekil 3.26 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	52
Şekil 3.27 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	53
Şekil 3.28 İlgili haberin ekran görüntüsü.....	53

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1.1 Siyasal Katılma Düzeyleri.....	13
Tablo 1.2 2007 Demokrasi İndeksi Fransa ve Türkiye Değerleri.....	15
Tablo 1.3 2019 Demokrasi İndeksi Fransa ve Türkiye Değerleri.....	15
Tablo 2.1 Toplumsal Hareket Dalgaları.....	20
Tablo 2.2 Siyasal İlgi ve Katılım.....	33
Tablo 3.1 Haberlerdeki Dikkat Çekici Söylemlerin Özeti.....	66
Tablo 3.2 Haberlerdeki Dikkat Çekici Söylemlerin Özeti.....	67
Tablo 3.3 Haberlerdeki Dikkat Çekici Söylemlerin Özeti.....	68

ÖZET

Toplumsal hareketler, toplumun yaşadığı hoşnutsuzluk ve isteklerin karşılanmasına yönelik talepler sonucu meydana gelen bir dışa vurumdur. Bu ifade biçiminin tarihi oldukça eski zamana dayanmaktadır. Eskiden beri görülen toplumsal hareketler kimi zaman çatışmalara, isyanlara, iç savaflara dönüşmüş ve toplum üzerinde ciddi etkiler göstermiştir. Günümüzde ise teknolojinin gelişimi ve haberleşme imkânlarının artması ile birlikte toplumsal hareketlerin önemi ve takip edilebilirliği artmakta ve etki alanı genişlemektedir. Toplumsal hareketler dünyanın hemen her yerinde görülebilmekteyken değişen şartlara göre toplumsal yapıların değişimleri ile birlikte şekillenmektedir. Özellikle 1960'lı yıllar, toplumsal hareketlerin temel özelliklerine yenilerinin eklenmesi ve bazılarının değişmesi açısından önemli bir zaman dilimi olmuştur. Her toplum değişik dinamiklere sahip olduğu için her hareketi tek bir kategori incelemek mümkün değildir. 21. yüzyıla gelindiğinde teknoloji ve sosyal medya sayesinde bireylerin sesini duyurması kolaylaşmış ve çoğu toplum bu avantajı kullanarak toplumsal eylemlere devam etmektedir. 2013 yılında Gezi Parkı ve 2018 yılında Sarı Yelekliler hareketleri de bu şekilde genişleme göstermiştir. Farklı talepler ile başlayan iki harekette kısa zamanda sosyal medyanın da yardımıyla çok sayıda insanın ilgisini çekmiş ve diğer ülkeler tarafından takip edilir hale gelmiştir. Sarı Yelekliler eylemleri bir seneden uzun süredir devam ederken Gezi Parkı eylemleri yaklaşık üç hafta sürmüştür. İki toplumsal hareket içinde birbiriyle zıt oldukça fazla söylem bulunmaktadır. Bu söylemleri okuyucuya ya da izleyiciye yansıtmak için kullanılan sözler, seçilen görseller, haber başlıklarında kullanılan kelimeler geliş güzel seçilmemektedir. Bu doğrultuda, Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler hareketleri ile ilgili Les Echos, RFI ve Le Monde Diplomatique haber sitelerinde yer alan haberler eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelenmiştir. Eleştirel söylem analizi ile söylem daha detaylı incelenmekte ve altındaki derin mana irdelenmektedir. Bu analiz yapılırken Fransız medyasında yakın bir zaman zarfı içerisinde kendi tecrübe ettikleri Sarı Yelekliler ve Türkiye'de yaşanan Gezi Parkı hareketlerinin haberler aracılığıyla nasıl bir ideoloji doğrultusunda yansıtıldığını incelemek ve söylemler arasındaki farkları yorumlayabilmek hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Hareketler, Medya, Siyasal Katılım, Gezi Parkı, Sarı Yelekliler.

SUMMARY

Social movements are a manifestation of the dissatisfaction and requests of the society and the demands for meeting them. The history of this form of expression dates back to very old times. Social movements, which have been seen since ancient times, have sometimes turned into conflicts, riots, and civil wars, and have had serious effects on society. Today, with the development of technology and increasing communication facilities, the importance and interest of social movements are increasing. Social movements can be seen all over the world and are shaped by changes in the world conditions and therefore the social structures. Especially the 1960s was an important period for adding new ones to the basic features of social movements and changing some of them. Since every society has different dynamics, it is not possible to examine each movement in a single category. In the 21st century, although it is easier for individuals to make their voices heard thanks to technology and social media, most societies continue their social actions by using these advantages. The Gezi Park movements in 2013 and the Yellow Vests in 2018 took place in this way. In two movements that started with different demands, with the help of social media in a short time, it got the support of many people and was followed by other countries. While the actions of the Yellow Vests have been going on for more than a year, Gezi Park protests lasted approximately three weeks. Two social movements contain a lot of opposite discourses. The words used to reflect these discourses to the reader or the audience, the selected images, the words used in the title are not chosen randomly. Accordingly, the news on Les Echos, RFI, and Le Monde Diplomatique news sites related to the Gezi Park and the Yellow Vest movements have been analyzed with critical discourse analysis method. With critical discourse analysis, the discourse is examined in more detail and the deep meaning under it is examined. In utilizing this analysis method, it has been targeted to see and interpret the difference how the Gezi Park movements in Turkey were evaluated at the French press while they experienced a similar movement in France recently.

Keywords: Social Movements, Media, Political Participation, Gezi Protests, Yellow Vests.

ÖNSÖZ

Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler toplumsal hareketleri etkileri, katılım yoğunluğu ve içerdikleri alt metinler sebebiyle dünya basınında çok kez yer almıştır. Buna ek olarak yerli ve yabancı literatürde de hareketler hakkında zıt görüşler içeren pek çok yayın bulunmaktadır. Toplumsal hareketler dünya düzeninde gerçekleşen değişimler sonucu bazı değişimler gösterse de yıllardır var olup toplumlar üzerinde büyük dönüştürücü etkiler yapabildiği yadsınamaz bir gerçektir.

Bu çalışma da ise yakın geçmişte yaşanmış ve iki toplum için önem arz eden bu iki hareketin Fransız medyasında ne şekilde işlendiği incelenmiştir. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde toplumsal hareketten söz ederken toplum yapısı ve olayın özünüyle ilişkili olan demokrasi, düşünce özgürlüğü, siyasal katılım, siyasal modernleşme ve siyasal kültür kavramlarından söz edilmiştir. İkinci bölümde toplumsal hareketlerin tarihsel gelişiminden bahsedilmiş, dünya ve Türkiye'den toplumsal hareket örnekleri verilmiş ve yeni toplumsal hareketlerin özelliklerinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde ise araştırmanın yöntemi olan eleştirel söylem analizinin özelliklerinden bahsedilmiş ve üç köklü Fransız haber sitesinin Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler hareketleri söylemleri incelenip karşılaştırılmıştır.

Çalışma süresince özverisini esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Turan Şener'e, öğrettikleri her kıymetli bilgi için Akdeniz Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü hocalarıma, varlıklarıyla her daim hayatımı güzelleştiren canım anneme ve kardeşlerime teşekkür ederim.

Simge Aleya YILDIRIM

Antalya, 2020

GİRİŞ

Vatandaşlar ve yönetenler arasındaki ilişki tek bir kalıba sokulamayacağı gibi, yıllar boyu bu ilişki toplumlarda farklı şekillerde tezahür etmiştir. İnsanlar; yaşamlarını ve ülkelerinin durumunu etkileyecek hususlarda söz sahibi olabilmek, günümüzde üzerinde gerekliliğiyle ilgili tartışma bile yapılmayan temel hak ve özgürlükleri elde edebilmek için yıllar boyu ciddi mücadeleler vermiştir. Demokrasi kavramının hayatımıza yerleşmesi ve bu kavram doğrultusunda bireylerin siyasete katılımın daha gerekli kabul edilmeye başlanması sayesinde otoritelerin gücü sınırlanmıştır. Bu sürecin her ülke için bu şekilde ilerlediğini söylemek ise mümkün olmamaktadır. Üzerinde tam bir uzlaşının söz konusu olmadığı demokrasi kavramının, birçok modeli de bulunmaktadır. Uygun yolları denediğinde sesinin duyulmadığını ya da duymazdan gelindiğini düşünen toplumlar, geçmişte de günümüzde de kolektif biçimde hareket etme yolunu tercih etmektedirler. Çeşitli nedenlerle ortaya çıkabilen toplumsal hareketler bireylerin lehine sonuçlanabildikleri gibi daha büyük karışıklıkların zeminini de oluşturabilmektedirler. Yakın geçmişte Türkiye ve Fransa iki geniş çaplı toplumsal hareket yaşamıştır. Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler hareketleri farklı tarihlerde meydana gelmiş fakat pek çok açıdan benzerlik göstermiştir. Büyük ses getiren bu hareketler, ülkelerin medya kanallarında çokça yer almış ve yorumlanmıştır. Bu tezin amacı Fransız medyasında okunma oranı yüksek olan üç internet haber sitesinde bu iki hareketin nasıl ele alındığını eleştirel söylem analizi yöntemi ile karşılaştırmak, farklılıkları ve benzerlikleri görmek ve Türkiye'ye bakış hakkında bir fikir edinmektir.

Tez, üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde siyasal kültür, siyasal modernleşme, demokrasi ve siyasal katılım kavramları üzerinde durulacaktır. Demokratik usullere uygun seçim yapan iki ülkede, temsilcilerini oy vererek seçen halkın içerisinde benzer düşünceler etrafında toplanan gruplar seçilen yönetime eylemler düzenlemişlerdir. Bu nedenle bu kavramlardan bahsetmek gerekli görülmüştür. Sokağa çıkma eylemlerinin siyasal katılım faaliyeti olup olmadığı konusunda ise farklı görüşler mevcuttur. İkinci bölümde klasik ve yeni toplumsal hareketlerden bahsedilecektir. Ek olarak bu bölümde Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler ile ilgili literatür taraması sonucu elde edilen bilgilere, benzerlik ve farklılıklara yer verilecektir. Üçüncü bölümde üç Fransız haber sitesinde konuyla ilgili yer alan haberler uygun anahtar kelimeler yardımıyla taranacaktır. Ulaşılan haberler eleştirel söylem analizinin kriterleri çerçevesinde incelenip iki hareketin medyada ele alınış şekli karşılaştırılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

SİYASAL KÜLTÜR, SİYASAL KATILIM ve DEMOKRASİ

1.1. Siyasal Kültür Kavramı

Siyasetin gizli öznesi olan vatandaşların siyasete katılım gösterme biçimleri çeşitli boyutlarda ele alınmakta ve değişik başlıklar altında kategorize edilmektedir. Bireylerin katılım şeklini, düzeyini ve siyasal davranışlarını anlamlandırabilmek için öncelikle o toplumun siyasi kültürüne bakılmalıdır. Siyasal kültür; devletin sorumlulukları, otoritesi, bireylerin hakları, toplumun aile yaşantısı ile ilgili zamanla yerleşen kültürel kalıplarla oluşan tutumların toplamı olarak nitelendirilebilir (Robertson, 1986: 263). Ülkede siyasetin işleyiş algısını etkileyen siyasal kültür, bireylerin karar alma süreçlerinde ve siyasal davranışlarının şekillenmesinde de etkili olmaktadır. Bu durumu somutlaştırmak için Ortaçağ Avrupa'sında hükümdarların Tanrı'nın yeryüzündeki gölgesi olduğuna inanılmakta olduğu zamanlar örnek verilebilir. Bu algının hakim olduğu bir toplumda elbette hükümdara duyulan saygı oldukça yüksek olacağı gibi, hükümdarın kararlarını sorgulamak ya da kararlarının karşısında yer almak gibi durumlar neredeyse söz konusu dahi olamayacaktır (Turan, 1977: 33). Bu durum siyasi kültürün alt metninde hükümdar uludur algısını şekilleneceğinden bireyler onun kararlarına daha çok güvenecek ve daha az sorgulayacaktır. Bunun sebebi saygı duymak olacağı gibi korku da olabilir.

Toplumların siyasette etkin olma dereceleri ve siyasal katılımlarının boyutları genelde ülkenin siyasal kültürüne göre şekillenmektedir. Bireyler çoğunlukla çeşitli şekillerde tecrübe ettikleri siyasal kültür sonucunda kalıcı siyasal davranışlar edinirler. Demokrasi anlayış ve uygulamasının da bu edinimlere sahip bireylerin talepleri doğrultusunda şekil aldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu yüzden demokrasinin varlığı ve uygulaması her ülkede farklılık göstermektedir.

Siyasal kültür ile yönetim biçiminin birbiriyle uyumlu olması gerekmektedir. Demokrasi ile yönetilmeyen ülkelerde de oluşmuş bir siyasi kültürün varlığı doğal iken, demokrasinin varlığı vatandaşların siyasal kültürlerinde kendilerine etkili bir rol biçebilmeleri açısından önemlidir. Siyasal hakların edinimi ve demokrasiden söz ediş sürecinin II. Dünya Savaşı sonrası oluşmaya başladığı söylenebilir. 20. Yüzyıl ortalarından sonra demokrasi belirli kişilerin oy kullanması ile sınırlandırılan çizgisini genişletmeye başlamıştır (Heywood, 2016: 282). Böylece halkın daha geniş kesiminin siyasete katılım gösterme şansı olmuştur. Demokrasi ile birlikte halkın ve yöneticilerin istekleri ortak bir noktada buluşturulup herkes için uygun sınırlar belirlenebilmektedir. Sınırların çizilmesi, tarafların beklenti ve

davranışlarını belli şekillerde yansıtmaya imkan vereceğinden düzensizlik ve karmaşanın tecrübe edilme olasılığı düşecektir.

Günümüzde hızlı tüketim algısı, inanılan ve bilinen bilgilerin çabuk çürütülebilmesi sebebiyle siyasi kültür bir ülkede çok keskin sınırlar çizer ve bu kültürün dışına çıkmak zordur demek tam anlamıyla doğru olmayacaktır. Genç nüfusun geleneklerin ve geçmişin kendi karar mekanizmalarına ne derece etkilemelerine izin verdikleri çeşitli çalışmalara konu olsa da toplumun genel siyasal analizini yapmak siyasi kültür sayesinde mümkün olabilmektedir.

Bireyler öğrenerek, yorumlayarak, kabul ederek belli bir zaman süresince değerleri içselleştirerek ortak bir kültür edinirler. Toplumun temeline işlemiş kültürel öğeleri kökten değiştirmek ya da yok saymak çok kolay bir durum değildir. Yüzde yüz bir kesinliğe sahip olmamakla beraber siyasal tepkilerin nasıl ve ne yönde gerçekleşeceği o ülkenin siyasal kültürüne bakarak yorumlamak mümkün olabilmektedir. Bu yorum her zaman doğru olmayabilir çünkü insan davranışını ve tepkisini tam olarak kestirebilmek mümkün değildir. Arka planlarında çeşitli dolmuşluklar uzun zamandır süregelse de ufak bir kıvılcımla bir anda toplumsal bir harekete dönüşen olaylar bu duruma örnektir. Sonuç olarak bir ülkenin siyasal düzenini sadece siyasal salt kültür bağlamında açıklamak ve analiz etmek çok doğru bir yöntem olmayabilir. Kültür harmanlanarak zamanla oluştuğundan sabit bir öze sahip değildir. Bağımsız bir değişken olarak kabul edilemeyeceğinden onu etkileyen çevre değişkenlerde yorumlama esnasında göz önüne alınmalıdır.

1.2. Siyasal Modernleşme

Modernite; sanayileşme, demokratikleşme ve endüstrileşme gibi kavramların birlikte bahsedildiği bir olgudur. Bu kavramlara paralel olarak bilimsel, rasyonel ve teknolojik oluşumların yaygınlaştırılması olarak ele alınabilir (Touraine, 2018: 23). Modernleşme değişimleri de beraberinde getirir ve her toplumun değişim sürecinin işleyiş hızı ve sürecin sonuçları aynı değildir. Azgelişmiş toplumlara gelişme aşamalarını tamamlayabilmeleri için rol model bir ülke gereklidir ve Batı'nın model olma ayrıcalığı batılı kuramcılar tarafından tartışmaya kapalı gibi nitelenmiştir (Altun, 2000: 124). Batılı toplumların tecrübe ettikleri gelişmeler sonucu genel anlamda daha iyi bir modernleşme süreci geçirmiş olması ile çoğu zaman modernleşme kelimesinin Batılılaşma ile birlikte telaffuz edilmektedir.

İkinci Dünya Savaşı ile hem güç dengeleri hem de siyasi aktörler de ciddi değişiklikler olmuştur. Savaştan eli güçlü çıkan Amerika, daima ötekileştirdiği sosyalizm rüzgarına yeni ülkelerin kapılmaması için kendine dünya siyaset düzenine yön verme görevini tahsis etmiştir.

Bu şartlar altında yeni bir düzen oluşturulurken demokrasi ve liberalizm kavramları fazlasıyla ön plana çıkarılmıştır. Liberal demokrasi ile siyasal benzerlik sağlanmaya çalışılmış kapitalizm ile de entegre bir pazar oluşturularak ülkelerin belirli hususlarda belirli sınırların içerisinde kalması durumu ortaya çıkmıştır. Önceleri de rol model ülke denilince akla gelen ve bu imajını zamanla yeniden elde eden Avrupa zamanla birlik olup Avrupa Birliği'ni oluşturmuştur. Bu örgütlenmenin bir parçası olmak için sadece siyasi düzenlemelerde reformlar yapmak yeterli olmamaktadır. Aday ülkelerden sosyal ve ekonomik anlamda da reformlar yapılması istenmektedir.¹ Mevcut düzene bakıldığında sistemin hala bu kavramlar üzerinde şekilleniyor olması başarılı bir değişim süreci yürütüldüğünün kanıtıdır. Diğer taraftan ilerleyen bölümlerde ele alınacak olan toplumsal hareketlere bakıldığında, sisteme neredeyse tamamıyla hakim olan bu kavramların çoğu zaman bireyler için sorunun ana kaynağı olduğu, Batı ülkelerinde de bu doğrultudaki protestoların çokça yaşandığı görülecektir.

Batı'dan evirilen modernleşme kavramı yadsınamaz bir gerçek olsa dahi tüm kavramı ve dönüşümü yalnızca bunun üzerinden değerlendirmek doğru olmayacaktır. Inkeles (1978: 49) toplumların modernleşmesinden bahsederken bireyin kilit kavram olduğu düşüncesindedir ve bunun için bireyin sahip olması gereken nitelikler şunlardır: açık fikirlilik, laiklik, pozitivizm, meritokratizm, rasyonalizm, aktivizm ve ulusçuluk. Ülkenin gelişme sürecinde bireyin etkin unsur olduğuna inanmakta ve modernliğe ulaşmanın modern bireylerin inşası ile bağlantılı görmektedir. Birey değişince toplumda dönüşür çünkü siyasi kültür gibi siyasetin kendisi de iç ve dış faktörlerden etkilenmektedir. Modernleşme seviyesi yükseldikçe bireyler tarafından bu kavramların içinin daha da doldurulacağı düşünülmektedir.

Modernleşme öncesi toplum yapıları ve bu toplumların siyasal sistemleri ile ilgili araştırmalar yapan Eisenstadt'a göre (2000: 1-2) modern toplumlar toplumsal hareketliliğin yoğun yaşandığı ve haliyle yüksek oranda farklılaşmanın egemen olduğu toplumsal yapılardır. Farklılaşma ile kastedilen toplumsal örgütlenmenin profesyonelleşmesi ve çeşitlenmesi, buna ek olarak gelenekselden ziyade uluslararası kimlik ve etiketlerin çoğalmasındır. Toplumsal hareketlilik geleneksellikten modernliğe doğru geçiş sürecinin daha hızlı mümkün hale gelmesine yardımcı olacaktır. Topumlar değişim göstermektedir ancak tam anlamıyla bir kopuş ve dönüşüm yaşanması için birkaç neslin değişmesi gerekir. Dönüşüm zamanla gerçekleşse dahi bu dönüşüm tek tipleşmeyi getirir ve modernleşme kavramı altında toplumsal özü kaybetmek modern fakat ruhsuz bir toplum meydana getirebilir.

¹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership_en/ (erişim tarihi: 03.03.2020).

Toplumun tüm kesimlerini etkileyen modernleşme sürecinin siyaseti etkilediği yönleri siyasal modernleşme denmektedir (Huntington, 1965: 387). Ekonomik gelişmeleri çeşitli rakamsal verilerle ölçmek mümkün iken siyaset ve demokrasi için bu mümkün değildir. Demokrasi indeksi, usule uygun seçimlerin yapılması gibi göstergeler birer olsa dahi bunun gerçek hayata yansması kolay ölçülemez ve önemli olan bunların toplum hayatına nasıl sirayet ettiğidir. Yapılan tanımlarda bu çalışma için de önemli olan katılma konusuna çoğu sosyal bilimci tarafından vurgu yapılmaktadır. Katılım noktası modern siyaseti geleneksel siyasetten ayırmaktadır.

Modernizasyon teorisinin hem taraftarları hem de muhalifleri ekonomik kalkınmanın demokrasi değilse bile vatandaş katılımını yükselttiği konusunda hemfikirdir (Shi, 2004: 1). Endüstrileşme sonucu milli gelirde meydana gelen artış sonucu toplum daha rahat yaşam şartları elde edebilmektedir. Tersine de olabileceği gibi refah seviyesi yükseldikçe bireylerin siyasete zaman ayırmaya vakit ve motivasyon bulması olağandır. Televizyon, bilgisayar gibi araçların artması ve gelişmesi, doğru bilgiye ulaşmanın daha kolay olması, okur yazarlık oranının artması da siyasal gelişim açısından olumlu gelişmelerdir.

Modernleşmenin bir parçası olan teknolojik gelişmeler ve demokrasi kavramının olmazsa olmazlardan kabul edilmesi siyasal katılımın artmasına yardımcı olmaktadır. Katılım daha somut bir davranış biçimi olduğundan modernleşmeden bahsedilirken daha uygulanabilir. Modernleşmenin aşamaları vardır ve bu bir sürecin varlığını gerektirir. Burada önemli olan bu geçiş sürecinin nasıl ve ne şartlarda gerçekleştirilmeye çalışıldığıdır. Modernleşme adı altında politika ya da yaptırımların dikte edilmesi kavramın özünde bahsedilen demokrasi kavramı ile bağdaşmayacaktır. Daha iyi olacağı kanaatiyle yapılan müdahaleler çoğu zaman iyi sonuçlar doğurmamaktadır. Tarihte bu yönde yapılan müdahaleler, kimi zaman destekli darbeler görülmüştür ancak çoğu, müdahale edilen ülkeleri daha kötü bir durumda bırakarak ortadan yok olmuştur.

Aynı zamanda siyasal modernleşme gerçekleşirken sonucu oluşacak değişimi doğru şekilde göğüsleyebilecek bir siyasi sistemin varlığından bahsedebilmek önemlidir. Bazı ülkelerin geçmişte modernleşme hamlelerini toplumsal bir dönüşüme çevirememesi bununla ilgilidir zira modernleşmenin gerçekleşebilmesi için sınıfsal ve kurumsal birtakım değişiklikler yapılması gerekmektedir (Fidan vd., 2011: 124). Değişimin getirdiği taleplerin sistem tarafından karşılanabiliyor olması önemlidir. Üstten dikte edilen modernleşme hamleleri ile modernleşmenin gerekliliklerine uyum sağlamak zor olabilmektedir çünkü uygun zemin olmadığından bireyler daha güvenli ve alışılmış geleneksele karşı daha koruyucu davranabilir.

1.3. Demokrasi ve Düşünce Özgürlüğü

Atina'da doğrudan uygulamalarla ortaya çıkan demokrasi, uzun bir süre uygulanmamış ve 18. yüzyılın sonlarına doğru etkinliğini kaybetmeyecek şekilde hayatımıza tekrar girmiştir. Amerika Birleşik Devletleri ile demokratik yasalara dayanan büyük bir devletin meydana gelmesiyle demokrasi için yeni bir bakış açısı oluşmuştur (Schmidt, 2002: 77-78). Siyaset; istek, talepler ve gereklilikler doğrultusunda uygun eylemlerle yürütüldüğü takdirde, halkın ve temsilcilerin birbirleriyle iş birliği içerisinde ortak memnuniyet paydasında ilişki yürütmelerine imkan sunmaktadır.

Siyasi partilerin seçmenlerin desteğine, iktidarı elde edebilmek ve siyaset sistemi içerisinde mevcudiyetini sürdürebilmeleri için ihtiyaçları vardır. Seçmenlerin özgürce oy kullanabilmeleri, memnun oldukları ya da olmadıkları konularda görüş bildirebilmeleri ve bunların yetkili kişilerce önemseniyor olması bu açıdan bakıldığında elzemdir. Korku ya da baskı ile yönetilen toplumlarda ne yazık ki halk gidişata yön veren değil, istemese de çizilen yolu takip eden tarafta yer almaktadır. Bu noktada baskıcı rejimler bir yana, demokratik rejimlerin hüküm sürdüğü ülkelerde sistemin sağlıklı şekilde devam edebilmesi için düşünce özgürlüğünün temel gereksinimlerden biri olduğunu söylemek gerekir. Sistem içerisinde demokrasinin de bir gerekliliği olarak birden fazla siyasi partinin var olabilmesi, farklı fikir yahut inançların kabul görüp, ifade edilebiliyor olması bunun bir parçasıdır. Çeşitlilik fazla oldukça farklı görüşlere sahip seçmenler bu geniş yelpaze de kendi değerlerine yakın partilere yönelme imkanı bulacaktır. Bu şekilde toplumun çoğunluğunun siyasete katılımı sağlanabilmektedir.

Düşünce özgürlüğünden bahsedebilmek için, bireylerin öncelikle temel haklarından haberdar olması gerekmektedir. Bu şekilde haklarına aykırı davranışları tespit edip haklarını arama yoluna gidebileceklerdir. Teknoloji çağında yaşayan çoğu birey bilgiye rahat erişim sağlayabiliyor olsa da bireylerin haklarını ne derece bilip takip ettikleri ya da yönetimler tarafından buna ne kadar imkan verildiği tartışılabilir. 29 ülkede faaliyet gösteren Sivil toplum örgütü Solidar'ın Genel Sekreteri Conny Reuter, Avrupalıların sahip olduğu siyasi, sosyal ve ekonomik hakları iyi bilmediğini vurgulamış ve temel haklar sözleşmesinin, ayrımcılıkla mücadele konusunda sahip olunan ve daha nice hakların insanlar tarafından bilinmediğini ve bu sebeple talep edilmediğini söylemiştir.² Avrupa ülkelerinin çoğunun eğitim, demokrasi ve gelişmişlik listelerinde birçok ülkeden daha yüksek sıralarda bulunduğu göz önüne alınırsa bu bilincin diğer ülkelerde daha düşük olduğu çıkarımı yapılabilir.

² <https://www.euronews.com/2013/01/22/eu-debates-citizenship-identity-amid-economic-gloom/> (erişim tarihi: 02.10.2019)

Temel hakları bilmek önemlidir çünkü haklar insanlara eşitlik getirir. Dworkin (1977: 198-199) toplumun zayıf olarak nitelendirilen üyelerinin, hükümet tarafından güçlü kabul edilen bireylerin gördüğü saygıyı ve ilgiyi görme hakkına sahip olduğunu vurgulamıştır. Bireylerin haklarından bahsedildiğinde bu düşüncenin de kabul edilmesi gereklidir. Her insanın kapasite ve beceri seviyesi aynı değildir fakat kimsenin birbirine üstünlüğü olmadığı kabul edildiğinde insanlar ve siyasi aktörler arası iyi bir iletişim daha kıymetli görülecektir. Demokrasiden bahsederken sıkça andığımız ifade özgürlüğü gibi temel haklardan bahsedebilmek için bu hakka sahip olan tüm bireylere aynı saygı ve alaka gösterilmelidir. Bahsedilen hak ve özgürlükler bu şekilde daha anlamlı olacak ve kâğıt üzerinde kalmayarak insanların hayatına değer katacaktır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne göre bireylerin düzenlenmiş hak ve özgürlüklerin güvencesinin sağlanması devletlerin sorumluluğundadır (Mahoney, 1997: 364). Devlet vatandaşlarının haklarını ve isteklerini gözeterek onlara mümkün olan en iyi şartlardaki yaşamı sunmalıdır. Birey için hakları ile ilgili olası bir ihlalin varlığı düşünüldüğünde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne devlet yargısında tüm hukuki çözüm yollarını tüketmiş olmak gibi bazı kıstaslar çerçevesinde bireysel ve avukat aracılığıyla başvuru mümkündür.³

Böyle bir durumda kişinin hemen hızlı bir sonuç alamayacağı düşünülürse, devlet ve halk ilişkisinin sağlam ve adil olmasının iki taraf içinde uzun vadede ne kadar karlı olacağı gözler önüne serilmektedir. İnsan Hakları Sözleşmesi'nin taraf devleti olsa dahi demokrasiden uzak bir rejim anlayışına sahip olan ülkenin olayları yorumlama biçimi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin olaylara yorumlayışı arasında farklılıklar olması mümkündür. Temel haklara pratikte saygı duyulması halinde ise birey ile devlet arasındaki ilişki güçlenecek ve olası zıtlaşmaların önüne geçmek daha kolay olacaktır.

Tarih boyunca gerçekleşen toplumsal hareketler, isyanlar, karışıklıklar gibi siyasal sorunlarda çok kez yönetimde hak ve meşruiyet probleminin etkisi hissedilmiştir (Malkoç, 2017: 86). Demokraside ise meşruiyetini kaybetmiş siyasal iktidar için sonucu bir sonraki seçimde iktidarını kaybetmek olabilmektedir. Ülkede otoriter bir yönetim varsa siyasal iktidar ile rejim neredeyse bütünleşmiş olacağı için, meşruiyet kaybı iktidarı değil sistemi komple meşruiyet krizine sokabilir. Bu açıdan bakıldığında uzun vade de demokratik rejimlerin otoriter ve totaliter rejimlere göre daha yürütülebilir ve dayanıklı olduğunu söylemek mümkündür. Meşruiyet kaybının meydana gelmemesi için seçilmişler halkın ihtiyaç ve beklentilerine uygun cevap vermelidir. Bu bağlamda, dünya sahnesinde görülmüş büyük toplumsal hareketler hatta iç savaşlar göz önüne alındığında, düzgün yürüyen bir siyaset ve

³ https://www.echr.coe.int/Documents/COURTalks_Inad_Talk_TUR.PDF/ (erişim tarihi: 03.04.2020)

demokrasi ortamı büyük devletler ya da Avrupa Birliği gibi etkin kurumlar tarafından desteklenmekte ve yayılımı artırılmak istenmektedir. Bu kimi zaman etikliği tartışılan dış müdahalelerle, kimi zaman da daha yumuşak bir güç ile kimi zaman da ülkenin ya da toplumun kendi istekleri doğrultusunda yapılmaya çalışılmaktadır.

Başka yönetim biçimlerinden demokrasiye evrilmek ya da demokrasiyi olması gerektiği gibi yorumlayıp uygulamak pratikte pek kolay olmayabilmektedir. Günümüzde demokrasi denince akla ilk gelen topluluklardan olan Avrupa Birliği'nin bile demokrasi yorumlaması zamanla pozitif anlamda gelişmiştir. Kopenhag kriterleri ve ilerleme raporları ile birçok olguyu içeren gerçek anlamda demokrasi kriterleri aday ülkelerden beklenir olmuştur (Pridham, 2005: 21). Bu kriter ve raporlarla kıyaslayınca Avrupa Birliği'nin üye olmak isteyen ülkelere, daha önceleri demokrasi namına daha yüzeysel şeyler beklediği ve demokrasinin seçimlerle özdeşleştirildiği görülmektedir. Değişen algıya somut bir örnek olarak Lizbon Antlaşması ile bireylerin politika mekanizmasına direkt katılımlarını arttırmaya yönelik yapılan düzenlemeler gösterilebilir. 2012 yılı itibarıyla Avrupa Birliği vatandaşlarına en az 7 üye ülkeden 1 milyon vatandaşın imza toplaması halinde, Komisyon'a yasa teklifinde bulunması için istek yapma hakkı verilmiştir (Official Journal of the European Union, 2007: 17). Bu sayıda imza toplamak kolay olmayacak olsa da, birden çok ülkeyi rahatsız eden ortak problemler, hassasiyet gerektiren konular, memnuniyetsiz olunan durumlar ya da kronikleşmiş sorunlar için bu sayıya ulaşmak imkânsız değildir.

Halkların birlik oldukları zaman ellerinde yasa teklifi isteme haklarının bulunuyor olması demokrasi söylemi dâhilinde güzel bir gelişmedir. Seçmenin yegâne görevi temsilcilerini seçip sonrasında onların her yaptığını beğense de beğenmese de yalnızca takip etmek olmamalıdır. Demokrasi kavramı içerisinde seçimler önemli bir yer tutsa da, siyasal katılımın ve siyasetin doğrudan tek karşılığı değildir. Bunlar daha geniş içeriğe sahip olan kavramlardır. Bireylerin siyasi, sosyal ve ekonomik hakları korunmalı, hesap verebilen, hukukun üstün olduğu bir sistem oturtulmalıdır. Bu doğrultuda Avrupa Birliği'nin zamanla demokrasiyi algılama biçimi genişlemiş, sadece uygun şartlarda yapılan seçim algısından öteye taşınmıştır. Demokrasinin olumlu anlamda bireylerin sosyal hayatına etki ediyor olması önemlidir.

Bireyler kendilerini yönetecek güce sahip olmadıkları zaman bunu yapmaya istekli başka kişilerin baskısı altına girmeleri kaçınılmaz olacaktır. Katılımcı ve etkin olunduğu takdirde ise görülmeyi ya da duyulmayı beklemeden ihtiyaçları olan konularda gidişata yön verme şansı elde edebilirler. Mühim olan çoğunlukçuluk çıkmazına düşmeden ortak bir iyiyi belirlemek ve vatandaşlara bunu yaşayabilmeleri için eşit şartlar sunmaktır. Held (1996: 61)

bunu aynı oranda özgürlükten ve gelişmeden yararlanabilmek için halkın hem siyasal hem de ekonomik açıdan birbirlerine eşit olmasının zorunlu olduğu şeklinde belirtmiştir. Bundan bahsederken gözden kaçırılmaması gereken bir nokta vardır. Ülke sınırı içerisinde tüm vatandaşların olarak eşit muamele görmeleri vatandaşlık için bir ideali olarak görünse de, net bir eşitlik söz konusu olduğu takdirde farklılıklar görmezden gelinmek durumunda kalacaktır (Yaldız, 2012: 9). Birey olarak temelde herkes aynı haklara sahip olsa da dezavantajlı grupları, çoğunluktan farklı olanları görmezden gelmek demokrasinin özü ile zıt düşecektir.

1.3.1. Demokrasi Kuramları

Günümüz modern toplumlarının siyasal rejimleri arasında en gelişmiş kabul edilen demokrasidir. Demokrasi; din, ırk ve düşünce açısından farklı grupların çoğulculuğuna dayanan, bir şart aranmaksızın vatandaşların eşit kabul edildiği bir rejimdir. Homojen toplumlar yok denecek kadar az olduğundan, farklılıklara pratikte saygı duyuluyor olması demokrasinin özü açısından önemlidir. Halk tarafından yönetim olarak kısaca ifade edilebileceği gibi katılımı ve halk yararına yönetimi kapsamaktadır (Heywood, 2006: 97). Demokrasinin hakim olduğu rejimlerde, demokratik kurumlar hesap verebilir şeffaflıkta ve işbirliğine açık durumda olmalıdır.

Birey ya da grupların talepleri hakkında tartışma ve katılıma açık olunmalı, taleplere uygun zaman ve şekillerde cevap verilmelidir. Talepler ile ilgili ortak iyiye belirleme süreci çok kolay olmayacağı için herkesin kendine bu karar verme sürecinde bir yerinin olması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin yerelin ihtiyaçlara merkezden daha hakim olması gibi, kişilerin kendi hayatları ve oluşturdukları toplum için iyi olanı bilmeleri daha olasıdır. Demokrasi ve ülkenin siyasi kültürü arasındaki bağ dengeli kurulmalı, yöntem halkın rahatlıkla cevap verebileceği şekilde hazırlanmalıdır.

Pek çok tanımı ve dinamiği olan demokrasi farklı kuramlar sayesinde daha yararlı olacağına inanılan haliyle uygulamaya konulabilir. Siyasal katılım açısından demokrasinin yetersiz olduğu noktalar sıklıkla eleştirildiği gibi yaygın uygulama alanı olan temsili demokrasiyi eleştiren literatür de alternatif önerilerde sunulmaktadır. Getirilen eleştiriler sonucu sunulan alternatiflerin ise daha katılımcı olduğunu kesin olarak savunmak mümkün değildir. Döneme uygun şekilde ihtiyaçları karşılayacak ideal demokrasi modeli için tartışmalar hal devam etmekle birlikte sürekli olarak yaşanan gelişmeler sebebiyle de demokrasi kavramından beklenenler farklılaşmaktadır.

Temsili Demokrasi: Günümüzde demokrasi kavramından bahsedildiği zaman temsili demokrasiye işaret edilmektedir. Grugel (2002: 12), temel olarak doğrudan demokrasi ve

temsili demokrasinin varlığından söz etmiştir. Giderek artan nüfus faktörü ele alındığında doğrudan demokrasiyi her ülkede uygulamanın mümkün olmayacağı aşıkardır. Burada temsili demokrasi devreye girmektedir. Seçimler vasıtasıyla temsilci seçip bireylerin egemenlik hakkını onlar üzerinden kullanması temsili demokrasi olarak adlandırılır ve çoğu ülkenin tercih ettiği yaygın bir uygulamadır.

Bireylerin yönetime direkt katılımı değişen şartlardan dolayı giderek imkânsızlaştığından, seçimlerin yani seçmenlerin önemi de artmaktadır. En bilinen siyasi katılım şekli ise seçimlerde oy kullanmaktır. Oy veren bireylerin seçim esnasında birbirinden farklı motivasyonlara sahip olması olağandır. Bir partinin ideolojisini veya liderini destekliyor olmak, vaatlere yönelik seçim yapmak ya da yeni bir oluşumu desteklemek istemek bu sebeplerden bazıları olabilir. Bazı düşünürlerin temsili demokrasi hakkındaki düşünceleri ve bu konudaki tartışmalar temsili demokrasinin siyasal katılım algısının sınırlı olduğunun düşünülmesine sebep olabilir. Hobbes (2001: 238) bireylerin temsilcilerini yetkilendirdiğini fakat temsilcilerin halkın değil devletin temsilcisi olduğunu söyler. Devletin temsilini birinci sıraya almak, vatandaşların siyasi beklentilerinin geri planda kalmasına sebebiyet verebilir. Bu düşüncede de devlet çıkarlarının seçmen çıkarlarının önünde tutulması gerektiği vurgulanmıştır. Bu durum ülkenin siyasi kültürüne, temsilcinin yapısına göre değişebilecek olsa da literatür de temsilcilerin bağımsızlığı ve temsilin öncelikle kime hizmet etmesi gerektiği konusunda tartışmalar bulunmaktadır.

Müzakereci demokrasi: Müzakereci demokrasi mikro ve makro olarak adlandırılacak iki farklı akım üzerinde ile incelenir (Hendriks, 2006: 486). Mikro ölçek müzakereci demokrasi belirli sayıda katılımcıyla oluşturulacak tartışma ve müzakere ortamına dayanır. Makro ölçekli müzakereci demokrasi teorisi ise bireylerin tüm kamusal alanda yapılacak tartışma ve müzakere ortamına katılımına dayanır. Temsili demokrasi ile kıyas yapılmak istendiğinde genelde makro ölçekli müzakereci demokrasi yaklaşımı ele alınmaktadır. Makro ölçekte müzakereci demokrasi de bireylerin siyasal organlara erişebilmesi eşit olanaklara sahip olması gerektiği vurgulanır.

Temsili demokraside, karar alma süreçlerine katılım daha çok seçilen temsilcilere ait bir görev gibi kabul edilir. Çoğu zaman konularında uzman kişilerin ülke adına vatandaşlardan daha iyi kararlar vereceği düşüncesi vardır. Müzakereci demokraside önemli olan kamusal alan ile bireyler arasında düzgün ilerleyen bir iletişim ağı oluşturup bunun sonucunda kabul edilmiş normlara uyan ve tarafları memnun eden bir uzlaşmaya varmaktır. Habermas'ın müzakereci demokrasi kuramı da bu söylemlere paralel olarak anlaşma, çıkarların dengede tutulmasını, hukuki araçlar ile ortak iradenin kurulmasını, rasyonel araç

seçimleri ve farklı iletişim biçimlerini içermektedir (Habermas, 2002: 162). Bireylerin siyasi katılım sürecinde aktif yeri olması gerektiği düşüncesi hkimdir. Farklı olarak katılımı siyasi alanın tamamen yansıtma amacı yoktur.

Agonistik Demokrasi: Müzakereci demokrasinin önemli temsilcilerinden kabul edilen John Rawls (2019: 12), inanç, kültür veya gelenek bakımından birbirinden farklı düşüncelere sahip bireylerin nasıl müzakere sonucu bir uzlaşmaya varıp topluluk olarak uzun süreli adil ve istikrarlı bir yaşam sürdürebilecekleri sorusunu tartışmaya açmıştır. Agonistik demokrasi de vurgu yapılan nokta da bu eleştirilere yanıt niteliğindedir. Bu demokrasi kuramında siyasi hayatın içerisinde çok sesliliğin var olması gerektiği savunulmaktadır. Demokratikleşmenin temelinde farklı düşüncelerin bir arada bulunması da yer almalıdır.

Toplumun mümkün olduğunca büyük bir kısmının siyasete katılması oldukça önemlidir ancak dikkat edilmesi gereken husus temsil esnasında yönetimde sadece çoğunluğun sesinin duyuluyor olmasının demokrasiyi ortadan kaldırma riski taşıyor olmasıdır. Diğer gruplar daimi muhalefet grupları olarak kaldığı sürece, karar mekanizmasında etkin bir role sahip olmaları zorlaşacaktır. Çoğunluk ve azınlık olarak tabir edilebilecek diğer görüş gruplarının zaman içerisinde yer değiştirebilme şansına sahip olması gerekmektedir. Bunun için vatandaşların büyük oranda siyasi hayatta aktif olması ve farklılıkların kabul görüyor olmasının önemi büyüktür.

1.4. Siyasi Katılım

Siyasi katılım, toplumsal düzeni, yönetimi ve bunların denetimini ilgilendiren politikaların belirlenmesi, alınacak ve uygulanacak kararlarla ilgili politikaların belirlenmesi, kararların alınıp uygulanmasıyla ilgili süreçlerin içinde aktif olarak bulunulmaktır (Sezen, 2000:52). Bireyler ülkenin yönetim mekanizmasında yer edinebilmek için çeşitli eylemlerde bulunurlar. Yönetimin ve resmi temsilcilerin faaliyetlerini tasdik etme ya da eleştirme hakkı veren siyasi eylem süreci siyasi katılım olarak tanımlanır (Aydın, 2011: 172). Kavramla ilgili farklı tanımlamalar mevcuttur. Turan (2011: 156), siyasi sistemi etkileme amaçlı yapılan her fiili siyasi katılma olarak nitelendirmiştir. Ergun zbudun da (1975: 4) siyasi katılmayı, bireylerin yönetimi etkilemek adına hukuksal veya hukuk dışı başarılı veya başarısız eylemleri kapsayacak şekilde geniş bir çerçevede tanımlamıştır.

Ersin Kalaycıoğlu (1998: 10) siyasi katılımı, kişinin bağımsız olarak aldığı kararlar ve yaptığı tercihler sonucu siyasi mevki sahiplerini yahut bu mevkiye gelecek olanları etkilemek üzere yaptıkları faaliyetler olarak tanımlamıştır. Burada faaliyetin legal ya da illegal olması ile ilgili bir sınır çizilmemiştir.

Uzlaşmış ortak bir tanımının bulunmamasının sebebini Uysal (1984: 109-110) üç sebeple açıklamıştır. Birinci sebep siyasal katılım hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin sistemlerinde yer alan bir kavram olmasıdır. Farklı gelişmişlikte olan iki toplumun katılımı aynı şartlarda tecrübe etmesi zordur. İkinci sebep siyasal katılımın sadece demokrasi ile özdeşleştirilmiş biçimde ele alınmasıdır. Demokratik olmayan rejimlerde de belli şartlar altında katılım şekilleri mevcut olabilmektedir ancak bu ciddi farklılıkta ortak bir paydada buluşmak kolay değildir. Son olarak katılım uygulamaya yönelik bir kavram olduğundan farklı kurum ve düzeyler içerisinde ortak bir tanıma ulaşmak zor olmaktadır.

Held (1996: 55) siyasal katılımın bireyin kişisel özgürlüğü için temel bir şartı olarak bakılması gerektiğini savunmuştur. Vatandaşların siyasete duydukları ilginin azlığı ve çokluğu değişkendir. Bu değişkenliğin ülkedeki siyaset zemini, mevcut lider ve toplumsal kültür gibi pek çok faktörle ilişkisi vardır. Yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek, gelir düzeyi gibi pek çok unsurun kişilerin siyaset katılımını etkiliyor olduğu yapılan bilimsel çalışmalarla da gösterilmiştir (Kapani, 2003: 133). Bu değişkenler ve mevcut etki ilişkisi iyi incelenerek, bireylerin siyasal katılımına olumsuz etki eden durumlarla ilgili iyileştirici düzenlemeler yapmak gerekmektedir. Çalışmalar yapıldığı ve siyasal hayata katılım arttığı takdirde bireyler düzenin aktif bir parçası haline gelecektir. Düzenin parçası olma durumu aidiyet bilincini ortaya çıkardığı gibi, sahiplenme duygusunu besler ve böylece aktif olup katılım gösterme ihtiyacını tetiklemektedir (Akdemir, 2019: 24). Siyasal katılım demokratik bir zeminin mevcut olduğu sistemde bireye kendisini temsil edecek sistem üzerinde belirleyici ve denetleyici olma imkânı verir.

Toplumların siyasal modernleşme süreçlerini nasıl geçirdikleri, siyasal kültür yapısı, ekonomik yapısı, yaşam şartları gibi birçok neden siyasal katılım düzeylerini farklılaştırır. Siyaset bilimcilerinin bu doğrultuda bazı ölçütler belirleyerek bireylerin siyasal katılım düzeylerini gruplandırmışlardır. Siyasete katılımın düzeylerinin bazı farklı yorumlanmaları şu şekildedir:

1. Milbrath, siyasal katılım düzeyini üç türe ayırmıştır. Bunları izleyici eylemleri, geçiş eylemleri ve gladyatör eylemleri olarak isimlendirmiştir. Kolaydan zora doğru sıralanan bu gruplandırma da seçimlerde oy kullanan, başkalarını oy üzerinde etkili olan kişi izleyici kategorisindedir. Bir sonraki kategori olan geçiş eylemlerinde, birey oy kullanmaya ek olarak siyasal liderlere çeşitli kanallardan iletişim kurmaya çalışır, partiye maddi yardım yapar ve mitinglere katılır. Birey seçim kampanyalarında aktif olarak faaliyet göstermeye başladığında, aktif parti üyesi olduğunda, bir mevki için aday olduğunda, siyasal mevki sahibi olduğu takdirde ise birey üçüncü grupta yer alıyor demektir (Milbrath, 1965: 18).

Ülkenin siyaset zeminine ve siyasi kültüre eylemlerin zorluk derecesinin değerlendirmesi değişebilir.

Tablo 1.1 Siyasal Katılma Düzeyleri

İzleyici Eylemler	Oy kullanmak. Tartışmalara dahil olmak. Başkalarını bir yönde oy kullanmaya ikna etmek. Rozet takmak.
Geçiş Eylemleri	Siyasal liderle ilişki kurmak. Bir partiye ya da adaya parasal yardım yapmak. Siyasal mitinglere katılmak.
Gladatör Eylemler	Seçim kampanyasında yer almak. Aktif parti üyeliği yapmak. Strateji belirleme toplantılarına katılmak.. Siyasal bir mevki için aday olmak. Siyasal bir mevki sahibi olmak.

Kaynak: Çam, 1999: 169.

2. Robert Dahl (1963: 56-57), siyasal katılım düzeyi için dört boyutu vurgulamış ve bireylerin bu boyutların farklılıklarına göre siyaset faaliyetlerde bulunabileceklerini belirtmiştir. Bu dört boyut: İlgi, önemseme, bilgi ve eylemdir. İlgi siyasal olayları takip etme derecesini temsil ederken, önemseme siyasal olaylara verilen önem derecesini ifade etmekte, bilgi siyasal olaylarla ilgili sahip olunan veriler iken eylem siyasal kararları etkilemek için gösterilen çaba anlamına gelmektedir. Çeşitli faktörler nedeniyle bireyler için bu boyutlar farklı yoğunluk derecesine sahip olabilir. Benzer şekilde toplumu da siyasal katılım bakımından dört gruba ayırmıştır. Bu dört grup: Siyasal olmayan tabaka, siyasal tabaka, iktidar peşinde olanlar ve iktidar sahipleridir (Dahl, 1963: 57). Bu kategoriler arasında kesin bir sınır çizgisi çizmek zordur çünkü siyaset konusunda ilgisiz ve bilgisiz kabul edilen siyasal olmayan tabakadan olan bir kişinin de dönem ya da şartlara göre siyasete ilgi duyması mümkün olabilir.

3. Verba ve Nie ise bireylerin siyasal hayata katılımını altı düzeyde sınıflandırmıştır (Verba ve Nie, 1972: 428). İlk iki grup siyasal sürece hiç katılmayanlar ve sadece oy kullananlardır. Siyasete katılımı kişisel sorunlarıyla sınırlı olan bireyler hem oy kullanır hem de kişisel sorunlarıyla ilgili olarak devlet organlarıyla iletişime geçer. Bireysel menfaatlerinin ötesinde parçası oldukları topluluğun sorunları ile ilgili siyasal organlarla iletişime geçenler topluluk düzeyinde katılımcılardır. Kampanyacılar seçim süreçlerinde aktif rol alırken, son grup olan siyasal partilerde görev alanlar, siyasal parti bünyesinde ve diğer siyasal faaliyetlerde aktif katılım sağlarlar. Ülke yönetiminin bir kişi, parti ya da zümrenin inisiyatifine bırakılması ülke vatandaşları açısından adil olmamakla birlikte sürdürülebilir de değildir. Bu doğrultuda bireylerin ülkesi ve gelecekleri hakkında söz sahibi olduğu farkındalığına erişmeleri, bu

hususla sorumluluk duygusu hissetmeleri ve bunu katılım yoluyla pratiğe dökmeleri elzemdir.

Günümüzde çeşitli teknoloji kanallarının hayatımıza giderek entegre olmasıyla siyasal katılımın boyutlarında değişimler yaşanmaktadır. Boyutlardaki değişim çoğunlukla herkesin fikir beyan edebilmesini ve kümeleşmeyi daha kolay bir hale getiriyor olsa da, mevcut teknolojiye sahip kullanma imkanı olan her ülke için durum aynı olmamaktadır. Keza vatandaşların hukuken sahip oldukları haklarını kullanmaları, bu hakları elde ediş süreçleri bile ülke ve olaylar bazında oldukça değişik ilerlemektedir. Tarih sahnesinde, şuan özcü bir demokrasi ile yönetilen halkların, bugünlere erişebilmesi çoğu zaman çok kolay olmamıştır.

Demokrasinin verimli işleyebilmesi için vatandaşların katılımının periyodik aralıklarla oy kullanmaktan öte bir seviyede olması gerekir. Seçmenler mühim konularda görüşlerini direkt olarak beyan edebilmeli, uygun görmedikleri bir kanunun çıkışı hakkında güç sahibi olmalıdırlar. Robert Dahl'a göre ideal demokrasi kavramını karşılayan modern bir ülke olmadığını ancak düzenin demokratik olarak nitelendirilebilmesi için siyasal katılımın her boyutta olması, seçmenlerin siyasal partilerin programları hakkında bilgi sahibi olması ve gündem oluşturabilmesi, bireylerin sisteme dâhil olmasını sağlayan araçların hayata geçirilmiş olması gerektiğini belirtmiştir (Dahl, 1989: 221). Kısacası demokrasi araçlarını kullanabilmeleri ve sisteme dâhil olabilmeleri için uygun bir ortam oluşturulması gereklidir. Siyasal katılımdan bahsederken katılım ilişkisinin birey ile kimin arasında kurulacağını belirlemek yine konuyu iki farklı kapsamda yorumlamamıza sebep olacaktır. İlişkiyi birey ve devlet arasında ele aldığımızda bu devletin yönetim şekil ve araçlarına dâhil olmak anlamına gelecektir. Diğer taraftan ilişkiyi birey ve iktidar olarak ele aldığımızda siyasal katılımın kapsamı genişleyecektir.

Pek çok siyasal katılım tanımı ve yorumu mevcuttur. Bu konudaki yorumların çeşitliliğinin sebebi, katılımın gerçekleşeceği eylemlerin ve siyasal eylem alanın kişilerin algısında farklı sınır çizgileri içerisinde yer alıyor olmasıdır. Sokağın kamusal alanın bir parçası olup olmadığı, dolayısıyla siyasetin sokakta yerinin olup olmadığı siyaset bilimciler ve konuyla ilgili kişiler tarafından farklılık arz etmektedir.

Tarih sahnesinde ise bazı sebeplerle ortak bir payda da buluşan bireylerin bir araya gelerek belli bir çerçevede birlikte hareket edip toplumsal hareketleri oluşturduğu ve tepkilerini sokağa taşıdıkları pek çok kez görülmüştür. Diğer farklı yorumlanan ayrışma noktası ise toplumsal hareketlerin siyasal katılım kategorisine dâhil edilip edilmeyeceğidir. Kimileri bu hareketleri hukuk dışı eylemler olarak tanımlarken, kimileri sokağında bir kamusal alan olduğunu bu sebeple bu hareketlerin siyasi bir eylem olduğunu savunmaktadır.

1.4.1. Fransa ve Türkiye'de Siyasal Katılım

Siyasal katılım, vatandaşlar ile yönetim arasındaki mesafeyi ortadan kaldırmaya yardımcı olmaktadır. Katılım tek bir faaliyetle sınırlandırılmayacağı gibi oy vermek en yaygın siyasal katılım türlerinden birisidir. Bu bölümde iki ülkenin yerel katılımları ve genel katılım durumları kısaca incelenecektir.

Yerel katılım genele göre mikro düzeyde olmasına rağmen vatandaşın katılım, demokrasi ve yaşadığı yerde yapılan siyasete karşı ilgi düzeyinin gelişmesi için oldukça önemlidir. Halkın hizmet üzerinde söz sahibi olduğunu bilmesi katılıma teşviki artıracığından ülkenin genel siyasetinin gelişebilmesi açısından değerlidir. Şinik (2009: 17) yaptığı Türkiye için 1963-2004, Fransa için 1963-2008 yerel seçimlere katılma oranlarını içeren çalışması sonucun seçimlere katılma konusunda Türkiye’de katılımın daha yüksek oranda olduğunu belirtmiştir.

Yerel seçimler katılım açısından tek bir ölçüt olmadığından genele bakmakta da fayda vardır. The Economist Intelligence Unit’in 2007 Demokrasi Raporu’na göre iki ülkenin belirli kategorilerden düzenlenmiş puanlamaları şu şekildedir:

Tablo 1.2 2007 Demokrasi İndeksi Fransa ve Türkiye Değerleri

	Genel Puan	Seçim Süreci ve Çoğulculuk	Yönetimin İşleyişi	Siyasal Katılım	Siyasal Kültür
Fransa	8.07	9.58	7.50	6.67	7.50
Türkiye	5.70	7.92	6.79	4.44	3.75

Kaynak: Democracy Index 2007.

The Economist Intelligence Unit’in 2019 Demokrasi Raporu’na göre iki ülkenin belirli kategorilerden düzenlenmiş puanlamaları şu şekildedir:

Tablo 1.3 2019 Demokrasi İndeksi Fransa ve Türkiye Değerleri

	Genel Puan	Seçim Süreci ve Çoğulculuk	Yönetimin İşleyişi	Siyasal Katılım	Siyasal Kültür
Fransa	8.12	9.58	7.86	7.78	6.88
Türkiye	4.09	3.08	5.00	5.00	5.00

Kaynak: Democracy Index 2019, The Economist Intelligence Unit.

Siyasal katılım ile ilgili göz önünde bulundurulmuş bazı kriterler şunlar olmuştur:⁴

1. Etnik, dini ve diğer azınlıkların siyasi süreçte makul bir özerklik ve söz hakkı var mı?
2. Parlamentodaki kadınların durumu
3. Vatandaşların siyasetle ilişkisi.
4. Yetkililerin siyasi katılımı teşvik etmek için ciddi çaba sarf edip etmediği.

Siyasal kültür ile ilgili göz önünde bulundurulmuş bazı kriterler ise şunlar olmuştur:

1. İstikrarlı, işleyen bir demokrasinin temelini oluşturmaya yetecek düzeyde bir toplumsal uzlaşma ve uyum var mı?
2. Liderlik algıları; güçlü bir lider isteyen nüfusun oranı
3. Parlamento ve seçimler.
4. Demokrasi ve kamu düzeni algısı; Demokrasilerin kamu düzenini sağlamada iyi olmadığına inanan nüfusun oranı.
5. Askeri yönetim algıları; askeri yönetimi tercih edecek nüfusun oranı.

Demokrasi İndeksi Raporları'nın hangi uzmanlar tarafından gerçekleştirildiği nasıl bir objektiflik içinde hazırlandığı konusunda bazı soru işaretleri olsa da karşılaştırmayı daha net yapabilmek adına iki farklı seneden değerlere yer verilmiştir.⁵ Türkiye, Fransa'ya kıyasla siyasal katılım ve kültür konusunda daha alt sıralarda yer almıştır. Bu çalışmanın başlıkları altında incelenen siyasal kültür ve katılım kategorisinde Türkiye 2007'ye kıyasla 2019 yılında iki puanını da artırmış, Fransa ise siyasal katılım konusunda artış, siyasal kültür kategorisinde düşüş göstermiştir.

⁴ <https://www.eiu.com/topic/democracy-index/> (erişim tarihi: 07.11.2019)

⁵ <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2017/11/07/why-do-we-trust-certain-democracy-ratings-new-research-explains-hidden-biases/> (erişim tarihi: 02.03.2020).

İKİNCİ BÖLÜM TOPLUMSAL HAREKETLER

2.1. Toplumsal Hareketler Kavramı

Toplumsal hareketler, kolektif olarak hareket eden bireylerin dayanışma içinde mevcut sisteme ya da sistemin belirli tıkanık noktalarına karşı geldiği başkaldırı eylemleridir. Sosyolog Melucci, toplumsal hareketi dayanışmaya dayalı, bir çatışma yaşayan ve içinde bulunduğu sistemin sınırlarını zorlayan kolektif bir hareket biçimi olarak tanımlamıştır (Melucci, 2009: 87). Toplumsal hareketlerin oluşumu ve sonuçları, bireylerin diğer siyasal katılım şekillerine nazaran daha ciddi olarak nitelendirilebilir. Uyguladığı politikalar sonucu sandıktan yenilgi ile çıkan bir siyasi partinin çalışması gereken alanlar, toplumsal bir eylemi en iyi biçimde idare etmek zorunda olan iktidar partisinin sorumluluğundan daha hafif olacaktır. Özellikle günümüzde iletişim olanaklarının gelişmesiyle birlikte daha etkin ve kalabalık gerçekleştirilen toplumsal hareketleri düzgün bir biçimde kontrol altında tutmak oldukça zordur.

Toplumsal hareketler yıllardan beri var olmuştur. Bu hareketlerin gerçekleştiği ülkeyi hatta diğer ülkeleri dahi daha iyi ya da daha kötü pozisyona doğru yöneltme gücü vardır. Özellikle günümüzde ülkelerin her alandaki ilişkileri daha çok iç içe geçmiş olduğundan, birbirlerinden etkilenme olasılıkları daha da yüksektir. Toplumsal hareket ile gerçekleşebilecek dönüşüm süreci halk tarafından aniden başlatılabildiği gibi kontrollü bir şekilde de başlatılabilir.

Ülkenin iktidar partisi, bir grubu ya da başka bir oluşumu toplumsal hareketlerin zeminini oluşturarak belki de ilk kıvılcımı kendileri yakarak olayları kontrollü bir biçimde yönlendirebilirler. Kimi zaman da toplum beklenmedik bir anda beklenmedik bir olaya tepki vererek her şeyi değiştirecek fitili ateşleyebilir. Geçmişte bir devri kapatıp yeni bir düzeni ortaya çıkaran olayların çoğu toplumsal hareketler sayesinde gerçekleşmiştir ve bu hareketler tabandan yayılmış, engellenememiştir. Temelleri devrim öncesinde filizlenen ve toplumun tabanından yayılarak sadece kendi ülkenin değil dünya düzenini de değiştiren Fransız Devrimi, toplumsal hareketlerin gücünü anlamak için iyi bir örnektir. Hali hazırda Fransız halkı toplumsal hareketler tarihinde önemli bir yer tutmaktadır çünkü oluşan siyasal kültür gereği hakkını sokaklarda aramaya alışık bir toplumdur. Avrupa ülkeleri dışında ki toplumlar daha uzun yıllar otoriter şekillerde yönetildiklerinden siyasal kültürlerinde bu başkaldırı geleneği pek yer edinmemiştir (Çetinkaya, 2008: 42). 21. Yüzyılda Arap Baharı sayesinde birçok doğu toplumunun ayaklanma örneklerini görmüş olsak da literatürdeki çalışmalarda

toplumsal hareketlerden bahsedilirken ve toplumsal hareketlerin tarihi ele alındığında çoğunlukla Batı kökenli olaylar ele alınmaktadır.

Geçmiş dönemlerin toplumsal hareketleri çoğunlukla mevcut sisteme, sınıf eşitsizliklerine karşı olup, onu yıkararak yeni bir düzen oluşturmaya endeksli olmuştur. Yöneticilerin gücünün oldukça fazla ve sorgulanamaz olduğu ve bu gücün demokrasiye uygun koşullarda paylaşımının yeğlenmediği durumlarda tek başına sesini duyuramayacak olan bireyler birlikten kuvvet doğar düşüncesiyle kalabalık şekillerde tepkisini göstermeye başlamışlardır. Gerçekleştirilen eylemler çoğunlukla tahripkârdır ve şiddet unsurları içermektedir. Günümüze gelindiğinde ise bireyler çoğu temel haklarını edindikleri için yüzde yüz diyemesek de artık toplumsal hareketlerin temel amacı her zaman sistemin tamamına yönelik yıkıcı bir algıda olmamaktadır. Toplumların rahatsız hissettirilmesinin birçok yolu olduğu için ayaklanmaları başlatmak içinde çok fazla gerekçenin olduğu görülür (Castells, 2013: 25-26).

Toplumsal hareketlerin giriş, gelişme ve sonuç kısımlarının birbirinden oldukça farklı cereyan etmesi sebebiyle, her toplumsal hareket kendine özgü, ülkeye özgü özelliklerine bakılarak yorumlanmalıdır. En güncel örneklerden Arap Baharı, çoğu sorunu ortak olan bölge ülkelerinde gelişim süreci ve sonuçları sebebiyle çok farklı şekillerde tezahür etmiştir. Olayların ortaya çıkış şekli ve ilerleyiş süreci toplumların kendilerine has geçmişleri ve belirli dinamikleriyle harmanlanır.

Genel anlamda toplumsal bir memnuniyetsizlik söz konusu olduğunda bireylerde bir şeyleri değiştirme isteği doğmaktadır. Memnuniyetsizliğin sebep olan odak noktasının özellikleri hareketin gelişimini ve büyüklüğünü etkilemektedir. Problemler bir yönetim organına, devletin bir kuruluşuna ya da soruna sebebiyet veren nokta neyden kaynaklanıyorsa eylemler de ona yönelik olacaktır. Sistemin tamamını ya da yönetim gücünün büyük kısmını elinde bulunduranlar, bireylerin çoğunluğu tarafından problemin ana sebebi olarak görülüyorsa hareket sistem karşıtı olacağından daha büyük çaplı gerçekleşecektir.

Teknolojinin gelişmesi ve sosyal ağların bireylerin çoğunluğu tarafından erişilebilir olmasıyla birlikte insanlar daha rahat haberleşme ve örgütlenme şansına erişmiştir. Ayrıca hareketlere yapılacak sert müdahaleler olayların medya kanalları sayesinde daha çok duyulmasına yardımcı olmakta ve eylemcilere destek olmak isteyenlerin sayısı artmaktadır. Bireyler arasında oluşan kaliteli etkileşim ve bütünleşmenin ölçüsü arttıkça hareketin başarısı da artacaktır (Uyar, 2003: 137). Değişen şartlar sayesinde daha rahat kurulan iletişim ve bilgilendirme ağı sayesinde bu etkileşim ve bütünleşme olumlu yönde etkilenmiştir.

Toplumsal hareketler alanında pek çok çalışması olan Sosyolog Charles Tilly,

toplumsal hareketlerin bazı unsurların sentezi olarak meydana geldiğini söylemiştir. Bu unsurlar şunlardır:

- 1- Ortak talepleri olan ve tepkisini gösterdiği ortak bir hedef noktası olan organize olmuş bir katılımcı grubu,
- 2- Talepleri elde etmek ve tepki göstermek adına dernekler kurmak, mitingler ve gösteriler düzenlemek, medya kuruluşlarına demeçler vermek gibi siyasi eylemlerin gerçekleştirilmesi,
- 3-Son olarak hareketin katılımcılar tarafından makul biçimde, birlik beraberlik doğrultusunda, toplumun kalan kısmına uygun şekilde sergilenmesidir (Tilly, 2008: 17).

Burada hareketin katılımcıları tarafından makul biçimde sergilenmesi kısmı önemli bir noktadır. Öncelikle yapılan eylemler şiddet kanadından uzak olması toplumsal hayatın çok zarar görmemesi ve olayın haklılığının kaybedilmemesi açısından önemlidir. Diğer yandan medyanın, tam anlamıyla bağımsız olduğunu herhangi bir ülke için söylemek zor olacağından iyi bir propaganda aracı olduğu unutulmamalıdır. Olayların yansıtılışını medyanın inisiyatifine bırakmadan bireyler kendi temsilini başka yollarla gerçekleştirebilir ve isteyenler bu bir de bu kanallardan olanlara bakabilir.

Manipülasyon oranı orada da çok büyük olsa da sosyal medya bu konuda eylemcilere çok yardımcı olabilmektedir. İlk iki madde de vurgu yapılan talepler konusu da oldukça önemlidir. Ne elde etmek için mücadele edildiğinin iyi bilinmeli ve buna uygun bir organize oluş gerçekleştirilmelidir. Sadece sosyal ve ekonomik hayatı zarara uğratan bir kazanım elde edilememiş hareketler toplumlar için çok verimli olmamış demektir çünkü amaç huzursuzluk çıkarmak değil daha iyi bir yaşam doğrultusunda taleplere yanıt bulmaktır.

2.2. Toplumsal Hareketlerin Tarihi Gelişimi

Toplumsal hareketlerin kavramsal olarak oluşumu 18. yüzyılı işaret etmektedir (Tilly, 2008: 16). Bu hareketlerin daha örgütsel biçimde oluşmaya başlaması ve günümüzde ele alınan kavram boyutunu kazanması Fransız Devrimi ile başlamıştır. Burada bahsedilen kavramın niteliğinde ki bir değişim değildir çünkü geçmişte de özü itibarıyla çok benzer tarz da hareketlere rastlanmaktadır. Bahsedilen, gerçekleşen hareketlerin daha örgütlü, sistematik ve incelenmeye elverişli hale gelmesidir. Bu kavramdan bahsederken çeşitli bölümlendirmeler yapılmaktadır çünkü küreselleşme, bireysel algılarda değişme, toplumlarda yaşanan dönüşme gibi sebeplerle toplumsal hareketler kavramında da değişimler olmuştur.

Tablo 2.1 Toplumsal Hareket Dalgaları

	Birinci Dalga Toplumsal Hareketler	İkinci Dalga Toplumsal Hareketler	Üçüncü Dalga Toplumsal Hareketler
Tarihsel Bağlam	19.yüzyıl - 20. yüzyıl ortası	20. yüzyıl ortası (1968)- 20. yüzyıl sonu	21. yüzyıl -
Hareketlerin Kapsamı	İşçi mücadeleleri	Spesifik alanlarda mücadeleler- Yeni toplumsal hareketler	Ulus-ötesi mücadeleler- küresel toplumsal hareketler
Temel Aktörler	İşçi sınıfı	Dışlanmış kesimler	Dışlanmış kesimler+işçi sınıfı+orta sınıf (çeşitlilik)
Örgütlenme	Merkezi örgütlenme, hiyerarşik düzen	Gevşek, yatay örgütlenme	Ağ tipi örgütlenme
Mücadele Amacı	İktidarın ele geçirilmesi	Mücadele edilen alanla ilgili hak ve reform talepleri	Neoliberalizmin sorgulanması, doğrudan ve müzakereci demokrasi talebi
Mücadele Yöntemi	Grev, toplu gösteri, yürüyüş, işgal	Toplu gösteri, imza kampanyası, oturma eylemi	Diğer eylem yöntemlerine ek olarak teatral ve müzikal unsurların da yer aldığı gösteriler

Kaynak: Atvur, 2014: 35.

Bu çalışma da toplumsal hareketler iki, yeni toplumsal hareketler üç başlık altında incelenmiştir ancak toplumsal hareketleri üç kategori de inceleyenler de mevcuttur. Üç kategori de inceleyenlerin gözünden hareketler tablodaki özellikleri ile ayrıştırılmaktadır. 21. yüzyılın başı ile oluşan toplumsal hareketler üçüncü dalga olarak kabul edilmiştir.

2.2.1. Dünya'da Toplumsal Hareketler

Toplumsal hareketler bazen birbiriyle bağlantılı bazen de bağımsız şekilde dünyanın çeşitli pek çok ülkesinde yaşanmıştır. Bu bölümde 1960'lı yıllardan itibaren günümüze kadar yaşanan toplumsal hareketler dört başlık altında incelenecektir. Bu dönemden sonraki hareketler daha kapsamlı analiz edilebildiğinden bu dönemden önceki geleneksel toplumsal hareketlere değinilmeyecektir.

19. yüzyılda proletarya hareketleri yoğunlukta olmuştur. 20. yüzyılın ortalarına kadar toplumsal hareketlerin özü pek değişim göstermemiştir. 2. Dünya Savaşı, 1929 Dünya Ekonomik Bunalımı, 1970'lerin petrol krizi, o dönemde birçok ülkede var olan diktatörlük gibi sebeplerle toplumsal hareketler yoğun yaşandığı gözlemlenmiştir. Krizlerin ve 2. Dünya Savaşı'nın sona ermesi ve düzenin değişmeye başlamasıyla birlikte 1960 yılların sonuna doğru toplumsal hareketlerin yönü değişmeye başlamıştır. Bu yeni düzende 1970 yılları ile sosyal devletin azalıp neoliberal politikaların ekonomiye de yön vermeye başlaması toplumsal hareketlerde değişikliğe sebep olan etkenlerdendir (Eray, 2018: 325). Sınıf çatışmalarının eskiye nazaran minimize olması sonucu, özellikle işçi eylemleri biraz daha geri plana düşmüş ve bireyler farklı konulardaki istemleri hakkında eylemler yapmaya başlamışlardır. Özellikle 1968 Mayıs olayları hem Fransa hem de diğer dünya ülkeleri için bu hususta bir kırılma noktası olmuştur.

1960 ile 1970 yılları arasında benzer öğrenci hareketleri birçok ülkede görülmüş olsa da Fransa öğrenci ayaklanmalarının merkez üssü olarak kabul edilmiştir (Hobsbawm 2006: 330). Dönemin Fransa'sında yakın geçmişe kıyasla bir refah dönemi yaşanırken, mevcut şartlar üniversite öğrencilerinde rahatsızlık meydana getirmeye başlamıştır. Nanterre Üniversitesinde başlayan hareketin temel nedeni üniversitelere mevcudu artan gençlerin tek sosyalleşme alanı olan yurtlarının katı kurallarla yönetiliyor olmasıdır. Yurt binalarında öğrencilerin siyasal tartışmalar yapması, mobilyalar üzerinde değişiklik yapmaları, dışarıdan gelen öğrencilerin yurda girişi yasaktı. Kadın ve erkek öğrencilerin yurtları ayrı olduğu gibi, kadın öğrencilerin erkek öğrencilerin odasına girmesi 21 yaş üzeri oldukları ya da ailelerinin rızası olduğu takdirde mümkündü. Erkek öğrencilerin kadınların odasına girmesi ise hiçbir şekilde mümkün değildi (Kurlansky 2008: 304). Hareketlerin çıkış noktası olan bu kurallar, aslında olayın görünen yüzü ve başlangıç noktası olmuştur.

Sanayileşme, hemen her yerde sömürgeciliği ve emek gücünün değersizleştirilmesini de beraberinde getirmiş ve bu durum Fransa'da da aynı şekilde ilerlemiştir (İrge, 2005: 80). Bu sebeplerinde etkisiyle üniversite yönetimine karşı başlayan hareketlilik, bir anda ülke geneline yayılmıştır. Böylece sorunun sadece öğrencilerin taleplerinden ibaret olmadığı belli

olmuştur. 1968 yılının Mayıs ayı, grev ayı kabul edilmiştir çünkü neredeyse 10 milyon insan greve katılmış ve bu durum yaklaşık bir ay devam etmiştir. Buna ek olarak, 1968 hareketinin yirminci yıldönümünde yapılan kamuoyu araştırmaları, Fransızların 1968'i, İkinci Dünya Savaşı'ndan beri yaşadıkları ve bildikleri en önemli olay olarak kabul ettiklerini göstermektedir (Levent, 2012: 37-38). Cezayir Savaşı'nın, petrol krizinin, önemli derecede yaşanan ekonomik kalkınma gibi durumlar bu toplumsal hareketin yanında göz ardı edilmiştir.

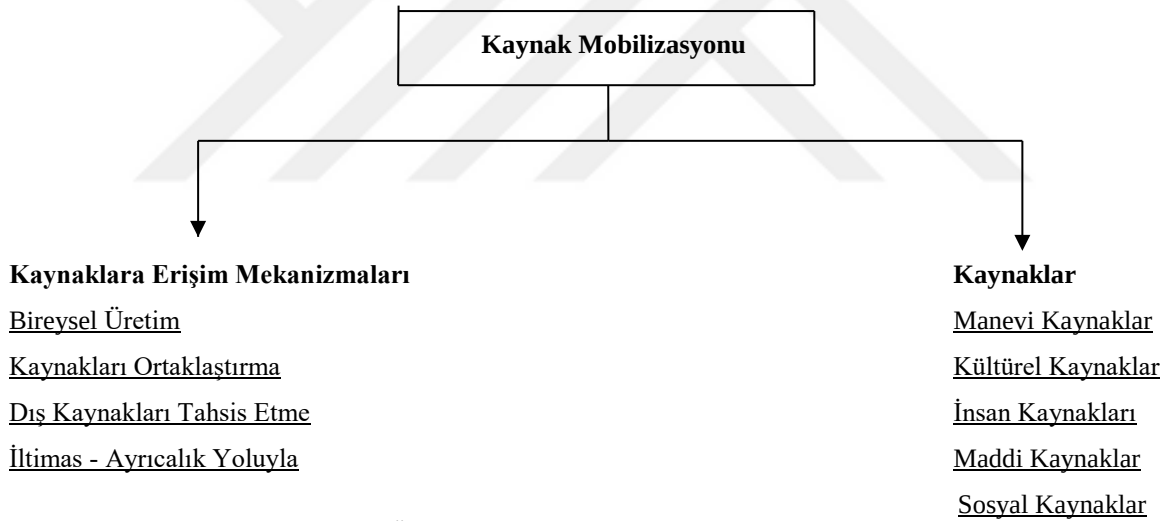
Bu hareket işçi sınıfının da yer aldığı bir hareket olmasına rağmen işçi sınıfının talepleri ile ortaya çıkmış bir toplumsal hareket değildir. Yeni bir oluşum merkezi ve odak noktası olan hareket ile yeni toplumsal hareketlerin oluşumuna zemin hazırlanmıştır. İşçi sınıfının geçmiş dönem toplumsal hareketlerde ana özne olması ve artık protestocuların değişik kesimlerden oluştuğu doğrudur ancak bu sebeple yeni toplumsal hareketlerin sınıfsal karakterden tamamen koparılacak doğru olmayacaktır. Yeni toplumsal hareketlere birçok anlamda pozitif etkisi olan teknolojinin gelişmesi, çalışma hayatında dolayısıyla sosyal hayatta da kadınların daha çok yer almaya başlaması gibi değişimler kapitalizmden bağımsız gerçekleşmemiştir. Bu nedenle kapitalizmin şekillendirdiği yeni ekonomi anlayışında oluşan modern işçi sınıfı kavramı da olaylardan bağımsız düşünülemez. İşçi sınıfının ana özne olmaması ekonomik sorunların ve bu doğrultudaki hareketlerin bittiği manasına gelmemektedir.

Her sistemin topluma getirdiği ve o toplumdan götürdüğü şeyler vardır. Kapitalizmin ve sosyalizmin uygulamalarında bireylerin hayatına olumsuz etki eden uygulamaları eleştiren entelektüel bakış açılı hareketler yeni toplumsal hareketlere yön vermiştir. Bu değişim ile birlikte toplumsal hareketler daha çok spesifik olan çevre, barış, kadın, LGBTİ hareketlerine dönüşmüştür (Harter, 2011: 18). Böylece bireylerde sadece işçi haklarını değil, hayatın çeşitli alanlarında haksızlığa uğrayan kesimlere karşı da hak aramanın gerekliliği algısı yerleşmeye başlamıştır. Bu bağlamda yeni sosyal hareketler, bir lider önderliğinde birleşmek yerine, gönüllülük esasına sahip birbirine eşit görülen aktivist toplulukları olarak ortaya çıkmaya başlamıştır (Çopuroğlu ve Çetin, 2010: 73).

Böylece toplumsal hareketler kavramı yeni toplumsal hareketler ve klasik toplumsal hareketler olarak ayrılmıştır. Yeni toplumsal hareketler algısında ekonomik ve siyasi çıkarlar ziyade daha eşitlikçi, özgürlükçü ve demokrasi yanlı talepler yer almaktadır. Bir toplumun hem ekonomik hem sosyal hem de siyasi ihtiyaçları olduğu düşünüldüğünde klasik ve yeni toplumsal hareketlerin birbirinden tamamen bağımsız bir biçimde ele almak mümkün olmayacaktır. Yeni toplumsal hareketlerin daha spesifik konulara eğilmesi ve bu konulara

bakışın o toplumun özü ile harmanlandığı göz önüne alınmalıdır. Toplumun özü ise sosyal, siyasal ve ekonomik koşulların bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. İki hareket türü birbirinden belirli özellikleri dolayısıyla ayrılıyor olsa da içlerinde birbirlerinden parçalar bulundurmaları mümkündür.

Yeni toplumsal hareketleri kavramsallaştıran iki temel yaklaşım söz bulunmaktadır. Bunlar: Amerika merkezli Kaynak Mobilizasyonu Teorisi ve Avrupa merkezli Yeni Toplumsal Hareketler Teorileri'dir. Kaynak Mobilizasyonu Teorisi bağlamında yapılan analizlerle toplumsal hareketin örgütleri merkeze alınır. Toplumsal hareketin kaynak örgüt dinamiklerine, yönetimi kararlarına ve hareketin içinde bulunduğu siyasal bağlam ve değişikliklere odaklanılır. Hareketin temelinde yer alan aktör ve olaylar incelenirken aktörlerin kendi çıkarları doğrultusunda geliştirdikleri stratejileri ve çevre ile etkileşim kurma şekillerinin üzerinde durulur (Topal Demiroğlu, 2014: 135). Bir başka deyişle bu kuram da toplumsal hareketin kaynakları merkeze alınır ve bu kaynaklara hangi araçlar vasıtası ile ulaşıldığı ve hangi kaynakların kullanıldığına odaklanılmaktadır.

Şekil 2.1. Kaynak Mobilizasyonu Özet Tablosu

Kaynak: Çömlekçi, 2018: 41.

Avrupa merkezli Yeni Toplumsal Hareketler teorisi, yeni olarak nitelendirilen toplumsal hareketlerin ekonomik ve siyaset temelli sorunlardan ziyade eşitlik, kimlik inşası, özgürlük gibi meselelere odaklandığını savunmaktadır. Kaynak Mobilizasyonu teorisinde toplumsal hareketin stratejilerini ve örgütlenmesini odak noktası yapan incelemelerden farklı olarak odaklanılan farklı meselelerin, yeni dinamiklerin ve hareketin nasıl kitlesel bir davranışa dönüştüğünün çerçevesini çizmektedir. Konuyla ilgili teorilerin farklılıklarının olmasına rağmen yeni toplumsal hareketlerin farklı bir toplumsal sınıf tabanlı olduğu genel bir kabuldür (Buechler, 1995: 453). Bu bağlamda, bu teorilerin yaşanan değişimlerle birlikte çoğunlukla Batı merkezli yeni sosyal yapı içinde meydana gelen yeni toplumsal hareketleri,

makro düzeyde yeni sınıflar meydana getiren kapitalizm ile ve mikro düzeyde ise yeni sürecin kişisel davranışlarda dolayısıyla toplumsal hareketler üzerinde nasıl ilişki kurduğuyla ilgilendiği yorumu yapılabilir.

2.2.1.1. 1968 Mayıs'tan Sovyetler Birliği'nin Dağılmasına

Bu dönem yeni toplumsal hareketlerin birinci dönemi olarak ele alınabilir. 1967'de Che Guevara, 1968 yılında ise Martin Luther King öldürülmüştür. İki önemli ismin öldürülmesi, yeni jenerasyonun yani öğrencilerin beklentilerinin karşılanmaması gibi durumlar toplumsal hareketlere zemin hazırlamıştır. Fransa olayların merkez noktası kabul edilmesine rağmen toplumsal hareketler sadece Fransa'da meydana gelmemiştir. Tesiri de sadece Avrupa ülkeleri üzerinde geçerli olmamıştır. Öğrencilerin önce kendileri sonra da emekçiler için talep ettiği modernleşme özgürleşme talepleri sade Batı dünyasında değil Doğu Blok ülkelerinde de etkili olmuştur. Diğer taraftan Avrupa'da Büyük Britanya ve İskandinav Ülkeleri'ne bakıldığında ciddi bir öğrenci hareketliliğinden söz etmek pek mümkün değildir.

Sosyalist olduğunu savunan fakat gerçekte otoriter rejim ile bireyler üzerinde baskıcı eylemler sergileyen ülkelerin bu akımdan etkilenmesi kaçınılmaz olmuştur. Dünya genelinde ki hareketlenmeler, Doğu Blok ülkelerini de bu sebeple etkilemiştir. Toplum yazarı Eric Hoffer bu gelişmeler ve hareketlenmeler henüz yaşanmadan, Sovyet Rusya'da genel bir ayaklanma olması ihtimalinin halkın daha iyi bir hayat standardını görmeden düşük olduğunu söylemiştir (Hoffer, 1998: 59). Bu bakış açısı ile insanları isyana teşvik edenlerin çektikleri sıkıntı değil, daha iyisinin var olduğunu bilmelerinin olduğu görüşü savunulmuştur.

1968 yılında temelleri önceden oluşmuş ekonomik dar boğaza ek olarak hükümetin sert politikalarıyla geçirilmesi sonucu Çek Cumhuriyeti'nde liberalleşme taraftarlarının sesi daha yüksek çıkmaya başlamıştır ancak çok partili hayata geçme gibi düzenlemeleri ve ulusun ikiye bölünmesini içeren yeni bir sosyalist devlet kurma eylemleri sadece Yugoslavya ve Romanya'dan destek görmüştür (Uslu, 2008: 171). Prag Baharı olarak isimlendirilen hareket, Varşova Paktı ülkelerinin müdahalesi sonucu sonuçsuz kalmış olsa da 21 yıl sonra Kadife Devrimi ile komünist olmayan bir hükümet yönetime getirilmiştir. Otoriter rejimlerin hareketleri şiddetle bastırmalarından dolayı bazen halkın istediği sonuçlar hemen elde edilmese de her eylem hedefe doğru duvarın üzerine bir tuğla daha koymaktadır. Kadife Devrimi'nin başlangıç ve ilerleyiş süreci Fransa 1968 Mayıs olayı ile benzerlikler göstermiştir. İki de öğrenci hareketi olarak başlamış sonra halkın desteğini alarak devam etmiş ve toplu grevler yapılmıştır.

1989'da Berlin Duvarı yıkılmış, 1991 yılında ise Sovyetler Birliği'nin varlığı sona ermiştir. 1968 Hareketleri döneminde Amerika Birleşik Devletleri'nde de hareketlilikler meydana gelmiştir. 1960'lardaki hareketlerin başlangıcı ırkçılığa karşı öğrencilerin bir araya gelmesi sonucu oluşmuştur. Malcolm X'in aktivist ve siyasal kimliği, siyahi sivil hareketlerin ve ırkçılık karşıtı söylemlerin popülerleşmesine yardımcı olmuştur. Dönem koşullarının Fransız öğrencilerde rahatsızlık oluşturmaları gibi, Vietnam Savaşı, Küba ile yaşanan siyasal gerginlik, Santa-Domingo'ya yapılan müdahale gibi durumlarda hem Amerika'da hem de diğer ülkelerde hareketin genişlemesine sebebiyet vermiştir (Pekasil, 2007: 11).

Öğrencilerin İtalya'da ayaklanması da Fransa'ya benzer olarak üniversite temellidir. İkinci Dünya Savaşı sonrası genç nüfusun artması ve üniversiteye giden gençlerin sayısının artması ile üniversitelerin mevcut koşulları bazı yönleriyle öğrencileri tatmin etmemeye başlamıştır. 1967 yılının sonuna doğru üniversitelerin demokratikleşmesi isteği ile öğrenciler ülkenin üniversitelerinin üçte birini işgal etmiştir. Dünya çapında yaygınlaşan yeni gruplarının etkisi ile öğrenciler öndersiz yapılar oluşturup doğrudan demokrasi ilkesini hayata geçirmeye çalışmıştır. Eylemler 1969'a kadar sürmüştür ve öğrencilerle işçilerin hareketleri İtalya'da diğer ülkelere kıyasla daha iç içe gerçekleşmiştir (Fraser, 2008: 251). Bu dönemlerden başlayarak işçi kesimi klasik toplumsal hareketlerdeki gibi eylemi başlatan grup olmasa da hemen her eylemin içinde bulunmuşlardır.

Çin'de de benzer şekilde öğrenci hareketi olarak başlayıp işçileri ve halk desteği ile genişleyen Tiananmen Olayları 1989 yılında gerçekleşmiştir. Tiananmen Meydanı'nda başlayan eylemlere Komünist Parti yönetimi oldukça sert tepkiler vermiştir öyle ki başta Batılı ülkeler olmak üzere çoğu ülke Çin'e çok ciddi yaptırımlar uygulamışlardır (Erkan ve Yüce, 2020: 21).

1968 olarak anılan ve öncelikle öğrenci hareketi olarak başlayıp devam eden toplumsal mücadeleler yeni toplumsal hareketler algısının karakteri hakkında ipuçları vermektedir. Yeni algıda sivil haklar, özgürlük ve demokrasi daha revaçta olup uğruna mücadele edilen kavramlardır. İktidarı ele geçirme, ekonomi sistemindeki eşitsizlikler, yurttaşlık haklarına yönelik eylemler biraz daha geri planda kalmıştır.

2.2.1.2. Dünya Ticaret Örgütü Protestosu

1968 Hareketi ile görüldü ki İkinci Dünya Savaşı sonrası yaşanan dönüşümle artık sisteme yönelik tehditler yalnızca fabrikalardan gelmemekteydi. Öğrenciler, siyahiler, kadınlar, daha özgür bir yaşam isteyen insanlar meydanlarda etkin olmaya başlamıştır. Bu gibi özellikleriyle 68 Hareketi, sistem karşıtı hareketler tarihinde bir kopuşu ifade etmiştir

(Kalfa, Ataay, 2008: 129-130). 1990'lı yılların sonuna doğru ise toplumsal hareketlerin mücadele alanının ağırlıklı olarak küresel antikapitalist hareketler olduğu görülmüştür. 1999 Seattle eylemleridir yeni toplumsal hareketlerin bu yönde şekillenmesinde önemli bir olaydır.

1999 yılının Kasım ayında Amerika Birleşik Devletleri'nin Seattle kentinde Dünya Ticaret Örgütü 3. Bakanlar Konferansı yapılması planlanmıştır fakat Konferans'a hazırlananlar sadece katılımcılar ve görevliler olmamıştır. Dünyadan pek çok farklı talep, görüş ve eleştirisi olan 50 binden fazla protestocunun da konferans karşıtı olarak orada olduğu bilinmektedir. Bu kadar fazla kişinin orada toplanması spontane bir şekilde gelişmemiştir. Hazırlıklar ve koordinasyonlar aylar öncesinden internet ve sivil toplum kuruluşları ile başlamıştır. Öyle ki Üçüncü Dünya Ağı, Kurumsal Avrupa Gözlemevi, Doğrudan Eylem Ağı, Bağımsız Medya Merkezi, Tarım Enstitüsü ve Ticaret Politikası, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Meksika ve Kore sendika kuruluşları gibi pek çok örgüt ile topluluklar koordine olmuştur hatta örgütlerin bu kadar fazla insanı koordine etmekte zorlandığı belirtilmiştir (Eagleton-Pierce, 2001: 331). Sonuç olarak planlanan toplantı yapılamamıştır.

Seattle eylemlerinin yaşanması dünya düzeni üzerinde bazı değişimlerin olmasına sebep olmuştur. Birinci Dünya Savaşı öncesi sivil toplum örgütlerinin sayıları 30 civarı olarak bilinirken, İkinci Dünya Savaşı'nın da etkisiyle bu sayı artmamış aksine azalmaya başlamıştır. 1980'ler de sivil toplum örgütlerinin sayıları artmaya başlamışken, 99 yılında Dünya Ticaret Örgütü karşıtı protestolardan sonra The Economist'in raporuna göre sivil toplum örgütlerinin sayısı dünya çapında yaklaşık iki milyona ulaşmıştır (Tağ, 2013: 164).

1999 Seattle eylemleri için küreselleşme karşıtı hareketleri tüm dünyaya tanıtan ve başlatan ilk eylem olduğu yönüne söylemler vardır. Bunun sebebi, eylemlerden sonra dünyanın farklı yerlerinde benzer gösteriler düzenleme çabası içine girilerek insan gereksinimlerine ve çevreye öncelik tanıyan başka bir küresel köy oluşturulması arayışının başlamasıdır (Hayduk, 2003: 18). Böylece bu eylemler, sivil toplum sistemi üzerinde etkili olduğu gibi küreselleşme karşıtı hareketlerin güçlü bir örneği olarak da toplumsal hareketler üzerinde değişik bir rota çizmiştir. Çevre, insan gereksinim gibi çeşitli konulara birlikte odaklanıp daha iyi bir yaşam için birçok konuyu birlikte ele alma algısı gelişmiştir. Neticede dünya ticareti üzerinde çok etkin bir yapı olan Dünya Ticaret Örgütü'nün toplantısı iptal edilmiş ve dünya genelinde ses getirmiş bir başarı ile yeni toplumsal hareketlerin etkisi görülmüştür.

1999 Seattle eylemlerinin sahip olduğu diğer bir farklılık ise eylemin internet sayesinde geniş katılımlı ve organize şekilde gerçekleşmesidir (Tuna, 2005: 112). Bireyler internet aracılığıyla iletişime geçerek haberleşmiş ve eylemlerin devam ettiği esnada paneller

forumlar düzenlenmiştir. Bunlar harekette yatay örgütlenme yapısının olduğunu göstermektedir. Örgütlenme sırasında teknolojinin de kullanılmış olması bu hareketi diğerlerinden ayırmıştır. Bu hareket ile birlikte internet üzerinden iletişim kurmanın ve örgütlenmenin gücü ortaya çıkmıştır. Toplumsal hareketler genelde protesto eylemler ile özdeşleştiriliyor olsa dahi; forumlar, hazırlık toplantıları ve değerlendirme toplantıları gibi farklı etkinlikleri de içinde barındırırlar (Karakaş, 2005: 28). Giderek popülerleşen küresel antikapitalist düşünce yapısı birden fazla sorunu kapsamış; siyasal, ekonomik, çevresel ve sosyal talebi olan bireyleri bir araya getirmiştir. Şiddet gösterilerinden farklı bir metotla ilerleyen Dünya Ticaret Örgütü protestosu kapsamlı bir forumu meydana getirmiştir.

2000 yılında Vatandaşlara Yardım için Mali İşlemleri Vergilendirme Birliği ve Brezilya İşçi Partisi üyeleri tarafından Dünya Sosyal Forumu kurulmuş ve ilk kez 2001 yılında Porto Alegre kentinde gerçekleştirilmiştir (Tormey, 2006: 250). Dünya Ekonomik Forumu'nun görüşlerine alternatif olarak kurulan ve lidersiz bir yapı olup alternatif küreselleşme hareketinin devamı niteliğinde bir hareket olan Forum, ilk üç sene Brezilya da gerçekleştirilmiştir ve her sene ya da iki senede bir başka ülkelerde gerçekleştirilmeye devam etmektedir. Forumda katılımcıların kapitalizmle doğan sorunlara karşı ortak düşüncelerde birleşerek birlikte daha iyi bir sistem tasarlama amaçları vardır. Daha önce meydana gelen hareketin büyük bir sivil topluluğun oluşumuna yardımcı olduğu söylenebilir. Diğer taraftan Dünya Sosyal Forumu'nun kapitalist devletler ve Rockefeller Vakfı gibi kapitalist ilkeleri benimseyen kuruluşlar tarafından finanse edildiğini belirtmiştir.⁶

Yine o yıllarda gündemde olan Irak müdahalesi sebebiyle dünyanın pek çok kesiminde insanlar savaş karşıtı gösteriler yapmıştır. Öyle ki 2003 yılında İtalya'nın başkenti Roma'da 3 milyon insanın Amerika'nın Irak'ı işgal tehdidinde karşı yaptıkları gösteri görülen en büyük savaş karşıtı eylem olarak 2004 yılında Guinness Rekorlar Kitabı'na kaydedilmiştir.⁷ Bu denli siyasi ayağı kuvvetli olaylara halkın katılımı, bireylerin siyasetle daha yakından ilgilenmesine yardımcı olmaktadır.

2.2.1.3. 2008 Krizinden Günümüze Kadar Yaşanan Hareketler

2008 Krizi, 1929 yılında gerçekleşen Büyük Buhran'dan bu yana görülüş en derin kriz kabul edilmiştir. 2007 yılda Amerika Birleşik Devletleri'nin konut piyasasında başlayan problemler giderek büyüyerek küresel bir boyut kazanmıştır. Dönemin likidite bolluğu sonucu kontrolsüzce krediler verilmiştir. Sonrasında ise faizlerin artması sonucu kredi ödemelerinin

⁶<https://www.globalresearch.ca/rockefeller-ford-foundations-behind-world-social-forum-wsf-the-corporate-funding-of-social-activism/5540552/> (erişim tarihi: 17.01.2020).

⁷https://web.archive.org/web/20040904214302/http://www.guinnessworldrecords.com/content_pages/record.asp?recordid=54365/ (erişim tarihi: 16.05.2020).

yükselmesi ve aksamaya başlaması ile finansal problemler artarak devam etmiştir (Demir vd., 2008: 34). Küreselleşme ile birlikte ülke ekonomileri birbirine bağlı duruma geldiği için bir etkin bir ulus ekonomisinde ortaya çıkan kriz tüm dünya ekonomileri üzerinde etki göstermektedir. Yaşanan kriz sonucu işsizlik, enflasyon oranları artmış, konut fiyatları ve büyüme oranları düşmüştür. Krizin çeşitli etkileri bir yana dursun, bu konu açısından önemli olan kısmı dünya çapında birbirini tetikleyen gerçekleşen toplumsal hareketler için yeni bir döneme zemin hazırlamış olmasıdır.

Toplumsal hareketler kapitalizm ve kemer sıkma politikalarının karşıtı olarak başlayıp farklı eylem formlarında kendini göstermiştir. Bu süreçte sadece küresel ekonomik krizle ilgili değil, çevre, demokrasi ve insan hakları gibi konularda da hareketler devam etmiştir. Hali hazırda 1999 Seattle eylemleri ile kapitalizm ve neo-liberalizm ikilisinin yarattığı eşitsizlikler karşıtı duyulan rahatsızlık halklar tarafından mücadele konusu olmaya başlamıştır. Oldukça büyük bir finansal krizin patlak vermesi ile de dünya çapında işgal hareketleri ve kitlesel protestolar meydana gelmeye başlamıştır.

Demokratik talepleri olan ve siyasi düzende değişiklik isteyenlerin düzenlediği toplumsal hareketlerin en etkililerinden biri Arap Baharı'dır. Arap Baharı'ndan önce bölge rejimlerin hemen hepsi askeri bir darbe sonucu yönetimi ele geçirilmiş ya monarşi ile da uzun zamandır aynı aile tarafından yönetilmekteydi. Monarşi ile yönetilen halklar ile yöneticileri arasındaki meşruiyet ilişkisi baskıcı otoriter rejimlere kıyasla daha güçlüdür (Oğuzlu, 2011: 9). Mısır ve Libya gibi askeri darbe neticesinde başa gelen rejimler de baskıcı devlet kuruluşları oluşturarak disiplini sağlamayı yerlerini sağlamlaştırmayı hedeflemiştir. Halklarına hesap vermeyen, talep ve beklentilerini karşılama konusunda pek başarılı olmayan bu tarz yönetimlerin demokratikleşmeyi, iktidardan gitmeyi ya da halklarıyla savaşmayı tercih ettikleri bir dönem, Tunuslu seyyar satıcının kendisini ateşe vermesiyle başlamıştır. Olayların fitilini ateşleyen bu olmuştur ancak arka planda işsizlik, yüksek gıda fiyatları, demokrasiden uzak siyaset, kötü hayat standartları ve yaşanamayan ifade özgürlüğü gibi sebepler vardır.

Monarşik yönetimler otoriter rejimlere nazaran süreci daha iyi yönetmiş olması gerçeğine rağmen çoğu ülkede büyük çaplı protestoların, çatışmaların yaşanması engellenememiştir. Arap Baharı, Arap dünyasında 8 ülkede tam olarak hissedilmiş, olaylardan etkilenerek küçük çaplı protestolara tanıklık eden başka ülkelerde olmuştur. Çeşitli şekilde gerçekleşen eylemler ve rejimlerin müdahale şekilleri sonucu değişen ve devrilen hükümetler olduğu gibi olayların Suriye örneği gibi iç savaşa ve çatışmalara döndüğü ülkelerde olmuştur.

2008 yılında yaşanan krizden etkilenen ülkeler arasında İspanya'da vardır. Belirli konularda yaşanan birikmişlikler sonucu olarak 15M Hareketi meydana gelmiştir. Adını

başladığı günden alan hareket, Öfkeliiler Hareketi olarak da bilinmektedir. 2011 yılının ikinci ayında sosyal medya aracılığıyla "Geleceği Olmayan Gençlik" adlı bir forum organize edilmişken, üçüncü ayında yine gençler tarafından "Gerçek Demokrasi... Şimdi" adlı bir örgüt kurulmuştur. Bu iki grup iyi temsil edilmedikleri düşüncesiyle hem siyaset sistemine hem de var olan ekonomik sorunlar sebebiyle bankacılık sektörüne karşı 15 Mayıs 2011'de kitlesel bir gösteri planlamıştır. Protestolar çeşitli şehirlerde gerçekleşmiş ve üç milyondan fazla insan gösterilere katılmıştır. Ülkede 1975 yılında diktatörlüğe son verilmiş olmasına rağmen 1993-2011 yılları arasında oyların %70 oranından fazlası İspanyol Sosyalist İşçi Partisi ve Halk Partisi arasında dağılmıştır (Yardımcı Geyikçi, 2019: 691). Ekonomik sıkıntılara ek olarak yapılan seçimlere rağmen iktidarın uzun süre belirli partilerin elinde kalması dikkat çekmektedir. Bu sebeple halkın seçimleri yeterli bir demokratik temsil mekanizması olarak göremediği çıkarımı yapılabilir. Giderek birbirine benzeyen ve siyasete egemen olmaya başlamış iki partili sistemin yanı sıra, Avrupa Birliği üyesi olduğu için Avrupa kurumları tarafından kamu çalışanlarının maaşlarının azalması ve sosyal harcamaları keserek pazara uyum sağlaması konusunda baskı görmüştür. (Field ve Botti, 2013, s.6) Protestolar sonucu 2014 yılında Podemos adlı bir siyasi parti kurulmuştur. Sol görüşlü ve iki aylık yeni bir parti olarak girdiği seçimde Podemos, mecliste beş sandalye alarak ülkenin dördüncü güçlü partisi haline gelmiştir.⁸

17 Eylül 2011 tarihinde Amerika'nın finans merkezi olan Wall Street caddesinde bir toplumsal hareket başlamıştır. "Wall Street'i İşgal Et" olarak adlandırılan bu hareket, Amerika'nın birçok şehrine yayılmıştır. Arap Baharı'nın yaşandığı ülkelerin çoğunda yönetici sınıfından belirli zümreler halktan daha zengindi ve ülkenin varlıklarından en çok onlar yararlanıyordu. Wall Street'i İşgal Et hareketinde çok kez kullanılan "Biz Yüzde 99'uz" sloganına bakıldığında, benzer şekilde zengin olan küçük bir zümrenin dünya ekonomisine yön verip giderek zenginleşmesine karşı bir tepkinin olduğu ortaya çıkmaktadır. Daha evvel yaşanan 99 Seattle Eylemleri de bu hareketlerin öncüsü kabul edilebilir. 'İşgal et' sloganı eylemlerin şiddet yanlısı olduğu anlamına gelmemektedir. İspanya'da ki Öfkeliiler Hareketi'nde de çoğu gençlerden oluşan eylemciler, geceyi uyku tulumlarıyla birlikte önemi olan meydan ve parklara yerleşerek siyasi geleceğin nasıl şekilleneceği ile ilgili tartışmalar yapmışlardır (Akbaba, 2013: 31).

IMF ve Dünya Bankası vasıtasıyla uygulanan neoliberal politikaların Latin Amerika'da en iyi uygulanan örnek ülkelerinden biri olarak gösterilen Şili'de olayların bireyler için çokta memnun edici olmadığı protestolar sayesinde gözler önüne serilmiştir.

⁸ <https://www.reuters.com/article/us-euelection-spain/spains-ruling-pp-wins-eu-vote-political-fragmentation-rises-idUSBREA400FP20140525/> (erişim tarihi: 14.01.2020).

Ülke serbest piyasa temelli bir dönüşüme girdiğinde, eğitim sektörü de bu durumundan haliyle etkilenmiştir. Bu bağlamda eğitim özel bir mal olarak kabul edilmeye başladığından kamu hizmeti olarak sunulmamaya başlamış ve çalışan kesimin eğitim olanaklarına ulaşması daha zor hale gelmiştir (Akgemci, 2015: 195). Eğitimde özelleştirmeler sonucu eğitim harcamalarının az bir miktarının devlet tarafından karşılanıyor olması, belediyelerin söz sahibi olduğu kamu okullarında bölgelere ve belediye bütçelerine göre farklılık göstermesi gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. 2006 yılında konuyla ilgili protestolar gerçekleşmiş ve 2011 yılının mayıs ayına gelindiğinde üniversite öğrencileri daha büyük bir protesto için örgütlenmişlerdir.

Bu protestolara Arap Baharı'ndan esinlenerek Şili Kışı adı verilmiştir.⁹ Öğrenci hareketi olarak başlayan protestolar toplumun farklı kesimlerinden de destek gelmiştir. Eylemler aylarca devam etmiş ve iki yüz binden fazla göstericinin sokaklarda olduğu bilinirken hükümet 5 Temmuz'da, tam 4 milyar dolarlık bütçeli dört yıllık bir plan sunmuştur. Sunulan teklifler asıl taleplere köklü bir çözüm olmadığından reddedilmiş ve eylemlere devam edilmiştir (Akgemci, 2015: 201).

Şili Kışı'nda diğer toplumsal hareketlerden farklı olarak bireylerin taleplerinin net olması ve sorunun karşısında dururken istedikleri çözüm konusunda belirli sınırlar çizmiş olmaları önemli bir detaydır. Protestolar kalabalıklaşarak ve grevler yapılarak aylarca devam etmiştir. 2013 seçimlerinde öğrencilerin taleplerine yanıt vereceğini vaat eden Michelle Bachelet devlet başkanı seçilmiştir. Böylece öğrenciler parasız üniversite eğitimi, devlet finansmanından yararlanan özel okulların okul ücretlerinin kaldırılması, eğitime ayrılacak daha fazla bütçe gibi kazanımlar elde etmiştir.¹⁰ Şili Kışı ile sağlam bir örgütlenme ve ne talep ettiğini bilerek gerçekleştirilen toplumsal hareketlerin aşağıdan yukarıya demokrasi sağlama gücüne erişebileceği yaşanarak görülmüştür.

Fransa da 2018 yılında isimlerini giydikleri her araçta bulunması zorunlu tutulan fosforlu sarı yeleklerden alan eylemciler sosyal medya platformları vasıtasıyla örgütlenerek Sarı Yelekliler hareketini başlatmıştır. Hareketin katılımcı sayısı kısa zamanda yükselmiştir. Olası bir kaza durumunda araçtan inerken giyilmesi gereken yelek, rengi dolayısıyla kişinin fark edilmesini sağlamaktadır. Sembol olarak bu giysinin seçilmesinin sebebi bireylerin kendilerinin ve taleplerinin artık görünür olmasını istemeleridir. Zorunlu, ucuz ve kolay erişilebilir olması sebebiyle alt orta sınıf ve işçi sınıfı halkı tekrar görünür hale geldiğinden eylemler kültürel temsil savaşını kazanarak başlamıştır.¹¹

⁹ https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/09/110928_chile_students_dialogue/ (erişim tarihi: 07.02.2020).

¹⁰ <https://www.reuters.com/article/us-chile-education-reform/chiles-bachelet-prepares-next-phase-of-education-reform-idUSKBN0L01W620150127/> (erişim tarihi: 19.02.2020).

¹¹ <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/21/how-hi-vis-yellow-vest-became-symbol-of-protest-beyond-france-gilets-jaunes/> (erişim tarihi: 05.03.2020).

2008 Küresel Finansal Krizi sonrası özellikle Batı dünyasında, insanlar zenginler ile yoksullar arasındaki uçurumun meşruiyetini sorgulamaya başlamış ve yoksul kesimin mali krizden en çok zarar gören kesim olduğunun farkına varılması bugünkü Sarı Yelekliler hareketinin arka planındaki etkenlerden biri olmuştur (Jetten vd., 2020: 3). 2018 yılına gelindiğinde çevre dostu araçlara teşvik söylemiyle yapılan akaryakıt zamları ve iş yerleri için yapılan vergi indirimleri dolayısıyla Macron'un zenginlerin başkanı olarak nitelendirilmeye başlaması olayların çıkış noktasında olmuştur.¹² Hala sona ermiş kabul edilemeyecek protestoların 11. haftasının sonunda İçişleri Bakanlığı eylemcilerin sayısının 69.000 civarında olduğunu ve 11 kişinin hayatını kaybettiğini açıklamıştır.¹³

2.2.2. Türkiye'de Toplumsal Hareketler

Türkiye'de de dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi toplumsal hareketler yaşanmıştır. Türk siyasal tarihinde yaşanmış bazı toplumsal hareketlere bu bölümde kısaca değinilecektir.

16 Şubat 1969 tarihinde, Amerika Birleşik Devletleri'nin 6. Filo'sunun İstanbul'a gelişini protesto etmek için çok sayıda gençlik örgütünün İstanbul Taksim Meydanı'nda toplanması ile bazı olaylar meydana gelmiştir. Ankara, İzmir, Trabzon ve İstanbul'da 6. Filo'nun gelmesini protesto eden küçük çaplı gösteriler sonrası öğrenciler ve işçi örgütleri yürüyüş ve miting yapmaya karar vermiştir. 16 Şubat'ta İstanbul'da yapılacak ve 76 gençlik örgütünün katılım göstereceği gösteri için valilikten gereken izinler alınmıştır (Cumhuriyet Ansiklopedisi, 2002: 215). Amerika Birleşik Devletleri ile dostluğun desteklenmesi gerektiğini düşünen öğrenciler ile gösteri planlayan öğrenci grupları karşı karşıya gelmiştir (Kabacalı, 2007: 2005). Grupların Taksim Meydanı'nda karşılaşması sonucu meydana gelen kavga askeri birlikler tarafından bastırılmıştır. Ölen ve yaralanan öğrencilerin olması sebebiyle bu hareket Kanlı Pazar olarak isimlendirilmiştir.

1980 yılında İzmir'de geniş çaplı bir işçi hareketi meydana gelmiştir. Ege Bölgesi'nde Ülkenin tarımsal faaliyetleri açısından önemli bir kooperatif olan TARİŞ'in fabrika müdürleri ve diğer yetkili kişiler bakanlıklar tarafından atanmakta ve bu düzen sebebiyle siyasi iktidarlar için TARİŞ önemli bir bölge olmuştur (Ruscuklu, 2008: 359). İyi sayılamayacak çalışma şartlarına ve siyasi dengelerin değişmesiyle değişen işçi kadrolarına karşın düzen devam ederken 22 Ocak günü kolluk kuvvetleri TARİŞ işletmelerine baskın düzenlenmiş ve iş

¹² <https://www.theguardian.com/world/2018/nov/16/gilet-jaunes-yellow-jackets-protesters-france-standstill/> (erişim tarihi: 08.10.2019).

¹³ <https://www.france24.com/en/20190128-macron-deplores-11-deaths-yellow-vest-protests/> (erişim tarihi: 19.12.2019).

yerlerine zarar verilerek işçilerin üzerine ateş açılması ile 251 işçi gözaltına alınıp 11 işçinin tutuklanması sonucu işçi eylemleri başlamıştır (Kırkpınar, 2009: 80). Çalışanlar tarafından yaşananların hesabının verilmesi, gözaltına alınan çalışma arkadaşlarının serbest bırakılması, iş ve can güvenliği talepleri ile greve başlamışlardır. Bazı mahallelerden, üniversite öğrencilerinden ve diğer meslek gruplarından da TARIŞ işçilerine destek gelmiştir. 14 Şubat gecesi ise eylemler tamamen sona ermiştir.

Çalışmanın öznelereinden biri olan Gezi Parkı hareketi, inşaat yapmak amacıyla 13 ağacın kesilmesinin ardından diğer ağaçların korunması talebiyle çevreci eksende gelişen tepkiler sonucu başlamış bir harekettir. Eylemler 27 Mayıs 2013 tarihinde başlamıştır ancak konu ile ilgili tepkilerin kökeni 2011 yılına dayanmaktadır. Topçu Kışlası'nın bulunduğu kısımda İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından bir kentsel dönüşüm çalışması yapılması planlanmıştır. Belediye, 16.09.2011 tarihinde 2111 Karar ve Dosya numaralı Beyoğlu İlçesi Taksim Meydanı Yayalaştırma Projesi dahilinde çalışmaya başlanmasını uygun görmüştür ancak bazı tepkiler sebebiyle projeye başlanamamıştır.¹⁴ Çevreci bir hareket olarak başlayan eylemler dördüncü gününde yani 31 Mayıs gecesi polisle karşı karşıya gelmelerin başlaması üzerine daha geniş eylemci grubuna dönüşerek geniş kitlesel bir eylem halini almıştır dönüşmüştür (Ökten vd., 2013: 49).

Yaşanılan süreci birbirinden oldukça farklı yorumlayan iki kesim vardır. Kimilerine göre, bu hareket hükümetin tarafından yaklaşık 11 yıldır tatbik edilen kalkınma temelli neoliberal uygulamalara bir itiraz olduğu söylenerek iktidardaki başbakanı hedef alan ve iktidarı düşürmeyi hedefleyen faaliyetlerle Türkiye'nin gelişmesini istemeyen iç ve dış güçlerin organize ettiği bir komplo şeklinde tanımlanabilir (Bayhan, 2014: 23). Diğer kimselere göre ise eylem süreci iktidara karşı özgürlük ve saygı söylemleriyle bir araya gelen bir kısım insanın isyan etme sürecidir (Ersoy, 2014: 129). Her konuda farklı düşünen taraflar olabileceğinden okuyucuya bilgi vermek için kullanılan söylemin önemi ortaya çıkmaktadır.

Eylemlerin dönüşümü aşamasında da örgütlenme aşamasında sosyal medya platformlarının kullanımının gücü ortaya çıkmıştır. Eylemde her yaş grubundan insan görülmekle beraber çoğunluğu gençler oluşturmuştur. Gençlerin sosyal medya da daha aktif olması da hareketin dönüşümünü hızlandırmıştır. Yakın geçmişte ki toplumsal hareketlere de bakıldığında teknolojinin gelişmesi ve gençlerin ön safhalarda yer almaları olayların kapsamını daha çabuk genişletebilmesine yardımcı olmuştur. Özellikle genç bireylerin sosyal ağlarda kolay şekilde bir araya gelerek var olan siyasi düzene karşı hissettikleri öfke ve isyanı ifade etmek için kullandıkları terminolojiler sayesinde oluşturdukları özel diller, toplumsal

¹⁴ <https://www.ibb.istanbul/CouncilDecision/Index/> (erişim tarihi: 14.06.2016).

hareketler için farklı bir deneyim yaşatmaktadır (Sayımer, 2014: 108). Eylemciler de bazı popüler sosyal medya platformları üzerinden kısa sürede örgütlenmiş, koordinasyonu sağlayıp sokaklarda toplanmak için stratejiler geliştirmişlerdir. Taksim ve çevresindeki pek çok işyeri eylemler sırasında internet şifrelerini kaldırarak eylem yapanların olanları paylaşmasına ve haberleşmelerine destek olmuşlardır.

Gezi Parkı dışında Türkiye'de toplumsal hareketlerin sayısının çok olmadığı görülmektedir. Bunun sebebi bireylerin aktif katılım düzeyinin düşük olması olabilir. Katılım düzeyinin düşük olmasının altında da çeşitli sebepler olabilmektedir. Toplumun siyasal kültüründe bunun yer almaması, siyasal zeminin bu tarz hareketleri gerçekleştirmeye uygun olmaması bu sebeplerden bazıları olduğu düşünülmektedir.

Tablo 2.2 Siyasal İlgî ve Katılım

	1997 (%)	2001 (%)
Siyasal konularda sohbet	70,4	65,2
Siyasete ilgi	61,8	41,8
Dilekçe verme	19,6	15,2
Boykota katılma	9,1	6,3
Gösteriye katılma	9	7,5
Greve katılma	2,2	2,2
Bina işgali	0,8	0,7

Kaynak: Tanıyıcı, 2005: 597.

Tablo de görüldüğü üzere halk katılımı düşünsel anlamda daha önemli görülürken faaliyet içeren aktif katılım çok daha düşük düzeylerde kalmıştır. Toplumun bu algısı toplumsal hareketlere çok başvurulmadığı ya da başvurulduğunda istikrarlı olunmayışının sebebi olarak açıklanabilir. Siyasal kültür ve toplumun hayat şartları toplumsal hareketlerin gerçekleşmesi ve gerçekleşme biçimi üzerinde oldukça etkilidir.

İkinci bölümde gerçekleşen tüm toplumsal hareketlerden bahsedilmemiş olup diğer bazı toplumsal hareketler de şunlardır:

- Yeşil Devrim (İran)
- Ayotzinapa Protestoları (Meksika)
- Zapatista Hareketi (Meksika)
- Internet Necesario Hareketi (Meksika)

- Rodrigo Rosenberg Protestoları (Guatemala)
- Aganaktismenoi Protestoları (Yunanistan)
- Küresel Adalet Hareketi (İtalya)
- Gamonal Protestoları (İspanya)
- Gül Yürüyüşü (Norveç)
- Asya-Pasifik Şemsiye Hareketi (Hong Kong)
- Wenzhou Hareketi (Çin)
- Sunflower Hareketi (Tayvan)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM FRANSIZ MEDYASINDA GEZİ PARKI VE SARI YELEKLİLER HAREKETLERİNİN ELEŞTİREL SÖYLEM ANALİZİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Teknolojinin gelişmesi ve internete ulaşımın kolaylaşması birlikte dünyanın ücra köşesindeki olaylardan dahi haberdar olmak mümkün olmuştur. Bilgi alışverişi yapmak kolaylaşmıştır ancak doğru bilgiye ulaşmakta bir o kadar zorlaşmıştır. Yanlış ve kaynaksız bilginin çok fazla olduğu internet ortamında kimi zaman yanlış bilgi yayımı bilinçli yapılmaktadır. Bazen asıl amaç yanlış bilgi yaymak değil olayları olduğundan başka ya da görülmesini istenildiği şekilde göstermektir. Medyanın gücü ise bu konuda yadsınamaz. İletişim imkanlarının çeşitlenmesi ile hem ülke sınırları içinde hem de ülke sınırı dışındaki bilgiye ulaşmak kolaylaşmıştır. Kullanılan semboller, işaretler, seçilen sözcükler ve fotoğraflar alelade bir şekilde seçilmemektedir. Çoğunun bir aleni ya da alt mesajı bulunmaktadır. Bu şekilde haberlerin bireyler üzerinde düşünceyi etkileme ve değiştirme etkisi de bulunmaktadır.

Bireyler toplumu oluşturduğu için bireyleri etkileyen şeyler zamanla toplumlara da sirayet edecektir. Bu noktada önemli olan bir hususta liberalizm ve kapitalizm sonucu giderek bireyselleşme ile sonucu oluşan toplumsallıktan kopuş ile bireylerin yönlendirmelere daha açık hale gelmiş olmasıdır. Amerikalı sosyal bilimci Rivers (1982: 213), medya için ikinci ya da öteki hükümet şeklinde bir betimleme yapmıştır. Medyanın böyle bir betimlemeye konu olabilmesinin sebebi etkin bir propaganda aracı olmasıdır. Her birey bilginin doğruluğunu kanıtlama peşinde olmadığı için, milyonların erişebildiği iletişim kanallarında yanlış bilgi verilmez düşüncesi ile gördüklerine inanabilmektedirler.

Özellikle erişimin bireylerin çoğu için kolay ulaşılabilir olması sebebiyle verilecek mesajlara daha da dikkat etmek gerekmektedir. Gezi Parkı eylemlerini bir kesimin demokrasi ve özgürlük anlayışı olarak sunarken diğer kesimin hükümet devirme amaçlı anarşist eylemler olarak sunması konu için güzel bir örnektir. Olayı destekleyen ve desteklemeyenlerin olması çok doğal iken konunun iki uç şekilde yansıtılması kasıtlı yapılmış bir eylemdir. Medya yönetim gücüne sahip olanlar bu imkan aracılığıyla kendi kitlelerine olayın istedikleri yüzünü istedikleri şekilde yansıtabilmektedirler. Massachusetts Teknoloji Enstitüsü tarafından yapılan araştırmalar sonucu, Twitter üzerinden her tür alanla ilgili yanlış haberlerin gerçeklerden daha

hızlı yayıldığı bulunmuştur.¹⁵ Yeni toplumsal hareketlerden bahsederken de bu platformlarının gücü görülmektedir. Taksim'de çevreci bir grup tarafından başlayan ve sonradan yönü değişen eylemler kısa zamanda 79 ilde etki gösterir olmuştur.

Medyanın doğru yanlış ayırt etmeksizin bilgiyi yayma gücü belli gruplar, yöneticiler, diğer güçlü kişiler tarafından kullanılmaktadır. Bu çalışma da ise Fransız medyasının, yakın zamanda ortaya çıkmış olan iki toplumsal hareketi haberlerinde nasıl yansıttığı ele alınacaktır. İki toplumsal harekette özünde farklı talepler olsa da iktidara karşı gerçekleşmiş, halk sokaklara dökülmüş, polislerle topluluklar arasında ciddi çatışmalar yaşanmıştır. Gezi Parkı eylemlerinin medyada yansıtılış biçimi aynı zamanda okuyuculara Türkiye'nin de bir portresini çizmek demektir. Ülkelerin çoğu kendi siyaset sistemlerinde benzer yanlışlara düşseler bile başka ülkeleri daha acımasızca eleştirebilmektedirler. Bazı zamanlar ortak bir düşman yaratma, milliyetçiliği pekiştirme, gündemi değiştirme gibi amaçlarla başka ülkelerde olan olaylar olduğundan daha kötü durumdaymışçasına gösterilebilmektedir.

Tezde öne sürülen temel varsayım, Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler eylemlerinin benzer şekillerde yaşanmış olmasına karşın haberler aracılığıyla yansıtılış biçiminin benzer olmadığıdır. Türk devletine ve siyasi aktörlerine karşı yanlı tutum ve sert eleştiriler, Fransa için eleştiri noktası yapılmamıştır. Süreç genel hatlarıyla benzer ilerlemişken durum Türkiye için daha negatif ve taraflı biçimde yansıtılmıştır. Fransız medyası, Sarı Yelekliler hareketi hakkında değişik perspektiflerden bakış açıları sunup söylemlerini genel anlamda okuyucuya daha yumuşak şekilde yansıtırken Gezi Parkı ile haberler çoğunlukla Erdoğan, otoriterlik ve polis şiddeti söylemleri üzerinden vurgulanmıştır. Bu nedenle Gezi Parkı ile alakalı yapılan haberlerde, Türkiye ile ilgili olumsuz bir algı olduğu çıkarımı yapılabilir. Buna bağlı olarak da medya kanallarının bilgilendirme amacından ziyade belli bir ideolojik yönlendirme yapmak amacıyla haber yaptığı varsayımı yapılmıştır.

Bu çalışmanın literatürde birden fazla boşluğu dolduracağına inanılmaktadır. Öncelikle Sarı Yelekliler hareketi ile ilgili de literatürde çok fazla çalışma mevcut değildir. Gezi Parkı ile çalışmalar var olup, yabancı basın perspektifinde inceleyen çalışmalara pek rastlanmamıştır. Bu analiz sayesinde önemli bir Avrupa ülkesinin Gezi Parkı olaylarına nasıl bir gözle baktığı ve farklı medya kanallarında okuyucularına nasıl yansıttığı incelenecektir. Sarı Yelekliler hareketi ile ilgili de yaşandığı ülkede nasıl bir perspektiften ele alındığıyla ilgili fikir sahibi olunmasına yardımcı olacaktır. Bunlara ek olarak yakın zamanlarda gerçekleşmiş ve etkili olmuş iki büyük çaplı toplumsal olayın Fransız medyası tarafından ele alınış biçimini karşılaştırma imkânı doğacaktır.

¹⁵ <http://news.mit.edu/2018/study-twitter-false-news-travels-faster-true-stories-0308/> (erişim tarihi: 18.03.2020).

3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Kısıtları

Konuyla ilgili alan yazını araştırıldığında Sarı Yelekliler ile ilgili çok çalışma karşımıza çıkmamaktadır. Çalışmanın konusu iki toplumsal hareketin Fransız medyasına ele alınışının incelenmesi olsa da ikinci bölümde yerli ve yabancı kaynaklardan ve haber sitelerinden yararlanılarak iki olay ile ilgili de yeterli bilginin verilmesi amaçlanmıştır. Alan yazında yapılan taramalar sonucu bazı Fransız haber sitelerinde Gezi Parkı ile ilgili yeterli sayıda haber olmamasından dolayı haber sitesi çeşitliliği biraz kısıtlı kalmıştır.

3.3. Araştırmanın Metodolojisi

Bu çalışmada Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler toplumsal hareketleri ile ilgili haberlerin basında nasıl yansıtıldığını ve haber metninin dili ile söylem ilişkisini görebilmek amacıyla Teun van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemi tercih edilmiştir. Van Dijk, haber metinleri sadece yapısal olarak ya da düz bir metin gibi incelememiş altta yatan anlamlara açıklamalar getirmiştir (Ülkü, 2004: 374). Bell, Fairclough ve Hartley gibi isimler söylem çözümlemesi yaklaşımlarında bilinen isimlerdir fakat Teun V. Dijk'in analiz modeli haber yapısını ve ideolojik sunumunu ortaya çıkarması dolayısıyla öne çıkmaktadır (Özer, 2015: 200).

Fransa'da ve Türkiye'de yakın tarihte yaşanan benzer iki toplumsal hareket hakkında çok çeşitli spekülative haberler yapıldığından, Fransız medyasının iki konuyu ilgilendiren haber metinlerindeki sözcük seçimlerinin pek çok anlam barındıracağı düşünülmüştür. Sarı Yelekliler hareketi hala bitmiş sayılmazken, Türkiye'de yakın geçmişte yaşanmış bir olayın zamanında nasıl ele alındığını karşılaştırmak Fransa'nın Türkiye ile ilgili bakış açısını yansıtması açısından önemli olacağı düşüncesiyle örnek alınan haberlerin van Dijk'in eleştirel söylem analizi yöntemi ile çözümlemesi yapılmıştır.

3.3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklem Süreci

Fransa'da en yüksek tiraja sahip ilk beş gazetelerinden olan Le Monde Diplomatique, Les Echos ve Fransız Hükümeti tarafından radyo kanalı olarak kurulmuş RFI'nın haber sitelerinden iki toplumsal hareket ile ilgili yaptıkları haberler incelenmiştir.¹⁶ Çalışma için tercih edilen haber sitelerini seçerken ideolojik bakış açısı seçim açısından bir kıstas olarak göz önüne alınmamıştır. İlk olarak bilinirliği yüksek haber siteleri tespit edilmiş, sonrasında Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler hareketleri ile ilgili yeterli miktarda haberin sitede yer alıp

¹⁶ <https://www.statista.com/statistics/784974/paid-circulation-volume-national-dailies-by-publication-france/>. (erişim tarihi: 10.02.2020).

almadığı incelenmiştir. Konuyla ilgili anahtar kelimelerle sitelerde arama yapılmış, yeterli miktarda habere rastlanmayan haber siteleri çalışmaya dahil edilmemiştir.

Gezi Parkı eylemleri Sarı Yelekliler hareketine kıyasla çok daha kısa sürdüğünden iki olayın anahtar sözcük araması sonucu karşımıza çıkan ilk beş haber çalışmanın öznesi yapılmıştır. Özellikle Gezi Parkı ile ilgili art arda haberler yapılmadığından kapsamı daraltmamak belirli bir tarih aralığı koymak uygun görülmemiştir. Le Monde Diplomatique, Gezi Parkı ile ilgili dört haber içerdiğinden, eşitlik olması bakımından Sarı Yelekliler ile ilgili de dört haber alınmıştır. Le Monde Diplomatique 1954'te kurulmuş, 31 ülkede yayın yapan bir gazetedir. Les Echos 1908 yılında kurulmuş, Radio France Internationale (RFI) ise radyo kanalı olarak 1975'te Radio France'ın bir parçası olarak kurulmuş olup günümüzde online platformda 16 dilde yayın yapmaktadır.

3.3.2. Araştırmanın Veri Toplama Yöntemi ve Araçları

Haber metinleri gelişmiş güzel bir biçimde oluşturulmadığından metinlerde kullanılan sözcüklerin, seçilen resimlerin bir anlamı vardır. Bu anlamları derinlemesine analiz etmek amacıyla eleştirel söylem analizi metoduna başvurulmuştur. Haber metinlerde seçilen sözcükler kimi zaman farklı vurgular taşımaktadır. Haber metinlerini söylem olarak ele alındığı zaman sadece içinde olduğu bağlam ile ilişkilendirilebileceğinden, yalnız yapısal özelliklerini sistematik olarak çözümlemek özünü anlamak için yeterli olmayacaktır. Bu nedenle metinlerin analizi için van Dijk'in eleştirel söylem analizi modeli bu çalışmaya en uygun analiz tekniği olarak kabul edilmiştir.

Siyasal yapıya yönelik toplumsal rıza ve ideolojik bir bakış açısı oluşturma aşamasında Gramsci'nin deyiimiyle hegemonyaların kurulma aşamasında, medya sektörünün rolü yadsınamaz (Karaduman ve Batu, 2011: 363). Bahsedilen toplumsal rıza haber içerikleri yardımıyla kurulur. Eleştiriler söylem analizinde haber metinlerinin söylem olarak kabul edilmesi bununla ilgilidir. Haberler bu egemen söylemlerden dolayısıyla toplum içerisindeki güç, iktidar sahibi kişilerden bağımsız düşünülemez. Bu düşünce söylem analizinin metinlerin gerçek anlamda ne söylemek istedikleriyle ilgilenmesinin temel motivasyonlarından biridir.

Eleştirel söylem çözümlemesi ile cümlelerin dizimsel yapısının altında yatan alt mana ve mesajlarının analiz edilmesine imkân vermektedir. Van Dijk'ın söylem analizi makro ve mikro yapı olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. Mikro yapı çözümlemesinde sentaktik yani dilbilgisinin çözümlemesi, kelime seçimlerinin ve haber retoriklerinin çözümlemesi yapılır. Bu çözümlemelerde cümle yapısının aktif veya pasif, basit veya karmaşık oluşu, cümleler arası nedensellik ilişkileri ve varsa görgü tanıklarının ifadeleri dikkat edilmesi gereken

noktalardandır (Aktaran: Özer, 2015, 247). Makro yapı çözümlemesinde ise haberin başlığı, girişi, kaynakları, bağlam bilgisi ve kullanılan fotoğraflar incelenmektedir.

Van Dijk'ın haber çözümleme modelini şu yapılardan oluşmaktadır (Özer, 2015, 247-248):

A. Makro Yapılar

1. Tematik Yapılar

- a. Başlık
- b. Haber Girişi
 - 1. Spot
 - 2. Spot yoksa haber metninin ilk paragrafı alınır. Haber tek paragraf ise ilk cümle giriş cümlesi olarak kabul edilir.
- c. Fotoğraf

2. Şematik Yapı

- a. Durum
 - 1. Ana olayın sunumu
 - 2. Sonuçlar
 - 3. Ardalan bilgisi
 - 4. Bağlam bilgisi
- b. Yorum
 - 1. Haber kaynakları
 - 2. Olay taraflarının yaptıkları yorumlar

B. Mikro Yapı

1. Sentaktik Analiz

- a. Cümle yapılarının aktif veya pasif oluşu
- b. Cümle yapılarının basit veya karmaşık oluşu

2. Bölgesel Uyum

- a. Nedensel İlişki
- b. İşlevsel İlişki
- c. Referansal İlişki

3. Sözcük seçimleri

4. Haber retoriği

- a. Fotoğraf
- b. İnandırıcı bilgiler
- c. Görgü tanıklarının ifadesi

Okuyucular tersi bir bilgiye yahut düşünceye sahip değilse çoğunlukla haberi gördüğü şekilde kabul edecektir. Haberin kabulü aslında gazetecinin olaya bakış açısını kabul etmek anlamına da gelmektedir. Haber metninin en genel bilgileri başlık ve giriş paragraflarında yer almaktadır. Okuyucuların haberin tamamına ve detaylarına kıyasla en iyi hatırladıkları bilgiler de bu bölümlerde yer almaktadır (Ülkü, 2004: 374–375). Teun van Dijk'in önerdiği eleştirel söylem analizinde haber söylemi üretildiği toplumun, siyasal, ekonomik ve kültürel dinamikleriyle beraber bir bağlam içerisinde incelenmelidir. Bu şekilde güç ve iktidar ilişkileri, toplumsal eşitsizlikler, gibi durumların söylemsel yapı ve stratejilerle nasıl inşa edildiğini analiz etmeye çalışılacaktır (Karaduman, 2017: 33). Analiz yöntemini dilbilimciler tarafından eleştirilen noktaları olsa da, eleştirel haber araştırmaları için van Dijk'in yaptığı çalışmalar öncü perspektifler sunmakta ve sıklıkla tercih edilmektedir.

3.4. Araştırma Verilerinin Analizi ve Bulgularının Değerlendirilmesi

Çalışmanın bu kısmında belirlenen haber sitelerinden veriler eleştirel söylem analizi yöntemine göre analiz edilecek ve her başlık altında başlığın içerdiği kısımlar kısaca yorumlanacaktır.

3.4.1. Makro Yapıya Yönelik Tematik Analiz

Haber metinleri makro önermelerden oluşur ve bu bölümde metinler tematik ve şematik analiz başlıkları altında incelenir. Metin başlıkları, haber girişleri, spotlar, haber kaynakları, ana olay ve fotoğraflar gibi unsurlar bu bölümde, her haber sitesi için ayrı başlık altında incelenecektir.

3.4.1.a. Le Monde Diplomatique'nin Sarı Yelekliler ve Gezi Parkı Başlıkları

Başlıklar haberlerin ilk göze çarpan bölümleridir. Okuyucu, çoğunlukla başlık ilgisini çektiği zaman haberin tamamı okumaktadır. Olayın içeriğine ilişkin ipucu veren başlıklar dikkat çekici olduğu takdirde haberin tamamının okunma ihtimali de yükselmektedir.

Le Monde Diplomatique haber sitesinde tarama sonucu ulaşılan dokümanların başlıkları şu şekildedir:

AKP COMPROMISES LOSE OUT TO ERDOGAN'S AUTHORITARIAN RULE

Turkey's ailing sultan

The response of prime minister Recep Tayyip Erdogan to this summer's protest movement in Turkey made clear his worsening authoritarianism. Yet his AKP party was founded on inclusivity and pragmatic compromise.

Şekil 3.1 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://mondediplo.com/2013/09/06turkey>

1. Üst Başlık: AKP uzlaşmaları Erdoğan'ın otoriter yönetimine yenildi.

Başlık: Türkiye'nin Hasta Sultanı

Spot: Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın bu yaz Türkiye'deki protesto hareketine verdiği yanıt, kötüleşen otoriterizmini açıkça ortaya koydu. Oysa partisi kapsayıcılık ve pragmatik uzlaşma üzerine kurulmuştu.

POST GEZI TURKEY SPEAKS OUT AGAINST ERDOGAN

Gülen steps out of the shadows

The AKP and Gülenists in alliance forced the army to give up political power in Turkey; but then the apparently moderate, modernising Gülen and his followers split with Erdogan over Islamisation and corruption.

Şekil 3.2 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://mondediplo.com/2014/03/10turkey>

2. Üst Başlık: Gezi sonrası Türkiye Erdoğan'a karşı konuşuyor.

Başlık: Gülen gölgelerden ayrılıyor.

Spot: AKP ve ittifaktaki Gülençiler orduyu Türkiye'deki siyasi iktidardan vazgeçmeye zorladılar; ama görünüşe göre ılımlı, modernleşen Gülen ve takipçileri Erdoğan ile İslamlaşma ve yolsuzluk konusunda ayrıldılar.

POST GEZI TURKEY SPEAKS OUT AGAINST ERDOGAN

Alternative Istanbul

Though half of Turkish society claims to support the governmental repression of last year's protests in Taksim Square, the other half is in revolt, in some form or degree. And it's showing in new books and novels.

Şekil 3.3 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://mondediplo.com/2014/03/11turkey>

3. Üst Başlık: Gezi sonrası Türkiye Erdoğan'a karşı konuşuyor.

Başlık: Alternatif İstanbul

Spot: Türk toplumunun yarısı, geçen yıl Taksim Meydanı'ndaki protestoların hükümet baskısını desteklediğini iddia etse de, diğer yarısı bir şekilde veya bir dereceye kadar isyan ediyor. Ve bu yeni kitaplarda ve romanlarda gösteriliyor.

Gezi Park: whose history is Erdogan respecting?

BY VICKEN CHETERIAN, 2 JULY 2013

THE Turkish Prime Minister Recep Tayyip Erdogan, in his defence of the project of building a new shopping centre and luxury apartments at the place of Gezi Park in Istanbul, said something symbolic: the reconstruction plans, which supposedly would resurrect the architecture of an old military barracks based on the architecture of a 19th century Ottoman building, would amount to "respecting history (1)."

Şekil 3.4 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://mondediplo.com/outsidein/gezi-park-whose-history-is-erdogan-respecting>

4. Başlık: Gezi Parkı: Erdoğan kimin tarihine saygı duyuyor?

Spot: Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan, İstanbul Gezi Parkı'nın yerine yeni bir alışveriş merkezi ve lüks daireler inşa etme projesini savunurken sembolik bir şey söyledi: eski bir ordunun mimarisini diriltecek olan imar planları 19. yüzyıl Osmanlı binasının mimarisine dayanan kışla, "tarihe saygı duymak" anlamına gelecektir.

FRANCE'S STATE REFORMS CREATED TWO-TIER SERVICES

'Gilets jaunes' shock the politicians

The contract between government and those they govern has broken down, and there is no official organisation they will allow to speak on their behalf.

Şekil 3.5 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://mondediplo.com/2019/01/02gilets-why-now>

1. Üst Başlık: Fransa'nın devlet reformları iki katmanlı hizmetler oluşturdu.

Başlık: Sarı Yelekliler politikacıları şok etti.

Spot: Hükümet ile eylemcilerin arasında yapılan sözleşme bozuldu ve onların eylemcilerin onlar adına konuşmaya izin verecekleri resmi bir örgüt yok.

'WE DEBATED FOR HOURS AND DECIDED NOTHING'

Yellow vests don't do politics

The world wants to know how the protests in France got together. In Ardèche, it turns out that organisation, like the protestors' politics, is unstructured, meetings often just talking shops, and the roundabouts tribal.

Şekil 3.6 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://mondediplo.com/2019/01/03gilets-jaunes-roundabouts>

2. Üst Başlık: Saatlerce tartıştık ve hiçbir şeye karar vermedik.

Başlık: Sarı Yelekliler siyaset yapmaz.

Spot: Dünya, Fransa'daki protestoların nasıl bir araya geldiğini bilmek istiyor. Ardèche'de, protestocuların politikaları gibi örgütlenmenin de yapılandırılmamış olduğu, toplantıların genellikle sadece dükkanlar ve kavşaklarda topluluk halinde bulunmayla olduğu ortaya çıkıyor.

'DARING TO STRAIGHTEN UP, TO STAND UP'

Forgotten France rises up

France's yellow vests, coming together in informally organised groups, took just one month to challenge policies on taxation, education, transport and environment, and make the Macron government back down.

Şekil 3.7 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://mondediplo.com/2019/01/01gilets-jaunes-rise>

3. Üst Başlık: Ayağa Kalkmak İçin Doğrılmaya Cesaret Et.

Başlık: Unutulmuş Fransa yükseliyor.

Spot: Fransa'nın gayri resmi örgütlü gruplarda bir araya gelen sarı yelekleri, vergilendirme, eğitim, ulaşım ve çevre politikalarına meydan okumak ve Macron hükümetini sözünden döndürmek sadece bir aylarını aldı.

FRANCE'S UNFAIR TAXES DROVE PROTEST MOVEMENT

The anger of the 'gilets jaunes'

It was government policies that put the tax debate centre stage; as the poorer saw one law for the rich, their sense of injustice grew. Now Emmanuel Macron has had to concede that people's anger is legitimate, and promise a minimum wage rise and some tax reforms. Will that be enough?

Şekil 3.8 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://mondediplo.com/2018/12/the-anger-of-the-gilets-jaunes>

4. Üst Başlık: Fransa'nın haksız vergileri protesto hareketini tetikledi.

Başlık: Sarı Yeleklilerin Öfkesi

Spot: Vergi tartışma merkezini sahneye koyan hükümet politikalarıydı; yoksullar zenginler için bir yasa görünce adaletsizlik duyguları büyüdü. Emmanuel Macron, insanların öfkesinin meşru olduğunu kabul etmek zorunda kaldı ve asgari ücret artışı ve bazı vergi reformları vaat etti. Bu yeterli olacak mı?

İki toplumsal olay da bir sebepten başlayıp iktidar karşıtı etkin ve kalabalık hareketlere dönüşmüştür. Gezi Parkı eylemleri kentin yapısını korumak adına çevreci bir algı ile başlamışken Sarı Yelekliler hareketi yapılan zamlar gibi daha toplumun neredeyse tamamını ilgilendiren bir konu ile ortaya çıkmıştır. Buna rağmen iki olayın yansıtılış biçiminde ciddi farklıklar yer almaktadır. Öncelikle Gezi Parkı haberlerinde her üst başlıkta Recep Tayyip Erdoğan'ın adı geçmektedir. İncelenen haberlerin başlık ve spotlarında da bir iki tanesi hariç Erdoğan soyadı yer almaktadır. Sarı Yelekliler hareketine bakıldığında Emmanuel Macron'un

ismi sadece iki haberin spot bölümünde yer almaktadır. Hareket boyunca eylemciler tarafından taleplerin ve eleştirilen yöneltildiği iki isme haberler bağlamında benzer oran ve şekilde yaklaşılmamıştır. Burada Erdoğan'a karşı yapılan imalarla da Türkiye ile ilgili başka bir imaj çizilmeye çalışıldığı çıkarımı yapılabilir. Eylem yapan insanların bir demokratikleşme ve özgürleşme talebi olduğu doğrudur ancak Emmanuel Macron'a yönelik haberlere de yansıyan zenginlere yararı olan yasalar çıkarıp bunun ekonomik bedellerini halka ödetiyor iddiaları da demokrasi ile bağdaşmamaktadır.

Protesto ve gösteri yapmak, kendini düşüncelerini özgürce ifade edebilmek demokrasi kavramının içinde var olsa da Sarı Yelekliler eylemlerine bakıldığında bu kadar uzun soluklu eylem bir şeylerin doğru gitmediğini göstermektedir. Ülkeyi pek çok anlamda etkileyen ve bir seneden uzun zamandır sonlandırılmayan eylemlere rağmen Macron, Fransa Cumhurbaşkanı olarak görevine hala devam etmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda eylemlere biraz yanlı yaklaşıldığı çıkarımı yapılabilir. Erdoğan için sultan sıfatı kullanılmış, sürekli ülkede otoriterliğin hakim olduğuna vurgu yapan bir dil durum söz konusudur. Sarı Yeleklilerden bahsedilirken ise genelde eylemcileri destekleyen bir yaklaşım fark edilmektedir. Eylemciler destekleniyorsa eleştirilerin çoğunun ona yöneltilmesi bir yana, ülkenin cumhurbaşkanı olan Macron ile ilgili daha çok söylem yer almalıdır çünkü benzer bir olay bağlamında Türkiye Cumhurbaşkanı eleştirel söylemlerle sürekli haberlerin ana ögesi yapılmıştır.

3.4.1.b. Les Echos'un Sarı Yelekliler ve Gezi Parkı Başlıkları

Les Echos'nun haberlerinde üst başlık bulunmamaktadır. Bu nedenle sadece başlık ve spotlara yer verilmiştir.

Turkey: "Our patience has limits", warns Erdogan

On the tenth day of the demonstrations demanding his resignation, the Turkish Prime Minister ruled out bringing forward the date of the next elections.

Şekil 3.9 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/2013/06/turquie-notre-patience-a-des-limites-previent-erdogan-340193>

1. Başlık: Türkiye: Erdoğan 'Sabrımızın sınırları var', diye uyarıyor.

Spot: Türkiye Başbakanı, istifasının talep edilmesinin onuncu gününde seçim tarihinin öne alınmasını kabul etmedi.

Turkey on the verge of a deep crisis

• Power hesitates between challenge and compromise • Call for a strike in the public service.

Şekil 3.10 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/2013/06/la-turquie-au-bord-dune-crise-profonde-323545>

2. Başlık: Türkiye derin bir krizin eşiğinde.

Spot: Hükümet meydan okuma ve uzlaşma arasında tereddüt ediyor. Kamu hizmetinde grev çağrısı yapıldı.

Turkey: protests continue

Thousands of demonstrators continue to march in Turkey. For his part, the Prime Minister believes that "the situation is calming down". A strike call has been launched by one of the most powerful unions in the country.

Şekil 3.11 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/2013/06/turquie-les-manifestations-se-poursuivent-339916>

3. Başlık: Türkiye'de protestolar sürüyor.

Spot: Türkiye'de binlerce protestocu yürüyüşe devam ediyor. Başbakan kendi adına "durumun sakinleştiğine" inanıyor. Ülkedeki en güçlü sendikalardan biri grev çağrısı yaptı.

In Turkey, the streets continue to reject Prime Minister Erdogan

Riots rocked the country for three days. The demonstrators denounce the authoritarian drift of the democratically elected regime.

Şekil 3.12 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/2013/06/en-turquie-la-rue-continue-de-rejeter-le-premier-ministre-erdogan-339888>

4. Başlık: Türkiye'de sokak Başbakan Erdoğan'ı reddetmeye devam ediyor.

Spot: İsyanlar ülkeyi üç gündür sallıyor. Göstericiler, demokratik olarak seçilen rejimin otoriterliğe sapmasını kınıyor.

Turkey: scenes of jubilation in Istanbul

On the night of Saturday to Sunday, thousands of demonstrators celebrated their victory in Istanbul after the withdrawal of the police from Taksim Square ordered by Prime Minister Recep Erdogan and the support of countries who called on his government to "restraint".

Şekil 3.13 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/2013/06/turquie-scenes-de-liesse-a-istanbul-339869>

5. Başlık: Türkiye: İstanbul'da kutlama sahneleri.

Spot: Pazara bağlanan Cumartesi gecesi binlerce gösterici, Başbakan Recep Erdoğan'ın başka ülkelerinde daha az güç kullanılması için desteğinden sonra Taksim Meydanı'ndan polislerin çekilmesi emretmesi ve İstanbul'da zafer gibi kutladı.

"Yellow vests": oppositions increase pressure on Macron

On the left as on the right, the political leaders condemn the violence of Saturday, but without dissociating themselves from the "yellow vests". And they target the "responsibility" of Emmanuel Macron, called to end the "gear".

Şekil 3.14 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/gilets-jaunes-les-oppositions-accroissent-la-pression-sur-macron-202420>

1. Başlık: Sarı yelekler: Karşıtlıklar Macron üzerindeki baskıyı artırıyor.

Spot: Cumartesi günü solda ve sağda, siyasi liderler kendilerini "sarı yeleklerden" ayırmadan durumu şiddeti kınadılar. Bu duruma son vermek için çağrılan Emmanuel Macron'un sorumluluğunu hedefliyorlar.

Less taxes, more public services: the contradictions of the "yellow vests"

+ VIDEO. The demands of the "yellow vests" go far beyond the question of purchasing power which crystallized the movement. They are mostly unrealistic from a budgetary point of view.

Şekil 3.15 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/societe/moins-dimpots-plus-de-services-publics-les-contradictions-des-gilets-jaunes-202427>

2. Başlık: Daha az vergi, daha fazla kamu hizmeti: "Sarı Yelekler" in çelişkileri.

Spot: "Sarı yelekler" in talepleri hareketi belirginleştiren satın alma gücü sorununun çok ötesine geçiyor. Özellikle bütçe konusunda gerçekçi değildir.

Crisis of "yellow vests": Macron in the face of chaos

+ VIDEO. After the violence on Saturday, the Elysée is still looking for a strong political response. In the meantime, the law enforcement system could evolve. And Edouard Philippe will begin a cycle of consultations.

Şekil 3.16 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/emmanuel-macron-president/crise-des-gilets-jaunes-macron-face-au-chaos-202452>

3. Başlık: “Sarı yelekler” krizi: Macron kaosla karşı karşıya.

Spot: Cumartesi günü yaşanan şiddet olayından sonra, Elysée güçlü bir siyasi tepki arayışındadır. Bu arada, kolluk sistemi gelişebilir. Ve Edouard Philippe bir istişare döngüsüne başlayacak.

Macron, in the second line

On Saturday's black day, the Head of State responds for the moment by dispatching Edouard Philippe to dialogue with the constructive yellow vests and Christophe Castaner to toughen up the tone in the face of the violent.

Şekil 3.17 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/macron-en-seconde-ligne-202448>

4. Başlık: Macron, ikinci sırada.

Spot: Karanlık cumartesi gününden sonra, Devlet Başkanı tepki verirken Edouard Philippe'i Sarı Yelekliyle yapıcı diyalog kurmak ve Christophe Castaner'ı şiddet karşısındaki tonunu sertleştirmesi için görevlendirdi.

Crisis of "yellow vests": shortages and blockages still in progress

In Brittany, the oil depots of Brest and Lorient are still blocked. That of Saint-Nazaire could be as of this Monday morning.

Şekil 3.18 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/crise-des-gilets-jaunes-des-penuries-et-des-blocages-toujours-en-cours-202532>

5. Başlık: “Sarı Yelekliler” krizi: eksiklikler ve tıkanmalar sürüyor.

Spot: Brittany'de Brest ve Lorient'teki petrol yatakları hala bloke edilmiş durumda. Saint-Nazaire de Pazartesi sabahı benzer durum olabilir.

Başlıklarda, Gezi Parkı ile ilgili haberlerde olayın başlangıcı ve dönüşümü hakkında bilgi içeren herhangi bir detaya yer verilmemiştir. Bir spotta yönetimin otoriterliğe dönüşümünün protesto edildiği söylenmiştir ancak başka bir ülkede ses getiren böyle bir olay için farklı detayları da okuyucuya sunmak objektif olabilmek adına gereklidir. Olaylar hakkında sadece taraflar arası ciddi kutuplaşmanın olduğu gösterilmektedir. Gezi Parkı ile ilgili 5 başlık ve 5 spot yani toplam 10 giriş yazısında 5 kez Erdoğan'dan bahsedilmiştir. Sarı Yelekliler ile ilgili 5 başlık ve 5 spotta ise Macron'un adı sadece 4 kez geçmiştir. Türkiye ile ilgili haberlerde çoğunlukla Recep Tayyip Erdoğan ve eylemciler arasındaki gerginliğe vurgu yapılmış ve olay hiçbir başka bir yönden ele alınmamıştır. Sarı Yelekliler ile ilgili haberlere bakıldığında bir haberde isteklerinin ekonomik anlamda gerçekçi olmadığına vurgu yapılarak talepleri eleştirilmiştir. Aynı zamanda Macron'dan başka devlet adamlarının da isimleri geçirilerek olayda tek aktörün o olmadığı vurgusu yapılmıştır. Gezi Parkı hareketinde sorumlu ve yetkili kişi olarak Erdoğan'dan bu denli sık bahsediliyorsa ülkenin cumhurbaşkanı olan Macron'dan da benzer şekilde sıklıkla bahsedilmesi gerekmektedir. Erdoğan'ın sokak tarafından reddedildiği ve istifasının istendiği iki kez vurgulanmıştır. Haberler doğrultusunda eylemciler Macron'a çıkardığı yasalar sebebiyle zenginlerin başkanı olduğuna dair söylemler yöneltmiş ve eylemciler tarafından istifası istenmiştir ama bununla ilgili dikkat çekebilecek bir başlık kullanımı görülmemektedir.

Gezi Parkı ile ilgili son haberde polislerin çekilmesinden bahsederken eylemcilere destek veren ülkeler olduğuna vurgu yapılmıştır. Buradan polislerin ciddi bir güç kullanımı yaptığı ve bunun diğer ülkelere fark edilecek boyutta olduğu algısı çıkmaktadır. Sarı Yelekliler eyleminde de polis ve eylemciler arasında da şiddet sahnelerine tanık olunmuştur ama Avrupa Birliği'nin önemli bir ülkesi olan Fransa için başka bir ülkenin yorumu şeklinde ya da eleştiri şeklinde başlık kısımlarında bir söyleme yer verilmemiştir. Buradan Türkiye'nin

iç işlerine müdahale edilmesi daha kolay bir ülke olduğu vurgusu da çıkarılabilmektedir. Van Dijk'e göre (1986: 161) bir başlık, haberin üst açıklamalarının bir parçası değilse ve düşük seviyede detay içeriyorsa, başlığın ön yargılı olduğu sonucuna varılabilir.

Gezi Parkı ile ilgili başlıklar Sarı Yelekliler ile ilgili haber başlıklarına nazaran daha az detay içermektedir ve otoriter bir rejime karşı halk mücadelesi olarak vurgulanmıştır. Bir önceki haber sitesinde yer alan haberlere de bakıldığında benzer bir yansıtılış biçiminin hakim olduğu ortadadır. Demokrasi de halkın taleplerine, uygun bir biçimde karşılık vermek esastır. Fransız halkı antidemokratik bir yönetime karşı ayaklanmamıştır ancak taleplerine de uzun zamandır cevap alamamıştır. Buna ek olarak Sarı Yelekliler eylemlerinin ekonomik isteklerinin mantıklı olmadığı ve petrol depolarının onlar tarafından bloke edildiği belirtilmiştir. Burada eylemlerin olumlu ve olumsuz yanları ile ilgili çift taraflı bir bakış açısı olduğu ortaya çıkmaktadır. Gezi Parkı eylemleri için ise ortaya çıkan zararlardan bahsetmek ya da olaya başka bir bakış açısı ile ele alış söz konusu olmamıştır. Haberlere bakıldığında Türkiye derin krizde, eylemler ülkeyi salladı gibi beyanlar ile durum çözülmez bir halde gibi lanse edilirken, Fransa için eylemler uzlaşma ile kontrol altına alınabilecek gibi yansıtılmış fakat gidişat öyle olmamıştır.

3.4.1.c. RFI'nın Sarı Yelekliler ve Gezi Parkı Başlıkları

RFI'nın haberlerinde üst başlık bulunmamaktadır. Bu nedenle sadece başlık ve spotlara yer verilmiştir.

Turkey: the conquest of Taksim by the demonstrators, a setback for Erdogan

Şekil 3.19 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.rfi.fr/fr/europe/20130601-turquie-conquete-taksim-manifestants-revers-erdogan>

1. Başlık: Türkiye: Taksim protestocular tarafından fethedildi, bu Erdoğan için bir yenilgi.

Spot: Son iki gündür İstanbul'da çatışmalar göstericilerle polisleri yüz yüze getirdi. Bu çatışmaların başlangıcında, askeri bir kışla ve bir alışveriş merkezi inşa etmek için şehrin kalbindeki Taksim Meydanı yakınlarındaki Gezi Parkı'nın imha edilmesini sağlayan bir kentsel planlama projesi vardı. Başlangıçta esnek olmayan hükümet, 1 Haziran Cumartesi günü polis kuvvetlerinin geri çekilmesini emrederek, aslında Taksim'i göstericilere için serbest bıraktı.

Turkey: violence in Istanbul, the government loose ballast

Şekil 3.20 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.rfi.fr/fr/europe/20130601-turquie-violences-policieres-peuple-istanbul-souleve-Erdogan-manifestation-gaz-lacrymog%C3%A8ne>

2. Başlık: Türkiye: İstanbul'da şiddet, hükümetin kararlılığı gevşedi.

Spot: Türk hükümeti, İstanbul polisi ile protestocular arasındaki şiddetli çatışmaların ikinci gününde 1 Haziran Cumartesi günü Taksim Meydanı'na erişime yeniden izin verdi. Başbakan Erdoğan polise öğleden sonra meydandan çekilmesini emretti. Türk bayraklarını sallayan binlerce kişi hemen büyük bir coşku patlamasıyla alana akın etti.

Turkey: urbanization project ignites powder in Istanbul

Şekil 3.21 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.rfi.fr/fr/europe/20130601-turquie-mobilisation-contre-projet-amenagement-urbain-met-le-feu-poudres-istanbul-gezi>

3. Başlık: Türkiye: Kentleşme projesi İstanbul'da barutu ateşledi.

Spot: İstanbul'da, bir alışveriş merkezi inşa etmek için şehir merkezindeki bahçelerden birini yıkmayı planlayan bir şehir planlama projesine karşı yapılan gösterilerin dördüncü gününde şiddet patlak verdi. Polis, 31 Mayıs Cuma günü ağaçlarının sökülmesini önlemek için parkı işgal eden çevrecileri suçladı. Yaralanmalar ve tutuklamalar oldu, kavga gece geç saatlere kadar devam etti. Öğleden sonra bir mahkeme, inşaat çalışmasının askıya alınmasını emretti, ancak bu topluluğun öfkesini yatıştırmak için yeterli değildi.

Turkey: police invaded Taksim Square to dislodge protesters

Şekil 3.22 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.rfi.fr/fr/europe/20130611-turquie-police-place-taksim-gezi-erdogan>

4. Başlık: Türkiye'de Polis Taksim Meydanı'ndaki Protestocuları Meydandan Çıkardı.

Spot: Zırhlı araçlarla desteklenen polis, İstanbul'daki Taksim Meydanı'na tekrar müdahale etti. Hükümete ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a karşı protesto bu meydanda ve yakındaki Gezi Parkı'nda on iki gün önce başladı. Polis, rakiplerini yerinden etmek için göz yaşartıcı gaz kutuları ve su topları kullandı. İstanbul Valisi, göstericilerin "Türkiye'nin imajını" kararttığını açıklayarak Salı sabahı müdahaleyi savundu.

Turkey: Erdogan's apparent desire for dialogue raises questions

Şekil 3.23 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.rfi.fr/fr/europe/20130613-turquie-apparente-volonte-dialogue-manifestants-erdogan-taksim>

5. Başlık: Türkiye: Erdoğan'ın görünür diyalog arzusu sorular doğuruyor.

Spot: Türkiye'de Taksim Meydanı'nın polis tarafından ele geçirilmesine rağmen, binlerce protestocu sokaklara çıkmaya ve seferber olmaya devam ediyor. Muhafazakar hükümet başkanı Çarşamba günü meşruiyeti olmayan bazı "temsilciler" ile bir araya geldi.

French high school students clash with police in nationwide protests

Şekil 3.24 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <http://www.rfi.fr/en/france/20181204-high-school-protests-continue-fire-street-police-yellow-vest>

1. Başlık: Fransız lise öğrencileri ülke çapındaki protestolarda polisle çatıştı.

Spot: Fransa'daki düzinelerce okul Salı günkü ikinci gün protesto gösterilerinden etkilendi.

Polis genç protestocularla çatıştı ve birkaç araba ateşe verildi.

French government to review tax on high-earners

Şekil 3.25 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <http://www.rfi.fr/en/economy/20181205-french-govt-review-tax-high-earners>

2. Başlık: Fransız Hükümeti yüksek gelirliilerin vergi durumunu gözden geçirecek.

Spot: Fransız Hükümeti, Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un cumhurbaşkanlığının erken dönemlerinde kaldırdığı yüksek gelirliiler için vergi ödemesini geri getirmeyi düşünecek, bu haftalardır yolları ve yakıt depolarını engelleyen Sarı Yelek protestocularının temel talebi.

Macron yields on fuel-price hikes after protests

Şekil 3.26 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.rfi.fr/en/france/20181206-macron-yields-fuel-price-hikes-protests>

3. Başlık: Macron protestolardan sonra yakıt fiyatı artışlarını erteledi.

Spot: Fransız hükümeti, haftalardır artan yaşam maliyetleri protesto eden sarı yeleklerin baskısı altında, çarşamba günü 2019 için planlanan tüm yakıt vergisi zamlarını erteledi ve herkesi sakinleşmeye çağırdı.

Social unrest spreads as French farmers announce strike action

Şekil 3.27 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.rfi.fr/en/france/20181205-social-unrest-spreads-french-farmers-announce-strike-action>

4. Başlık: Fransız çiftçiler grev eylemini duyururken sosyal huzursuzluk yayılıyor.

Spot: Fransız çiftçiler, işlerini etkileyen mali artışları protesto etmek için gelecek hafta bir dizi grev gerçekleştirecekler. Duyuru, Fransız hükümetinin sarı yelek hareketinin iki haftadan uzun süren protestolarına son vermeye çalıştığı bir zamanda geldi.

'They want to kill us' - Yellow Vests are not reassured by government moves

Şekil 3.28 İlgili haberin ekran görüntüsü

Kaynak: <https://www.rfi.fr/en/france/20181206-they-want-kill-us-yellow-vests-not-reassured-government-moves>

5. Başlık: 'Bizi öldürmek istiyorlar' - Sarı Yelekliler hükümet hamleleriyle güvence altına alınmıyor.

Spot: Fransa'nın hükümeti haftalarca Sarı Yelek protestolarına yol açan bir yakıt vergisi fesih etti. Ancak, Paris'in kuzeyindeki Beaumont-sur-Oise kasabasında, protestocuların öfkesi çok daha derine iniyor.

Gezi Parkı ile ilgili verilen ilk iki haberde hükümet tarafından polislerin çekilmesi olumlu bir adımken bunun Erdoğan için yenilgi, alana akın edildi gibi sözlerle verilmesi bunun bir uzlaşma adımı olmasından ziyade tarafların zıtlığının altını çizmektedir. Eylemcilerin polislerin rakipleri olarak nitelendirilmesi tarafları sürekli olarak birbirine düşman olarak göstererek ülke içindeki durum olduğundan kötü gösterimi hedeflenmiştir. Fransa'da da eylemciler polislerle çatışmış, Macron eleştirilerin odak noktası olmuştur.

Haberlerin geneline bakıldığında bundan genel anlamda bahsedilmiş fakat birbiri ile asla uzlaşamayacak olan iki taraf portesi çizilmeye çalışılmamıştır. Sarı Yelekliler protestolarında genel anlamda polis müdahalesi ya da şiddet eylemleri gerçekleşmemiş gibi tepkilerini sadece grevler ile ifade ediliyor, olaylar daha sakin yaşanıyor imajı çizilmiştir. Haberlerin geneline ve sürecin devamına bakıldığında ise iki ülkede de eylemcilere polis tarafından benzer muamele edildiği görülmektedir. Öğrenciler polisle çatıştı, çiftçilerin grev kararı sosyal huzursuzluğu yayıyor, grev kararı hükümet eylemleri bitirmek isterken geldi gibi söylemler ile uzlaşmaya uzak bakan taraf halkmış gibi gösterilmeye çalışılmaktadır. İki hareketle ilgili yapılan söylemlerde de olayları objektif ele almaktan ziyade haksız tarafın kim olduğu belirlenmiş ve buna uygun haber yapılıyor gibi bir izlenim verildiği gözlenmiştir.

Özellikle dönemin başbakanı Erdoğan için haberlerin çoğunda aleni bir suçlama söylemi olduğu ortadadır.

Tematik yapının son aşamasını oluşturan fotoğraflar, habere görsellik kazandırmak ve inandırıcılık sağlamak açısından önem arz etmektedir. Üç sitede yer alan haberlerde de çoğunlukla gösteri esnasında eylemcilerin fotoğrafları paylaşılmıştır. Haberlere konu olan tarafların da fotoğraflarına yer verildiği görülmüştür.

3.4.2. Makro Yapıya Yönelik Şematik Analiz

Başlık, spot ve fotoğraf gibi öğeleriyle diğer yazım türlerinden farklılıkları olan haber metinleri, makro önermelerden oluşur. Makro yapının ikinci ayağı olan şematik analiz de ana olayın sunumu, sonuçlar, ardaan, bağlam bilgisi ve haber kaynakları incelenir.

3.4.2.a. Le Monde Diplomatique'nin Ana Olay Sunumu

"Türkiye'nin hasta sultanı" başlıklı haberde Gezi Parkı'ndan kısaca bahsedilmesi dışında tarih aralığı geniş tutulmuş bir yazı ele alınmıştır. Ak Parti'nin politikaları detaylıca ele alınmış ve çoğu yerde eleştirilmiştir. Bilgi vermekten ziyade eleştirel bir bakış açısıyla ele alınan yazının, Gezi Parkı için önemli olan kısmı protestoları destekleyen insanları laik olarak nitelendirmesidir. Gezi'den bahsedilirken toplum laik Türkler ve muhafazakar Müslümanlar olarak ikiye ayrılmıştır. Otoriterleşmenin olduğunu, Recep Tayyip Erdoğan'ın halkın yarısından destek aldığını, destek almak adına 'laik Türkleri' kışkırtacak şeyler yapıldığı iddia edilmiştir. Türkiye'nin sosyolojik gerçekliğiyle tam anlamıyla örtüşmeyen bu kutuplaştırma söylemi Erdoğan üzerinden yürütülerek toplum içinde belirgin bir ayrışmanın varlığı ima edilmiştir.

"Alternatif İstanbul" başlıklı haberde olayın anlatımından önce ilk paragrafta protestocuların gaz bombaları ve tanklarla karşılandığı belirtilmiş, ölü ve yaralı sayıları verilmiştir. Haberin olumsuzluk içeren sonuç kısmının başta verilmesi okuyucuların sonraki paragrafları okurken verilen bilgilere karşı daha az sorgulayıcı olmasına sebep olabilir. Gezi Parkı'nın Atatürk döneminde yaptırıldığını, bölgeye yeni inşaat yapılmasının tarihsel bir sembolü yok etmek amaçlı istendiği emin bir şekilde ifade edilmiştir. Söylemi Atatürk üzerinden gerçekleştirerek bölgedeki yapılaşmanın bilinçli olarak Atatürk karşıtlığı hedefiyle gerçekleştirilmek istendiği mesajı verilmiştir.

Bunlara ek olarak o bölgede çoğunluğun gençlerden oluştuğu hatta bunların arasında değişik giyim ve saç modelleriyle incelenen haberde Apaçiler adlı bir grubun olduğu belirtilmiştir. Yazıya göre bu grubun varlığı sadece Taksim civarında şehir merkezinde tolere edilmektedir. Değişik dinden, cinsiyetten, ırktan pek çok insan eylemin bir parçası olmuştur

fakat Apaçiler diye kastedilen topluluğun net varlığı ve tepkileri Türk medyasında kendine yer bulmamıştır. Küreselleşmenin getirilerinden olan sosyal modernleşme ile tarzları değişik olan insanlar şehrin hemen her yerinde istediği zaman bulunabilmektedir. Bahsedilen Apaçi topluluğunun varlığı net olmamakla birlikte gençlerin ve bu grubun orada çoğunlukta olduğunu belirtilmesi, planlanan kentsel dönüşümün aynı zamanda onları da hedef alma amacı güdüyor gibi gösterilmiştir.

"Gülen gölgelerden ayrılıyor" başlıklı haberde Türkiye’de birkaç yıl sonra ortaya çıkan FETÖ yapılanmasının lideri olan kişi, eylemcilerinin ya da hükümetin resmi bir temsilcisi, iş birlikçisi olmamasına rağmen konuyla ilgili bir aktör olarak habere konu edilmiş ve “2008 yılında dünyanın en etkili aydınları listesine dâhil edildiği” bilgisinin verilmesi ile hakkında olumlu ve güçlü bir imaj çizilmek hedeflenmiştir. Henüz bu yapılanma ortaya çıkmadan taraflardan biri olarak yabancı basında kendine yer bulmuş olması dikkat çekici bir noktadır.

"Erdoğan kimin tarihine saygı duyuyor" başlıklı haberde yaşanan olaylar farklı milletler ile ilişkilendirilmiştir. Taksim Topçu Kışlası’nın 1806 yılında mimarının Ermeni olan Krikor Balian olduğundan bahsedilmiştir. Kışla’nın 1940 yılında yıkıldığı göz önüne alınırsa bu söylem ile olaya başka bir hassasiyet atfedilmek istendiği ortaya çıkmaktadır. Takip eden paragrafta Modern Türk siyasetçilerinin Yunanlılar, Süryaniler, Yahudiler ve özellikle Ermeniler gibi dini azınlıkların ülkenin kültürel, ekonomik ve siyasi yaşama katılımını silmek ve unutmak için çaba harcadıkları belirtilmiştir. Modern Türk siyasetçileri ile ilgili net bir genelleme yapılmış, siyasetçilerin bazıları ya da çoğu gibi bir belirtme yapılmamıştır. Yine görmezden gelinmeye çalışılan azınlıklardan bahsederken 'özellikle Ermeniler' denilerek ülkede olumsuz anlamda Ermenilere özel kötü bir muamele ediliyor algısı oluşturulmak istenmiştir. Yazının devamında eylemler esnasında ırkçılık karşıtı bir grup aktivistin Ermeni soykırımını kurbanları anısına bir anıt dikmek istediği bilgisi verilmiştir. Burada tartışmalı bir konu olan soykırımın varlığı kabul edilmiş, bir iddia olarak verilmemiş ve tarafsızlık ilkesi göz ardı edilmiştir.

"Sarı Yelekliler politikacıları şok etti" başlıklı haberde eylemlere güncel değil zemin hazırlayan tarihsel dönem ile alınmıştır. Üst düzey bir polis memurunun birkaç yıl önce, bir röportajında şiddetin seviyesini en başta belirleyenler kendileri olduklarını, eylemcilerin şiddet seviyesinin de buna paralel olarak değiştiğini söylediği yazılmıştır. Polis memurunun adı ya da röportajın kaynağı belirtilmemiştir. Bu söylemin verilmesi ile şiddet içeren hareketlerin eylemcilerin tercihi değil de polislerin davranışları tepki olarak yapıldığı manası çıkmaktadır. Ekonomik sebeplere ek olarak bazı politikacıların halktan kopuk olması ve

insanların kazananlar ve kaybedenler olarak kategorize edilmesinin de eylemlerin arka planında etkili olduğu belirtilmiştir. Bu öfke birikimleri sonucu şuan başkanlık makamının ve haliyle Macron'un odak noktası olarak görüldüğü söylenmiştir. Bu söylemler ile olaylar eylemcilerin daima altını çizdiği ekonomik sebeplerden daha derin manalar içerdiği ve Macron'un aslında direkt hedef olmadığı yorumu çıkarılabilir.

"Sarı Yelekliler siyaset yapmaz" başlıklı haber eylemcilerin haftalık toplantılarından birine katıldığını söyleyen bir gazeteci tarafından kaleme alınmıştır. İlk paragrafta eylemcilerin Emmanuel Macron ve bakanları, pek bilmedikleri parlamento üyeleri ve diğer seçilmiş temsilcilere yani tüm siyasilere kızgın oldukları söylenmiştir. Böylece eylemlerde çoğunlukla adı geçen Macron odak noktasından çıkartılmıştır. Takip eden paragrafta ise eylemcilerin konuşması ve Macron'un istifaya çağrısının alkışlandığı sırada birinin herkesin bu konuda hemfikir olup olmadığı sorusuna bir kadının elini nazikçe kaldırıp "Beni yanlış anlamayın. Ona dayanamıyorum. Bu yüzden üç haftadır buradayım ama eğer giderse yerini kim alacak?" dediği yazılmıştır. Kadının elini nazikçe kaldırdığı ve Macron'u hiç sevmediği betimlemesiyle tepki çekmeden, O giderse yerine daha kötü birinin gelebileceği bu yüzden gitmesinin de iyi bir fikir olduğundan emin olunmaması gerektiği alt mesajı verilmiştir.

"Unutulmuş Fransa yükseliyor" başlıklı haber siyaset, ekonomi gibi alanların yanında dış aktörler de eleştirilmiştir. İngiltere'nin dar görüşlü, Macaristan'ın dik başlı, İtalya'nın itaatsiz olduğu ve Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Donald Trump'ın hepsini cesaretlendirdiği söylenmiştir. Bunlara rağmen, Avrupa Birliği'nin Fransa olmadan yapamayacağı ve Yunanistan gibi cezalandırılmayacağı belirtilmiştir. Macron'un neoliberal Avrupa'nın satranç tahtasındaki son güçlü parçalarından biri olduğu ve bu yüzden Avrupa Birliği ve Almanya'nın, Fransa için zararlı olsa da yerinde kalmasını istediği yorumu yapılmıştır. Bu söylemlerden Fransa'nın topluluğun diğer ülkelerden destek görmediği, aksine Macron'un ve politikalarının ise desteklendiği manası çıkmaktadır. The Economist dergisinin Macron'u ön kapağa koyması üzerine dergiden 'uluslararası yönetici sınıfının görüşleri için standart taşıyıcı' betimlemesi ile bahsedilmiştir. Bu sözlerden Macron'un Fransa halkının hayat standartlarını düşürmesine rağmen ya da düşürmesi için dış güçler tarafından desteklendiği iması sezilmektedir.

"Sarı Yeleklilerin Öfkesi" başlıklı haberde vergi sisteminin adaletsizlikleri kapsamlı olarak ele alınmıştır. Başka ülkelerde yaşanan vergi problemleri, bu konudaki skandallar, güçlü şirket ve kişilerin vergi kaçırdıkları ve çoğu zaman tespit edilse dahi ceza almadıkları örnek olarak gösterilmiştir. Metnin tamamından vergilerde ki bu adaletsizlikler dünyanın her yerinde vardır ve güncel değil köklü bir sorundur mesajı çıkmaktadır.

3.4.2.b. Les Echos'un Ana Olay Sunumu

"Erdoğan, Sabrımızın sınırları var, diye uyarıyor" diye başlayan haberde eylemcilerin kalabalıklığına ek olarak eylemleri destekleyenler hakkında da detaylar verilmiştir. Türkiye'de saygın bir isim olan Nobel Ödülü sahibi Orhan Pamuk, ABD ve Avrupa Birliği gibi önemli müttefikler, Galatasaray, Fenerbahçe ve Beşiktaş gibi önemli kulüplerin binlerce taraftarları betimlemeleriyle eylemlere destek verenlerin çok sayıda, güçlü ve saygın oldukları belirtilmiştir. 'Polis ve eylemcilerin çatışmaları için de polis vahşeti, TOMA ve göz yaşartıcı gazla müdahale edilen şiddetli çatışmalar' gibi söylemlere yer verilmiştir. Devam eden protestoların ülkeyi sarstığı ve gelişmelerin Arap Baharı ülkelerinde yakından takip edildiği belirtilmiştir. Olayların özellikle yakından takip edildiğinin belirtildiği ülkeler, yakın geçmişte bu tarz toplumsal hareketlerinin ciddi boyutlara gelerek çoğu olumsuz olan etkilerini derinden hissetmiştir. Burada ki söylem ile de daha kötüsünü tecrübe etmiş ülkeler tarafından olayların o boyutlara ulaşma ışığının görüldüğüne dair olumsuz bir atf yapılmıştır.

"Türkiye derin bir krizin eşiğinde" başlıklı haberde de Arap Baharı'na atf vardır. Bazı kesimlerin Mısır rejiminin çöküşünü hatırlatılarak Taksim Meydanı ile Tahrir Meydanı'nı karşılaştırmaya başladığı belirtilmiştir. Bu benzetme ile Gezi Parkı olaylarının daha da büyüyerek çoğu ülke için ciddi olumsuz sonuçları olan ya da rejim değişikliği gerçekleştiren Arap Baharı eylemleri noktasına ilerleme beklentisinin olduğu çıkarımı yapılabilir. Devam eden paragrafta ise yaşanan polis vahşeti ile ilgili Amerikan, İngiliz ve Fransız başkanları tarafından endişeli yorumlar yapıldığı belirtilmiştir. Söylem polis vahşeti olarak nitelendirilerek duruma daha olumsuz bir anlam yüklenmiştir. Ayrıca gelişmiş ülkelerin olayları endişe ile takip ettiği söylemi ile durumun vahameti hakkında inandırıcılık sağlanmak istenmiştir.

"Türkiye'de protestolar sürüyor" başlıklı haberde diğer haberlerin çoğunda ismi geçmeyen dönemin Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün söylemlerine yer verilmiştir. İktidar partisinin 2002 yılından yani neredeyse kuruluşundan itibaren medya kanal ve kuruluşlarını etkisi altına aldığı söylenmiştir. Son paragrafta olayların piyasaya etkisinden rakamsal değerlerle bahsedilmiştir. Ekonomik göstergeler dahil edilerek sorunların birden çok açıdan gösterilmesi hedeflenmiştir.

"İstanbul'da kutlama sahneleri" başlıklı haberde Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Taksim Meydanı'ndan polisin çekilmesi kararının Amerika Birleşik Devletleri ve Batı ülkelerinin desteği, çağrılarının etkili olduğu söylenmiştir. Türkiye'de ki protestoculara destek vermek için yüzlerce kişinin Cumartesi gecesi New York'ta gösteri yaptığı söylenmiştir. Yerel kaynaklarda gösteri yapanların sayısı çoğunlukla yüz olarak verilmekte yaklaşık bir sayı

belirtilmeden yüzlerce ifadesi ile destekçi sayının çokluğunun ucu açık bırakılmıştır. Yazı Suriye Enformasyon Bakanı Omran al-Zohbi'nin Erdoğan için resmi televizyonda "Türk halkının taleplerine şiddet içermeyen yollarla yanıt veremeyecekse istifa etmesi gerekir" sözüyle bitirilmiştir. Haberin neredeyse tamamında diğer ülkelerin çoğunluğunun protestoculara destek verdiği söylemlerine yer verilmiştir.

"Türkiye'de sokak Başbakan Erdoğan'ı reddetmeye devam ediyor" başlıklı haberde eylemlerin devam etmesiyle ilgili genel bilgiler yer almaktadır. Dikkat çeken ifade Taksim Meydanı'nda yaşanan polis şiddetiyle otoriterliğin daha çok hissedildiği cümlesidir. Yaşanan çatışmaların ve orantısız güç kullanımının savunulacak bir tarafı olmamakla birlikte bu görüntüler sadece Türkiye'de görülmemektedir. Polis şiddeti otoriterliğin güçlenmesi manasına geliyorsa bu eleştiriler daha demokratik kabul edilen ülkelere de yönetilmelidir aksi takdir de yapılan algı yönetimi olacaktır.

"Karşıtlıklar Macron üzerindeki baskıyı artırıyor" başlıklı haberde eylemcilerin diğer siyasi partiler tarafından desteklendiği belirtilmiştir. Marine Le Pen'in, Macron'u durumun daha da kötüleşmesine izin verdiği için eleştirdiği söylemi alıntılanmıştır. Debout la France'ın başkanı Nicolas Dupont-Aignan, İçişleri Bakanı Christophe Castaner istifa etmeli söyleminde bulunmuştur. Yazının genelinde diğer siyasi aktörlerin süreci yönetmekle görevli siyasilere yönelttiği söylemlere yer verilmiştir.

"Macron kaosla karşı karşıya" başlıklı haberde Adalet Bakanı'nın olağanüstü hal uygulamak yerine başka çözümlerin olduğunu söylemiş ve olağanüstü hal kararını alınmadığı belirtilmiştir. Başbakan ve eylemcilerin temsilcisinin ilk bir araya gelme adımının fiyaskoya döndüğü söylenmiş fakat nedeniyle ilgili ayrıntı verilmemiştir. Haberde Macron "Paris'te olanların meşru bir öfkenin barışçıl ifadesiyle bir ilgisi yok" sözüne de yer verilmiştir. Meşru bir öfke sözünün kullanılması ile şiddet konusunda eylemcilerin eleştirildiği sonucuna varılmaktadır.

"Macron, ikinci sırada" başlıklı haberin ilk paragrafında Emmanuel Macron'un göstericilerin ilk hedefi olduğu belirtilmiştir. Devlet Başkanı'nın Kleber Bulvarı'na gidip polisleri ve mağdurları desteklediğini söylemesinin üzerindeki baskıyı hafifletmek için yaptığı söylenmiştir. Aynı zamanda ekonomik çizgisini ve beş yıllık görev süresini koruyabilmek amacındadır. İlerleyen kısımlarda yine benzer şekilde köklü değişimler yapmadan öfkenin dinmesini beklediğini dair söylemler vardır. Macron'un uzlaşmaya gönüllü olmadığı ve halkın taleplerini önemsemediğine atıf yapılmıştır.

"Sarı Yelekliler krizi: eksiklikler ve tıkanmalar sürüyor" başlıklı haberde Paris'te hafta sonu yaşanmış ciddi şiddet patlamalarından söz edilmektedir. Esnafların, sigortacıların,

restoranların, otelcilerin ve yatırımcılar hafta sonunun ardından zararları göz önüne alındığında böyle bir hafta sonunu yeniden yaşamamanın düşünülemez olduğunu duyurmuşlardır. Burada şiddetin eylemciler tarafından gerçekleştirildiği anlamı çıkmaktadır çünkü herhangi bir polis şiddet veya müdahalesinden bahsedilmemiştir. Eylemcilerin petrol depolarını ele geçirdiklerinden de söz edilmiştir. Bu kısmın başlığı petrol kıtlığı olarak verilmiştir. Eylemcilerin hareketlerinin olumsuz etkilerine atıf yapılarak somut bir şekilde olmasa da eleştirildikleri anlamı çıkmaktadır.

"Daha az vergi, daha fazla kamu hizmeti: Sarı Yeleklilerin çelişkileri" başlıklı haberde asgari ücret artışı, emeklilik yaşının erkene çekilmesi, emekli maaşlarının artırılması, halk referandumunu Anayasa'ya getirilmesi ve sınıf başına düşen öğrenci sayısının azaltılması gibi isteklerin Noel Baba'ya bir mektup değil, Sarı Yeleklilerin 42 talebinin bir özeti olduğu belirtilmiştir. Talepler objektif olarak değil yapılması mümkün, istenmesi mantıklı olmayan talepler olarak gösterilmiştir.

Yazının son kısmında gerçekleşmesi zor taleplere rağmen eylemlere Fransız halkının çoğunluğunun destek verdiği söylenmiş fakat en azından Cumartesi günü şiddet olayından önce, cümlesi de eklenmiştir. Şiddet olaylarının halk desteğini düşüreceği ile ilgili bir yönlendirme yapılmıştır. Bütün taleplere paralel reformların yapılması için ekonomik zemin hazır olmayabilir ancak yazıda taleplerin çoğuna gerçeklikten uzak iması yapılmış bu da eylemlerin doğruluğu ve gerekliliğiyle ilgili okuyucunun kafasında soru işareti oluşmasına sebep olacaktır. Talepler şunlardır diyerek objektif bir sunuş yapılmamıştır.

Gezi Parkı ile ilgili söylemlerin geneline bakıldığında Arap Baharı atıfları, polis şiddeti söylemlerinde tekrar ve vurgu ve otoriterlik söylemleri göze çarpmaktadır. Ülkesinde iç savaş olan Suriye Enformasyon Bakanı'nın eleştirel söylemine dahi yer verilmiştir. Sarı Yelekliler ile ilgili söylemlerin geneline bakıldığında eylemcilerin şiddet eylemlerinin eleştirildiği ve ekonomik beklentilerin gerçekçi olmadığı söylemi ile toplumsal hareketin ciddiyeti ve önemi daha yumuşak biçimde yansıtılmak istenmiştir.

3.4.2.c. RFI'nın Ana Olay Sunumu

"Taksim protestocular tarafından fethedildi, bu Erdoğan için bir yenilgi" başlıklı haberde eylemler için Türk baharı ifadesi kullanılarak Arap Baharı'na benzeyeceği ile ilgili bir atıf söz konusudur. Polisler tarafından eylemcilere karşı aşırı güç kullanımı olduğu, kanlı yüzler, su fişkırtmaları sonucu uçan cisimler, göz yaşartıcı gazların püskürtülmesi gibi negatif söylemler ile pekiştirilmiştir.

"İstanbul'da şiddet, hükümetin kararlılığı gevşedi" başlıklı haberde yazının ilk kısmında polislerin protestocuları dağıtmak için göz yaşartıcı gaz kullandığı iki kez tekrar edilmiştir. İl ve ilçe belediye başkanının konuyla ilgili tek kelime etmediği belirtilmiştir. Çok fazla yeşil alana sahip olmayan İstanbulluların hem şehir merkezindeki neredeyse tek parkı savunmak istediği hem de alkol satışı ve sigara içilmesiyle ilgili kısıtlamalar gibi Türk nüfusunun yaşamını düzenleyen kurallara karşı tepki gösterdiği söylenmiştir. Eylemler, Erdoğan hükümetinin politikalarına karşı Türk nüfusunun gerçek bir öfkesi olarak nitelenmiş ve düşünce Türk toplumunun tümüne mal edilmiştir.

"Kentleşme projesi İstanbul'da barutu ateşledi" başlıklı haberde sosyal medya sayesinde örgütlenen her yaştan barışçıl insanın parkın sakinlerine karşı yapılan vahşi saldırılara gün boyu orada olduğu, cuma gününün tümünde şehir merkezinin bir göz yaşartıcı gaz bulutu olduğu belirtilmiştir. Şehrin gaz bulutu olması, polis şiddetini vahşet olarak nitelendirmek, eylemcilere müdahaleler değil vahşi saldırıların yapılması gibi kullanımlarla polis şiddeti ile ilgili olumsuz söylemler yeniden üretilerek sıklıkla kullanılmıştır.

"Türkiye'de Polis Taksim Meydanı'ndaki Protestocuları Meydandan Çıkardı" başlıklı haberde 11 Haziran Salı günü polisin Gezi Parkı'na henüz gitmediği, gittiklerinde de amacın sadece meydanındaki işaretleri, cisimleri vb. kaldırmak olacağına İstanbul Valisi'nin söz verdiği aktarılmıştır. Öğleden sonra ise durumlar pek barışçıl ilerlememiştir. Diğer yandan muhabirin aktarmasına göre polislerin Taksim Meydanı'nı trafiğe açmak için sabah 7 civarı müdahale ettiği ve ilerleyen saatlerde ise Meydan'ın göz yaşartıcı gaz bulutu içinde boğulduğu belirtilmiştir. Mermilerin, taşların ve Molotof kokteyllerinin havada uçtuğu ve duman nedeniyle, hangi taraftan geldiklerini görmenin zor olduğu da eklenmiştir. Burada polislerin verilen karara uygun davranmadığı belirtilmiş olayların ne şekilde geliştiği ile ilgili detay verilmemiştir.

"Erdoğan'ın görünür diyalog arzusu sorular doğuruyor" başlıklı haberde ilk kısımda Recep Tayyip Erdoğan'ın eylemcileri terörist ve aşırılık yanlıları olarak adlandırmasından, emrindeki polisin vahşetinden, göstericilerle uzlaşmayı reddettiğinden bahsedilmiştir. Çarşamba günkü toplantının amacının ise hoşgörülü ve uzlaşya açık bir Başbakan göstermek olduğu söylenmiştir ancak temsilcilerle Başbakan arasında yapılan görüşmeye ait soru işaretleri vardır. Eylemcilerin temsil edecek kişilere dair bir meşruiyet sorunu mevcut olduğu belirtilmiştir. Gezi Parkı göstericilerinin ifadesine göre, görüşme için davet edilenler Erdoğan tarafından seçilmiş, gerçek temsilciler davet edilmemiştir. Bu noktada Başbakan'ın konuyla ilgili samimiyeti eylemcileri şüphede bırakmıştır. Haberde Avrupa Komisyonu Genişlemeden Sorumlu üyesi Stefan Füle, Avrupa Birliği'nin olayların gidişatını etkileme araçlarına sahip

olduğunu belirtmiştir. Tıkanıklıkların üstesinden gelmek için müzakereler açmanın çok önemli olduğunu vurgulamıştır.

Burada Stefan Füle'nin açıklaması dikkat çekicidir. Müzakere önerisi ve Avrupa Birliği'nin olayların gidişatını etkileme araçlarına sahip olduğu vurgusuna veya benzeri bir söyleme, Avrupa Birliği ülkesi olan Fransa için haber sitesinin diğer haberlerinde rastlanmamıştır. Bu duruma diğer haber sitelerinde de rastlanmıştır. Gezi Parkı ile ilgili yabancı ülkelerin yetkili kişilerinin görüşlerine yer verilmiş fakat Sarı Yelekliler hareketi ile ilgili özel bir iç mesele imajı çizilmiştir.

"Fransız lise öğrencileri ülke çapındaki protestolarda polisle çatıştı" başlıklı haberin ilk kısmında Eğitim Bakanlığı'nın Güney Marsilya'da en az 10 okulun tamamen bloke edildiğini bildirdiği belirtilmiştir. Burada çatışmalar sebebiyle ya da güvenlik sebebiyle gibi bir ibare bulunmadığından eylemciler tarafından okulların zapt edildiği mesajı verilmektedir. Yine bir sonraki paragrafta çöp kutularının yakıldığı, sokakların tahrip edildiği ve bir telefon mağazasına zarar verildiği bildirilmiştir. Güvenlik güçlerinin müdahaleleriyle ilgili bir bilgilendirme olmadığı gibi eylemcilerin çevreye ve topluma zarar verdiği belirtilmiştir.

"Fransız hükümeti yüksek gelirlilerin vergi durumunu gözden geçirecek" başlıklı haberde kaldırılan servet vergisinden bahsedilmiştir. Fransa Hükümeti, 'ISF' olarak bilinen varlık vergisi kapsamındaki zenginlerin serveti üzerinden alınan vergisi düşürülmüş, bu değişiklik Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un 'zenginlerin Cumhurbaşkanı' olarak anılmasına neden olmuştur. ISF'yi yüksek gelirli için kaldırmayı insanları Fransa'da yatırım yapmaya teşvik etmenin bir yolu olarak görülen Macron'un başkanlık kampanyasının önemli bir parçasıydı. Eylemcilerin temel taleplerinden biri haline gelen vergi düzenlemesi hakkında Hükümet sözcüsü Benjamin Griveaux, bir şeyler işe yaramıyorsa, onları değiştiririz demiştir fakat cümlesinin sonunda sorunun şuan masada olmadığını söylemiştir. Eylemler 17 Kasım'da başlamış, açıklamanın yapıldığı tarihi ise 5 Aralık'tır. Bir şeylerin işe yaramadığı ortada olduğu halde böyle bir söylemin verilmesi bunun temel sorunlardan biri olarak kabul etmediği manasına gelmektedir.

"Macron protestolardan sonra yakıt fiyatı artışlarını erteledi" başlıklı haberde eylemcilerin büyük ölçüde kırsalda ve küçük kasabalarda yaşayan düşük gelirli Fransızlardan oluştuğu belirtilmiştir. Göstericilerin ülke çapındaki yolları kapattığı ve yoğun Noel döneminde trafiğin akışını engelledikleri belirtilmiştir. Burada Noel özel bir gün olduğundan bu dönemde trafiğe zarar verdikleri vurgusu eylemcileri alt metinde eleştirildiği anlamına gelmektedir. Cumartesi günü isyancıların yaklaşık 200 araba yaktığı, vitrinleri parçaladığı ve ikonik bir ulusal anıt olan Arc de Triomphe'yi tahrip ettikleri belirtilmiştir. Eylemciler ya da

protestocular yerine isyancılar kelimesinin kullanımı önemlidir. Tahrip edilen anıtın sadece ismiyle değil ikonik ulusal bir anıt olarak nitelenmesi de Noel gününün kullanımı gibi eylemcilerin önemli şeylere saygı duymadığı manası taşımaktadır.

"Fransız çiftçiler grev eylemini duyururken sosyal huzursuzluk yayılıyor" başlıklı haberde Ulusal Çiftçiler Birliği Federasyonu Başkanı Christiane Lambert çiftçilerin resmi olarak Sarı Yeleklere katılmadıklarını söylemiştir. Çiftçilerin sendikalar olmadan apolitik bir hareket istediklerini ve buna saygı duyduğunu ifade etmiştir. Bilindiği kadarıyla bu bir halk hareketidir ve siyasilerden talepleri olsa da politik bir oluşumu yoktur. Bu ifade ile hareketin onlar ve destekçileri tarafından apolitik kabul edilmediği çıkarımı yapılabilir. Çiftçilerin spesifik sorunları olduğu ve grev için henüz net bir günün kararlaştırılmadığı söyleme eklenmiştir.

"Bizi öldürmek istiyorlar - Sarı Yelekliler hükümet hareketleriyle güvence altına alınmıyor" başlıklı haberde eylemcilerin cümlelerine yer verilmiştir. Eylemciler vergilerin artmasına rağmen bir hastanenin bazı acil bölümlerinin kapatılacak olması üzerine o hastanenin bahçesinde toplanmışlardır. Hugues Demaret, "Hükümet ve milletvekillerinin bu kadar düşük bir asgari ücretle bu kadar az yaşamanın nasıl bir şey olduğu ve ayın sonuna gelmenin ne kadar zor olduğu hakkında hiçbir fikri yok" demiştir. Kevin Gomes "Üç haftadır sokaktayız ve Macron bizi görmeye gelmedi ve Paris'in en zengin caddelerinden biri yandığında ertesi gün zengin vatandaşlarını görmeye gidiyor," demiştir. Emilie Petit habere başlığını veren "Hükümet bizi öldürmek istiyor, başka kelime yok. Küçük insanları, fakir insanları öldürmek istiyorlar ve bu mümkün değil" cümlesini kurmuştur.

Sonuç olarak Gezi Parkı ile ilgili haberlerin büyük çoğunluğunda söylemler polis şiddeti ve Recep Tayyip Erdoğan üzerinden ilerlemiştir. Sarı Yelekliler ile ilgili haberlerin çoğunluğunda ise eylemcilerin taleplerinden, durumu bu noktaya getiren sebeplerden bahsedilmiş, Macron'un adı geçse de çoğunlukla olayların merkezine konulmamıştır.

3.4.3. Ardalan ve Bağlam Bilgisi

Ardalan bilgisi, olayların politik, sosyal ve tarihsel yönünü incelediği için olayı sosyal, çok taraflı bilerek neden sonuç ilişkisini daha rahat kurmaya yardımcı olmaktadır (van Dijk, 1988: 54). Gezi Parkı ile ilgili haberlerin çoğunda ardalan bilgisi yer almamaktadır. Ülkede yaşanan olayların ana sebepleri, eylemcilerin istekleri gibi arka plan bilgilerinin eksik olduğu görülmektedir. Bu bilgilerin yer eksikliği nedeniyle okuyucular olanların gösterilen sonuçlarına odaklanacaktır. Yeterli detaylar verilmediği takdirde okuyucular olayları kendi düşünce süzgecinden daha zor geçirecektir. Bazı Sarı Yelekliler haberlerinde de bu bilgilerin

eksik olduğu görülmektedir. Burada farklı olan husus, olaylar Fransa'da geçtiği için burada incelenen kaynaklar dışında Fransız halkının daha çok bilgi ve takip etme imkanı vardır. Yine de çok çeşitli kaynağa ulaşamayanlar yahut başka ülkelerden takip edenler açısından çoğu haberde verilen arka plan bilgileri yeterli olmadığı gibi olay anına odaklanılmıştır. Bağlam ise ana olayın gerçek durumu hakkındaki tüm bilgiyi kapsar. Gezi Parkı haberlerinin bağlam bilgileri bakıldığında bazı haberlerde Arap Baharı olaylarına atıflarda bulunulduğu görülmektedir.

3.4.4. Haber Kaynakları

Haber kaynaklarına bakıldığında, anonim, anonim olmayan, birinci ve ikinci el kaynaklar bulunmaktadır. İncelenen haberlerde, muhabirlerin kendi gözlemlerinin kaynaklık ettiği, birinci el kaynaklara başvurulmuş ayrıca kanıt niteliği taşıyan belge ve doküman gibi ikinci el kaynaklar da kullanılmıştır. Kullanılan haber kaynakları aşağıdaki gibidir:

Le Monde Diplomatique'nin Bazı Kaynakları:

1. OECD
2. The Washington Post, Ağustos, 2013.
3. Robert N Bellah, "La religion civile aux Etats-Unis".
4. Dilek Yankaya, La Nouvelle Bourgeoisie islamique: le modèle turc
5. Hurriyet Daily News
6. Barrington Moore Jr, Injustice: the Social Bases of Obedience and Revolt
7. Elsa Dicharry, "La grève des routiers annulée par la CGT et FO"
8. Gaëtan de Capèle, "L'heure des comptes"
9. Christophe Castaner, "Un monstre de colères anciennes"
10. Emmnuel Macron
11. Recep Tayyip Erdoğan

Diğer sitelerde ki haberlere kıyasla buradaki metinlerin çoğunda konuyla muhatap kişilerin, devlet başkanlarının yanı sıra pek çok kitaptan, makalelerden de yararlanılmıştır.

Les Echos'un Bazı Kaynakları:

1. Başbakan Edouard Philippe
2. Emmnuel Macron
3. Adalet Bakanı Nicole BELLOUBET
4. Debout la France'ın başkanı Nicolas Dupont-Aignan
5. Abdullah Gül
6. ABD Dışişleri Bakanlığı

7. Avrupa Parlamentosu
8. Suriye Enformasyon Bakanı Omran al-Zohbi

RFI'nın Bazı Kaynakları:

1. Annie Mallon (eylemci)
2. Kevin Gomes (eylemci)
3. Hugues Demaret (eylemci)
4. Hükümet sözcüsü Benjamin Griveaux
5. Ulusal Çiftçiler Birliği Federasyonu Başkanı Christiane Lambert
6. Çevre Bakanı Francois de Rugy
7. Recep Tayyip Erdoğan
8. Jérôme Bastion (muhabir)

Siyasi aktörlerin söylemleri verilirken Fransa için çoğunlukla biraz daha yapıcı ve yumuşak söylemler verilirken Türkiye için daha sert söylemler verilmiştir. Sarı Yelekliler hareketinde çoğunlukla Fransa'da ki aktörlerin konuşması yer alırken, Gezi Parkı için yabancı aktörlerinin de yorumlarına yer verilmiştir.

3.4.5. Mikro Yapıya Yönelik Analiz Çalışması

Çalışmanın bu kısmında metinlerin mikro yapısı analiz edilecektir. Mikro analiz yapılırken sentaktik analiz, sözcük seçimi, bölgesel uyum ve haber retoriği çözümlemeleri yapılmaktadır (Özer, 2011: 83-84). Sentaktik analiz bölümünde, cümlelerin yapıları incelenir. Haber metinlerinde kullanılan sözcük tercihleri ve bu sözcüklerin taşıdığı anlamlar sözcük seçimi bölümünde incelenecektir. Bölgesel uyum bölümünde haber metinlerinin birbirleriyle olan ilişki ve bağlantıları incelenecektir. Haberin retoriği kısmında ise inandırıcılık sağlayabilmek adına kullanılan yöntemler analiz edilecektir.

3.4.5.1. Sentaktik Analiz

Sentaktik analizde cümlelerin kullanım yapılarına bakılır. Cümlelerinin aktif, pasif, uzun, kısa, basit ve karmaşık olup olmadığı incelenir. Etken veya edilgen yapıda olan cümlelerin anlamı farklılaşabilmektedir ve bunun yanı sıra öznenin nasıl konumlandığına ve birbirine takip eden cümlelerin ve cümle bölümlerinin ilişkilerine bakılır. Bölgesel uyum içerisinde zıtlık, anlatımın uygun ve örnekleme yapılması durumlarına da bakılmalıdır. Burada analizler esnasında ideolojik bulgulara rastlanabilir (Özer, 2009: 90-91).

Le Monde Diplomatique metinlerinde üst başlıklara da yer verildiği için haber giriş cümleleri yerine üst başlıklar ve başlıklar ele alınmıştır. Üst başlıklar ve başlıklar şu şekildedir:

1. AKP uzlaşmaları Erdoğan'ın otoriter yönetimine yenildi. Türkiye'nin Hasta Sultanı.
2. Gezi sonrası Türkiye Erdoğan'a karşı konuşuyor. Gülen gölgelerden ayrılıyor.
3. Gezi sonrası Türkiye Erdoğan'a karşı konuşuyor. Alternatif İstanbul.
4. Gezi Parkı: Erdoğan kimin tarihine saygı duyuyor?
5. Fransa'nın devlet reformları iki katmanlı hizmetler oluşturdu. Sarı Yelekliler politikacıları şok etti.
6. Saatlerce tartıştık ve hiçbir şeye karar vermedik. Sarı Yelekliler siyaset yapmaz.
7. Ayağa Kalkmak İçin Doğrulmaya Cesaret Et. Unutulmuş Fransa yükseliyor.
8. Fransa'nın haksız vergileri protesto hareketini tetikledi. Sarı Yeleklilerin Öfkesi.

İncelenen haber başlıklarında aktif, kısa ve basit yapıları cümleler kullanılmıştır. Bu tarz basit ve kısa cümleler okuyucuların daha çok ilgisini çekmektedir. Söylemlerin etken yapıda verilmesi verilen görüşlere olumlu bakıldığı manasına gelmektedir. İkinci ve üçüncü üst başlıklar buna örnek gösterilebilir. Türkiye Erdoğan'a karşı konuşuyor, cümlesiyle Türkiye özne olarak alınmış ve tepki halkın geneline aitmiş gibi olumlanmıştır. Bölgesel uyum bağlamında cümleler arası neden sonuç ilişkisi çok gözetilmese de anlam olarak başlıklar birbirini desteklemektedir.

Les Echos'nun haberlerinde üst başlık bulunmamaktadır. Bu nedenle sadece başlıklar ele alınmıştır. Başlıklar şu şekildedir:

1. Türkiye: Erdoğan 'Sabrımızın sınırları var', diye uyarıyor.
2. Türkiye derin bir krizin eşiğinde.
3. Türkiye'de protestolar sürüyor.
4. Türkiye'de sokak Başbakan Erdoğan'ı reddetmeye devam ediyor.
5. Türkiye: İstanbul'da kutlama sahneleri.
6. Sarı yelekler: Karşıtlıklar Macron üzerindeki baskıyı artırıyor.
7. Daha az vergi, daha fazla kamu hizmeti: Sarı Yeleklerin çelişkileri.
8. Sarı Yelekliler krizi: Macron kaosla karşı karşıya.
9. Macron, ikinci sırada.
10. Sarı Yelekliler krizi: eksiklikler ve tıkanmalar sürüyor.

Haber başlıklarında kısa, basit yapıları ve detay içermeyen cümleler kullanılmıştır. Bu tarz cümleler genelde okuyucularda merak uyandırmaktadır. Cümleler kısa tutulmasına rağmen pek fazla bilgi içeren ya da konuya dair açıklayıcı cümleler kullanılmamıştır.

RFI'nın haberlerinde üst başlık bulunmamaktadır. Bu nedenle sadece başlıklara yer verilmiştir. Başlıklar şu şekildedir:

1. Türkiye: Taksim protestocular tarafından fethedildi, bu Erdoğan için bir yenilgi.

2. Türkiye: İstanbul'da şiddet, hükümetin kararlılığı gevşedi.
3. Türkiye: Kentleşme projesi İstanbul'da barutu ateşledi.
4. Türkiye'de Polis Taksim Meydanı'ndaki Protestocuları Meydandan Çıkardı.
5. Türkiye: Erdoğan'ın görünür diyalog arzusu sorular doğuruyor.
6. Fransız lise öğrencileri ülke çapındaki protestolarda polisle çatıştı.
7. Fransız Hükümeti yüksek gelirlilerin vergi durumunu gözden geçirecek.
8. Macron protestolardan sonra yakıt fiyatı artışlarını erteledi.
9. Fransız çiftçiler grev eylemini duyururken sosyal huzursuzluk yayılıyor.
10. 'Bizi öldürmek istiyorlar' - Sarı Yelekliler hükümet hamleleriyle güvence altına alınmıyor.

İncelenen başlıklar, birleşik ve daha çok detay içeren cümlelerden oluşmuştur. Etken ve edilgen yapıları cümleler kullanılmıştır. Özne ve fiil ilişkisine bakıldığında Macron ve Fransız Hükümeti'nin fiilleri desteklenir şekilde, Fransız lise öğrencilerinin ve çiftçilerin eylemleri eleştirilir bir havada yansıtılmıştır.

3.4.5.2. Sözcük Seçimleri

Sözcük seçimleri, haber söyleminin mikro yapı içerisinde anlamın oluşmasıyla doğrudan ilişkilidir ve okuyucunun zihninde olaylar hakkında genel bir çerçeve şekillenmesini sağlar (Özer, 2008: 417). İdeolojik tavrın ortaya çıkması için yol gösteren sözcükler, mikro yapının analizi içerisinde önemli bir yere sahiptir. Seçilen kelimelerle bir duvarı siyah ya da beyaz olarak imgelemek mümkündür.

Le Monde Diplomatique'nin haberlerinde dikkat çeken bazı ifadeler şunlardır:

Tablo 3.1 Haberlerdeki Dikkat Çekici Söylemlerin Özeti

Sarı Yelekliler	Gezi Parkı
Tatil Yapabilen Parisliler	Laik Aydınlar
Kazananlar Ve Kaybedenler	Kötüleşen Otoriterlik
Dar Görüşlü İngiltere	Hasta Bir Sultan
Vergi Sistemindeki Adaletsizlikler	Göstericiler Gaz Bombaları Ve Tanklarla Karşılandı
Neoliberal Avrupa	Yeni Türk Diktatör
İtaatsiz İtalya	Ermeni Soykırımı Kurbanları

Gezi Parkı ile ilgili haberlerde seçilen sözcüklere bakıldığında sultan sözcüğünün metaforik kullanımı otoriterleşme eğilimine gönderme yapılmaktadır. Sadece bu sözcük ile değil kötüleşen otoriterlik ve yeni Türk diktatör söylemleri açıkça ülkede diktatörlüğün

yaşandığını belirtmektedir. Tartışmalı bir konu olan Ermeni soykırımı hakkında 'Ermeni soykırımı kurbanları' söylemi ile durum iddia olarak verilmekten öte kabul edilmiştir. Göstericiler gaz bombaları ve tanklarla karşılandı söylemi ile biri karşılamak çoğunlukla olumlu anlamda kullanılan bir fiil olduğundan, bunu yapan güvenlik güçlerinin oraya yeni gelmiş kişilere şiddet ile yaklaştığı ve bu durumdan memnuniyet duydukları mesajı içermektedir. Dikkat çeken sözcük seçimlerine bakıldığında okuyucunun algısının belli bir doğrultuda şekillendirilmek istendiği göze çarpmaktadır. Türk aydınları yerine laik aydınlar söylemi ile otoriterliğe karşı mücadele edenlerin laik olduğu ya da bu düşünce yapısına sahip olanların aydın olacağı gibi bir anlam çıkmaktadır. Laik Türkler ve muhafazakar Müslümanlar söylemi ile de kesimler arası net bir çizgi çekildiği açıktır.

Sarı Yelekliler ile ilgili haberlerde dikkat çeken sözcük seçimlerine bakıldığında objektiflikten ziyade eleştirel bir bakış açısının hakim olduğu görülmektedir. The Economist dergisi için dünyanın güçlü kesimlerinin fikirlerini taşıyan ve ileten bir dergi olduğu söylenmiştir. Haber içerisinde Emmanuel Macron'un fotoğrafının dergide kapak fotoğrafı olmasından dolayı bu eleştiri getirilmiş, haliyle Macron'un da bu güçler tarafından desteklenen biri olduğu manası çıkmaktadır. Ek olarak bazı diğer Avrupa ülkeleriyle ilgili sert söylemler bulunup yaşanan eylemlerle ilgili dış güçlere atıf yapıldığı iması sezilmektedir. Tatil yapabilen Parisliler söylemi ile tatil yapmanın bir lüks haline geldiği ve herkesin bütçesinin buna el vermediğine dair bir eleştirel yaklaşım söz konusudur. Bu söylemden ayrıca toplumdaki ekonomik ayrımın giderek belirginleştiğine dair bir ekonomi eleştirisi de çıkarılabilir.

Les Echos'un haberlerinde dikkat çeken bazı ifadeler şunlardır:

Tablo 3.2 Haberlerdeki Dikkat Çekici Söylemlerin Özeti

Sarı Yelekliler	Gezi Parkı
Aşağılama Zamanı Sona Erdi	Komşu ve Düşman Suriye
Talepler Noel Baba'ya Bir Mektup Değil	Rejimin Otoriterliğe Sapması
Zemini Fransızlara Geri Vermek	Polis Şiddetiyle Otoriterliğin Daha Çok Hissedilmesi
Büyüyen Polis Öfkesi	Polis Vahşeti

Gezi Parkı haberlerinde seçilen sözcüklerde de otoriterlik söylemine vurgu yapılmıştır. Polis şiddet, polis vahşeti olarak çok daha dramatik bir şekilde ifade edilmiş, bu şiddet eleştirilmekten ziyade otoriterliği daha çok hissettirdiği şeklinde ele alınmıştır. Fransız medyasının genel olarak bu algıya sahip olup bunu yansıtmayı hedeflediği görülmektedir. 2011 yılından beri halkıyla savaştan Suriye'nin bir bakanının konuyla ilgili yorumuna yer verilmiş, Suriye komşu ve düşman ülke olarak tanımlanmıştır. Diğer yandan, Türkiye

otoriterleştii söylemi ile eleştirilirken, halkına demokrasiden tamamen uzak biçimde muamele eden bir ülkenin sadece otoriter liderler arası çekişme varmışçasına Türkiye'nin düşmanı olarak lanse etmek doğru bir bakış açısı değildir.

Sarı Yelekliler haberlerinde kullanılan 'Aşağılama zamanı sona erdi ve zemini Fransızlara geri vermek' söylemleri ile bir süredir halkın hak ettiğı değeri görmediğı, taleplerinin pek önemsenmediğı manası çıkmaktadır. Bu şekilde son dönemin siyasetçilere genel bir eleştiri yöneltilmiştir. Büyüyen polis öfkesi söylemi ile eylemcilere karşı uygulanan şiddet seviyesinin yükseldiğı ve yükselmeye devam edeceğinin bariz bir şekilde fark edilir olduğı anlamı çıkmaktadır.

RFI'nın haberlerinde dikkat çeken bazı ifadeler şunlardır:

Tablo 3.3 Haberlerdeki Dikkat Çekici Söylemlerin Özeti

Sarı Yelekliler	Gezi Parkı
Zenginlerin Cumhurbaşkanı	Haksız Bir Polis Vahşeti
Eylemciler Trafik Akışını	Yeşil Alanı Korumak Tamamen Sembolik Hatta Saçma Olsa Da
Zengin Caddeleri	Kanlı Yüzler

Gezi Parkı ile ilgili haberlerde haksız bir polis şiddeti yerine vahşet sözcüğünün kullanılması ile durumun olumsuzluğunun yansıtılış derecesi artırılmıştır. Polis şiddetinden bahsederken yapılmasına gerek duyulan kanlı yüzler betimlemesi ile benzer şekilde olayın negatif vurgusu artırılmıştır. "Yeşil alanı korumak tamamen sembolik hatta saçma olsa da" ifadesi biraz ilginçtir. Eylemler çevreyi korumak için başlayıp siyasi bir tepkiye dönüşmüştür ancak dönüşmemiş olsaydı da yaşadığımız çevre için çaba göstermek en az diğer eylemler kadar değerli ve geçerli bir sebeptir.

Sarı Yelekliler ile ilgili haberlerde Fransa, ekonomisi iyi ve gelişmiş bir ülke olarak biliniyordur ancak kullanılan haber dilinde toplum arasında uçurumlar olduğı mesajı verilmektedir. Eylemciler Macron'un kendileriyle ilgilenmediklerini zengin caddelerinde bir tahribat sorun olsaydı hemen zengin vatandaşlarını ziyarete giderdi şeklinde eleştirmişlerdir. Buradan halkın yüksek gelirli olmayan kısmının kendini dışlanmış hissettiğı ve ilgisiz bırakıldığı anlamı çıkmaktadır. Toplumsal hareketlerde kalabalık sayısı artıkça trafiğin, çevrenin etkilenmesi çok normaldir. Eylemciler trafiğin akışını engelliyor şeklinde bir söylem olanı olumsuz yansıtmak için kullanılmış ve içinde eleştirel bir yaklaşım barındırmaktadır.

3.5.5.3. Haber Retoriği

Haber retoriği sunulan bilgilerin ne şekilde sunulduğunu ifade etmektedir. Haber retoriğinin iki boyutu bulunur. İlki haberin inandırıcı olmasının gerekliliği, ikincisi haberin okuyucunun davranışını istenen yönde değiştirmektir. Nitekim haberlerin asıl amacı ikna etmektir (Özer, 2011: 172-173). Haberin retoriği açısından sayılar ve istatistiklere yer verilir. İnandırıcılığı sağlamak ve haberin ikna edici olması için alıntılara başvurulur. Bunları yaparken de tarafsızlığı sağlamanın en sık kullanılan yolu alıntılara başvurmaktır (İnal, 1994: 157). İncelenen metinlerinde, inandırıcılığı artırmak adına alıntılara da sayısal verilere de yer verildiği gözlemlenmiştir:

Boğaziçi Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi Profesörü Yeşim Arat, bir paradoksa işaret etti: “Demokratikleşme giderek otoriterliği dönüşüyor ve sadece Türkiye’de değil. ” (Eylül 2013, Le Monde Diplomatique)

IMF Türkiye’de bu yıl 2013’te % 3,4 ve 2014’te % 3,7 oranında daha mütevazı bir büyüme bekliyor. Dış borç rekor seviyelere (GSYİH’nin% 51’i) ulaştı ve işsizlik% 9,4 seviyesinde. (Eylül 2013, Le Monde Diplomatique)

28 Mayıs ve 16 Haziran arasında altı kişi öldü, 8.000’den fazla kişi yaralandı ve 255 kişi suçlandı. (Mart 2014, Le Monde Diplomatique)

Sayat Tekir, “Yakın zamana kadar Türkiye’deki Ermeni cemaati, Osmanlı’nın sonlarında başlayan ve Cumhuriyet döneminde devam eden bir dizi katliam ve baskı sonucunda korkmuş ve üzerlerine kapanmıştı. Hakkımızı istemek, demokratik bir toplum istemek istiyoruz. ” (Temmuz 2013, Le Monde Diplomatique)

Geçtiğimiz cumartesi Paris’te ve birkaç ilde şiddetin artması - 682 tutuklama, 263 yaralı ve kentsel gerilla savaş sahneleri - durumu hem dramatik hem de kontrol edilemeyen yeni bir boyuta taşıdı. (Aralık, 2018, Les Echos)

İçişleri Bakanlığına göre 79 kişi yaralı ve 1.700 kişi tutuklandı. (2 Haziran 2013, Les Echos)

İçişleri Bakanı Muammer Güler Cumartesi akşamı, 53 sivil ve 26 polis dahil olmak üzere iki gün içinde çatışmalarda 79 kişinin yaralandığını söyledi. (Haziran 2013, Les Echos)

240.000 üyesi bir olan KESK, dün öğlen 48 saat süren bir uyarı grevi çağrısında bulundu. (Haziran 2013, Les Echos)

Hugues Demaret, “Hükümet ve milletvekillerinin bu kadar düşük bir asgari ücretle yaşamının nasıl bir şey olduğu ve ayın sonuna getirmenin ne kadar zor olduğu hakkında hiçbir fikri yok” diyor. (Haziran 2018, RFI)

Hükümet sözcüsü Benjamin Griveaux, "Bir şey işe yaramıyorsa, aptal değiliz, değiştireceğiz ancak sorun şimdilik masada değil," dedi. (Aralık 2018, RFI)

Polis kaynaklarına göre pazartesi günü, Paris'in kuzey banliyösü Aubervilliers'te yaklaşık 200 genç sokaklara döküldü. (Aralık 2018, RFI)

Avrupa Komisyonu Genişlemeden Sorumlu üyesi Stefan Füle, "Son olayları ve Türkiye'deki reformlara hepimizin verdiği önemi dikkate alırsak, Birlik tarafındaki tıkanıklıkların üstesinden gelmek ve fasıllar hakkında müzakereler açmak çok önemlidir" dedi. (Haziran 2013, RFI)

Kullanılan doğrudan alıntılara bakınca bu alıntıların çoğunlukla bilgi ya da başka bir bakış açısı sunmak için değil haberin vermek istediği mesajı desteklemesi için kullanıldığı görünmektedir. Olumsuz ele alınan ekonomik değerler, tutuklananların, yaralıların ve çeşitli insan topluluklarının sayılarını bildirilen rakamlar kullanılarak da olayların büyüklüğü, durumun ciddiyeti vurgulanmak istenmiştir.

SONUÇ

Siyasal katılımın varlığı karar alma, politikaların belirlenmesi gibi süreçlerin içerisinde bireylerinde bulunmasına imkan verdiği için oldukça önemlidir. Belirli kıstasları olan demokratik usul seçimlerin bu hususta varlığı ve uygulanması kıymetlidir fakat önemli olan siyasal katılımı sadece demokratik seçimlerle özdeşleştirmemektir. Siyasal katılım düzeyleri farklı etkenlere göre değişiklik gösterebildiği gibi, siyasal kültür de katılımı etkileyen önemli unsurlardan birisidir. Küreselleşme olarak adlandırdığımız ve içinde pek çok kavramı bulunduran bu değişim sürecinden siyasal kültür ve siyasal katılım kavramları da etkilenmiştir. Teknolojik gelişmelerinde hızlandırıcı etki ettiği modernleşme kavramı ile genç nüfus, siyasete kendi jenerasyonlarına uygun bir dahil olma yolu bulmuşlardır. Sadece genç nüfus için değil, sesini her yerden duyurabilme ve daha kolay bir araya gelebilme avantajı siyasal katılıma üzerinde geliştirici bir etki göstermiştir. Bu noktada siyasal katılım çeşitliliği de artmıştır.

Sokaklar çok uzun yıllardır insanlar için hak arama meydanı olmuştur. Toplumsal hareketler sayesinde toplumlar kimi zaman istediklerini elde etmiş, kimi zaman diğer ülkelere cesaret vermiş, kimi zamanda tepkisini göstermiş fakat bir kazanım elde edememişlerdir. Toplumsal hareketlerin siyasal katılım kapsamına girip girmediği sosyal bilimciler tarafından uzlaşılmış bir konu olmasa da bu çalışma kapsamında bir siyasal katılım türü olarak kabul edilmiştir. İnsanların oy vererek temsilci seçtikleri kişilerin kendi sorunları ile ilgilenmelerini, taleplerine yanıt vermelerini beklemeleri doğaldır. Demokrasi bireylere sesini duyurma hakkı vermiyorsa birey sesini duyurmak için başka yollar aradığında bulduğu yol için suçlanmamalıdır. Kaldı ki insanların belli sınırlar içerisinde grev, protesto etme, gösteri yürüyüşü düzenleme gibi hakları vardır.

1960'lı yıllarda yaşanmaya başlayan siyasal ve toplumsal dönüşüme paralel olarak toplumsal hareketlerde de değişimler olmuştur. Özellikle 1968 Mayıs olayları toplumsal hareketlerin dönüşümü bağlamında kırılma noktası kabul edilmektedir. Daha hiyerarşik ve merkezi örgütlenmelerle gerçekleşen toplumsal hareketler, yerini merkezi olmayan ve daha esnek örgütlenmelere bırakmıştır. Yeni toplumsal hareketlerin yapısında farklılıklar vardır ancak önceki hareketlerle bağıni tamamen kopardığı söylenemez. Farklılıklar örgütlenme yapısında, katılımcılarda, amaçlarda ve kullanılan yöntemlerde ortaya çıkmıştır.

Yeni toplumsal hareketler, 20. yüzyılın ortalarından 21.yüzyılın ortalarına kadar etkin biçimde pek çok ülkede meydana gelmiştir. Bu çalışmada da aralarında 5 yıl olan Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler konusu incelenmiştir. Sarı Yelekliler eylemleri için 2018 yılından bu yana

net bir bitiş tarihi söylemek mümkün olmamakla birlikte, iki harekette hem dünya hem de ülkelerin iç basınlarında ilgiyle takip edilmiştir. Gezi Parkı eylemleri sırasında yaşananlar yabancı basında pek çok açıdan eleştirilmiştir. Bu çalışma ile aynı dönem şartları altında bir toplumsal hareket tecrübe eden Fransız medyasının iki olayı ele alış ve yansıtılış biçimlerinin incelenmesi literatüre katkı sağlamak açısından önemli bulunmuştur. Haberlerin alınacağı kaynaklar olarak da ülkenin iki yüksek tirajlı gazetesi ve Fransız Hükümeti tarafından kurulmuş bir radyo kanalının haber sitesi tercih edilmiştir. Gerekli analizleri yapabilmek adına çokça tercih edilen Teun van Dijk'in eleştirel söylem analizi kullanılmıştır.

Eleştirel söylem analizi ile haber metinleri parçalar halinde incelenmiş ve hem detaylara hem de genele bakılmıştır. Üç kaynaktan alınan ve incelenen haber metinlerine bakıldığında çalışmanın temel varsayımının doğru olduğu görülmektedir. Özellikle Türkiye ile ilgili söylemlere bakıldığı zaman ciddi eleştirel bir yaklaşım görülmektedir. Buna ek olarak haberleri okuyucuya objektif bir gözle iletmekten çok bir algı çerçevesindeki düşüncelerin sunuluyor olduğu izlenimi mevcuttur. İki toplumsal hareket karşılaştırmasında ele alınan zaman ile ilgili sorun yaşanmaması adına ilk beşer haber toplanmıştır. Olaya ilk verilen tepkilerin alınmasının daha doğru olacağına karar verilmiştir.

Haberlerin okuyucuların gözüne ilk çarpan kısım olan başlıklara bakıldığında Gezi Parkı söylemlerinin sürekli Erdoğan ve otoriterlik üzerinden ilerlediği görülmektedir. Buradaki tezat nokta Fransa'nın en yetkili siyasi kişisi olan Macron'un söylemlere benzer oranda dahil edilmemiş olmasıdır. Ekonominin adaletsizliğinden ve Cumhurbaşkanı'nın varlıklı insanlara özel yasalar yaptığı katılımcılar tarafından dile getirilirken burada herhangi bir demokrasi sorgulamasına yer verilmemiştir.

Üçüncü bölümdeki 3.1, 3.2 ve 3.3 özet tablolara bakıldığında kullanımı tercih edilen sözcüklerde belirgin mesaj farklılıkları yer almaktadır. Gezi Parkı ile ilgili yapılan haberlerde sert ve eleştirel bir dil kullanıldığı açıkça görülmektedir. Sarı Yelekliler ile ilgili halk arasında ekonomik bir sınıf ayırımına vurgu yapılırken Türkiye açısından ciddi sosyolojik bir kutuplaşma vurgusu mevcuttur. Fransız katılımcılara destek verici söylemler kullanılsa da ekonomik taleplerinin gerçekçi olmadığına dair bir söylem de mevcuttur. Bu söylem olayların birden fazla açıdan ele alındığını göstermektedir. Gezi Parkı ile ilgili kullanımlara bakıldığında ise vurgular yalnızca polis şiddeti ve otoriterlik üzerinden yapılmaktadır.

Ana olay sunumundaki haberlerin genelindeki söylemlerden çıkan genel sonuca bakılınca Sarı Yelekliler hareketi çerçevesinde eylemcilerin ve siyasetçilerin eleştirildiği noktalar olmuştur. Gezi Parkı penceresinden bakıldığında ise çoğu haberde bilgilendirme eksiği ve otoriterlik üzerinden eleştirilen bir hükümet söylemi karşımıza çıkmaktadır. Fransız

medyası Fransız polisi müdahalelerinden neredeyse bahsetmemiş ve Fransız siyasetçilerin olayları bu raddeye getiren tutumlarını Türkiye haberlerinde olduğu kadar sert eleştirmemiş, söylemleri sadece bir siyasi aktör üzerinde çerçevelendirmemiştir. Sarı Yelekliler eylemcilerine ve taleplerine yöneltilen eleştiriler olduğu halde Gezi Parkı eylemcileri hiç eleştirmemiştir.

Sarı Yelekliler eylemi Gezi Parkı haberlerinde olduğu gibi tek bir kişiye mal edilmemiş, birden fazla Fransız siyasetçinin ismi geçirilmiştir. Polisin eylemcilere karşı tavrı Türkiye için yapıldığı gibi kötü betimlemelerle anlatılmamıştır. Olaylara değişik açılardan bakılmış yer yer eylemcilerin de siyasetçilerin de eleştirildiği noktalar olmuştur. Burada dikkat edilmesi gereken öncelikle eleştiri dozunun kesinlikle aynı olmadığı ve Gezi Parkı ile ilgili sadece belirli bir doğrultuda yorum yapılmış olmasıdır. Söylemi oluşturan kişi kendi ülkesinin tüm dinamiklerini bildiğinden olaya daha eleştirel bakabileceksen başka bir ülke ile ilgili bilgi eksikliği olabileceğinden olay okuyucuya birden fazla bakış açısı ile verilmelidir. Gezi Parkı haberleri için böyle bir durum söz konusu olmamıştır. Bu nedenle Gezi Parkı ile alakalı yapılan haberlerde, Türkiye ile ilgili oluşturulmak istenen bir algı olduğu çıkarımı yapılabilir.

Tezin temel varsayımı olan Gezi Parkı ve Sarı Yelekliler eylemlerinin benzer şekillerde yaşanmış olmasına karşın haberler aracılığıyla yansıtılış biçiminin benzer olmadığı savı bu söylemlere bakarak doğrulanmıştır. Türk Başbakanı'na, yönetimine ve polisine yöneltilen keskin ve yanlı söylemler açıkça görülmektedir. Eylemler tarihsel ifadelerle, yanlış sosyolojik çözümlemelerle, daha dramatik yansıtılmak istenmiş Türkiye imajı görmek istedikleri şekilde gösterilmiştir.

Bu bulgulara bakılarak iki çıkarımda bulunulabilir. Birincisi haber metinlerinin alındıkları kaynakların yahut muhabirlerin çoğunlukla hükümete yakın bir tarafta olduğu ihtimalidir. İkincisi ise bu konuda Türkiye ile ilgili haberlerin objektif bir bakış açısıyla bilgi aktarmaya yönelik yapılmadığıdır. Birinci çıkarım bu çalışmanın konusu değildir ve her ülkede medyada siyasetin etkisi sıklıkla görülmekte olup tamamen tarafsız haber yapan kaynaklar çok azdır. İkinci çıkarım ise bu çalışmanın temel varsayımını da desteklediği için daha kıymetlidir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, C. (2013). "Occupy the World: The Emergence of an International Movement". *Ortadoğu Analiz*, 5(57): 28-34.
- Akdemir, E. (2019). *Avrupa Birliği Ülkelerinde Siyasal Katılım Platformları: Roller ve Amaçları*. Siyasal Yayınevi, Ankara.
- Akgemci, E. (2015). "Neoliberalizmin Laboratuvarında Direniş: Şili Kışı'nın Penguenleri". *Mülkiye Dergisi*, 39(2): 179-216.
- Altun, F. (2000). "Modernleşme Kuramı ve Gelişme Sorunu". *Divan: Disiplinlerarası Çalışmalar Dergisi*, 1(8): 123-186.
- Atvur, S. (2014). "21. Yüzyılda Değişen Toplumsal Hareketler". *Praksis*, 34: 13-39.
- Aydın, M. (2011). *Siyaset Sosyolojisi*, Açılım Kitap, İstanbul.
- Bayhan, V. (2014). "Yeni Toplumsal Hareketler ve Gezi Parkı Direnişi". *Birey ve Toplum*, 4 (7): 23-57.
- Buechler, S. M. (1995). "New Social Movement Theories". *The Sociological Quarterly*, 36(3): 441-464.
- Castells, M. (2013). *İsyen ve Umut Ağları İnternet Çağında Toplumsal Hareketler*. (Çev. E. Kılıç), Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Oktay, A., Tunçay, M., Ersel, H. ve Kuyaş, A. (Ed.). (2002). *Cumhuriyet Ansiklopedisi 1923-2000*. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Çam, E. (1999). *Siyaset Bilimine Giriş*. Der Yayınları, İstanbul.
- Çetinkaya, Y. (2008). *Toplumsal Hareketler: Tarih, Teori ve Deneyim*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Çopuroğlu C., ve Çetin, N. (2010). "Yeni Sosyal Hareketler Paradigması Bağlamında Türkiye'deki Küreselleşme Karşıtı Grupların Birbirleriyle ve Dünyadaki Karşıtlarla Karşılaştırılması". *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 13(1): 67-100.
- Çömlekçi, F. (2018). *Yeni Toplumsal Hareketler Bağlamında Siyasal İletişim Süreçleri: Kültürel Mücadele Ve Hegemonya Arayışı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dahl, R.A. (1989). *Democracy and Its Critics*, Yale University Press, London.
- Dahl, R. A. (1963). *Modern Political Analysis*. Prentice Hall, Englewood Cliffs.
- Demir, F., Karabıyık, A., Ermişoğlu, E. ve Küçük, A. (2008). "Abd Mortgage Krizi". *Bddk Çalışma Tebliği*, 3: 1-100.
- Dworkin, R. (1977). *Taking Rights Seriously*. Harvard University Press, Cambridge.

- Eagleton-Pierce, M. (2001). "The Internet and the Seattle WTO Protests". *Peace Review*, 13(3): 331-337.
- Eisenstadt, Shmuel N. (2000) "Multiple Modernities". *Daedalus*, 129(1): 1–29.
- Eray, Ş . (2018). "Habermascı Kamusal Alan Bağlamında Yeni Toplumsal Hareketler". *İdealkent*, 8(21): 315-337 .
- Erkan, S , Yüce, M . (2020). "Çin Dış Politikasında Ortadoğu'nun Değişen Konumu: Arap Baharı Sonrası Bölgesel Gelişmeler Üzerinden Bir Analiz". *Bölgesel Araştırmalar Dergisi*, 4(1): 11-44.
- Ersoy, O. (2014). "Haziran İsyanı: Bu Siyasetin Adresi Sokak, Öznesi Halk, Gezi İsyan ve Özgürlük Sokağın Şenlikli Muhalefeti". K. İnal (drl.). Ayrıntı Yayınları. İstanbul.
- Fraser, R. (2008). 1968 İsyanı Bir Öğrenci Kuşağı, (Çev. K. Emiroğlu), İstanbul: Belge Yayınları, 2. Basım.)
- Fidan, S , Şahin, K , Çelik, F . (2011). "Osmanlı Modernleşmesinin Temel Olgularından Biri: Bürokrasi Osmanlı Modernleşmesinde Bürokrasinin Etkinliği ve Önemi". *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23: 113-128 .
- Field, B. N. ve Botti, A. (2013). *Political Change in Spain, from Zapatero to Rajoy*. Palgrave Macmillan, New York.
- Grugel, J. (2002). *Democratization: A Critical Introduction*. Palgrave Macmillan, London.
- Habermas, J. (2002). *Öteki Olmak Ötekiyle Yaşamak Siyaset Kuramı Yazıları*. (Çev. İ. Aka), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Harter, J.H. (2011). *New Social Movements, Class, and the Environment: A Case Study of Greenpeace Canada*. Cambridge Scholars Publishing, Newcastle upon Tyne.
- Hayduk, R. (2003). "From Anti-Globalization to Global Justice: A Twenty First Century Movement," *U.S. Progressive Political Movements in The 21st Century*, J. Berg (drl.). Rowman & Littlefield, New York.
- Held, D. (2006). *Models of Democracy*. Polity Press, Cambridge.
- Hendriks, M. (2006). "Integrated Deliberation: Reconciling Civil Society's Dual Role in Deliberative Democracy". *Political Studies*, 54: 486-508.
- Heywood, A. (2006). *Siyaset*. (Çev. B. Özipek), Liberte Yayınevi, Ankara.
- Heywood, A. (2016). *Siyaset Teorisine Giriş*. (Çev. H.M. Köse), Küre Yayınları, İstanbul.
- Hobbes, T. (2001). *Leviathan*. (Çev. S. Lim), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Hobsbawm, E. (2006). *Tuhaf Zamanlar: Bir 20. Yüzyıl Hayatı*. (Çev. S. Nilüfer), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Hoffer, E. (1998). *Kesin İnançlılar*. (Çev. E. Günur), İm Yayınları, İstanbul.

- Huntington, S. (1966). "Siyasal Gelişme Ve Siyasal Bozulma". (Çev. E. Özbudun), *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 22(1): 56-107.
- Inkeles, A. (1978). "National Differences in Individual Modernity". *Comparative Studies in Sociology*, 1: 47-72.
- İrge, N. (2005). "Gelişmiş Kapitalizm Eşliğinde Yeni Sömürgecilik". *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1): 60-88.
- Jetten, J., Mols, F., & Selvanathan, H. P. (2020). "How Economic Inequality Fuels the Rise and Persistence of the Yellow Vest Movement". *International Review of Social Psychology*, 33(1): 1-12.
- Kalaycıoğlu, E. (1998). *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma: Siyasal Eylemlerin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Kalfa C., Ataay F. (2008). "Küresel Toplumsal Hareketler". *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8: 127-149.
- Kapani, M. (2003). *Politika Bilimine Giriş*. Bilgi Yayınevi, Ankara.
- Karaduman, S. ve Batu, M. (2011). "Televizyon Haberlerinde Terörizm Olgusunun TRT'nin Haber Söylemi Bağlamında İncelenmesi". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25: 360-374.
- Karaduman, S. (2017). "Eleştirel Söylem Çözümlemesinin Eleştirel Haber Araştırmalarına Katkısı ve Sunduğu Perspektif." *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 4(2): 31-46.
- Karakaş, Ş. (2005). "Yeni bir hareket, yeni bir sol: Türkiye’de". *Birikim Dergisi*, 197: 24-31.
- Kırkpınar, D. (2009). *12 Eylül Askeri Darbesi'nin Gençliğin Üzerindeki Etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, İzmir.
- Koç, N. (2013). "Şeyh Sait Ayaklanması". *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(2): 153-166.
- Kurlansky, M. (2008). *1968: Dünyayı Sarsan Yıl*. (Çev. Z. Savan), Everest Yayınları, İstanbul.
- Levent, A. (2012). *Batı Avrupa'daki ve Türkiye'deki 1968 Hareketleri'nin Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- Mahoney, P. (1997). "Universality Versus Subsidiarity in the Strasbourg Case Law on Free Speech Explaining Some Recent Judgement". *European Human Rights Law Review*, 4: 364-379.
- Malkoç, E. S. (2017). "Siyasi Yönetimde Meşruiyet Sorunu". *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(15): 85-97.
- Melucci, A. (2009). "Çağdaş Hareketlerin Sembolik Meydan Okuması", *Yeni Sosyal Hareketler - Teorik Açılımlar*, K. Çayır (drl.). Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Milbrath, W. (1965). *Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics?*. Rand McNally & Company, Chicago.
- Oğuzlu, T. (2011). "Arap Baharı ve Yansımaları". *Ortadoğu Analiz*, 3(36): 8-16.
- Ökten, A. N., Kurtarır, E., ve Çekiç, T. (2013). "Katılımın Yokluğunda Gezi'de Direniş". *Planlama Dergisi*, 23(1): 45-51.
- Özbudun, E. (1975). *Türkiye'de Sosyal Değişme ve Siyasal Katılma*. Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara.
- Özer, Ö. (2008). "İdeolojik Atmosferin Kapsama Alanı: Bozüyük Olaylarının Ortadoğu ve Ülkede Özgür Gündem Gazetelerinde Sunumu Örneğinde Haber Söyleminde Yapılan İdeolojik Üretime İlişkin Yeni Bir Çözümleme". E. Dağtaş (Ed.). *Türkiye'de Sivil İtaatsizlik, Toplumsal Hareketler ve Basın*. Ütopya Yayınevi, Ankara, 377–432.
- Özer Ö. (2009). *Eleştirel Haber Çözümlemeleri*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Özer, Ö. (2011). *Haber, Söylem, İdeoloji*. Literatürk yayınları, Konya.
- Özer, Ö. (2015). "Teun Adrian v. Dijk'ın Örneğinde Eleştirel Söylem Çözümlemesi, İletişim Araştırmalarında Yöntemler". *İletişim Araştırmalarında Yöntemler Uygulama ve Örneklerle*. B. Yıldırım (Ed.). Literatürk Yayınları, Konya, 197-287.
- Uyar, T. S. (2003). *Toplumsal Hareketler ve Çevre*. Alan Yayıncılık, İstanbul.
- Pekasil, T. (2007). *Türkiye'de 68 Kuşağı ve Din*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pridham, G. (2005). *Designing Democracy*. Palgrave Macmillan, New York.
- Rawls, J. (2019). *Siyasal liberalizm*. (Çev. M. Bilgin), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Rivers, W.L. (1982). *The Other Government: Power and the Washington Media*. Universe Books, New York.
- Robertson, D. (1986). *Dictionary of Politics*. Penguin Books, London.
- Ruscuklu, B. (2008). *Demokrat Parti' den 12 Eylül'e*. Alfa yayınları, İstanbul.

- Sayimer, İ. (2014). "Yeni Medya Ortamlarında Ağlar Oluşturan Toplumsal Hareket Deneyimleri". *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, 2: 97-112.
- Sezen, S. (2000). *Seçim ve Demokrasi*. Gündoğan Yayınları, Ankara.
- Schmidt, M.G. (2002). *Demokrasi Kuramlarına Giriş*. (Çev. M.E. Köktaş), Vadi Yayınları, Ankara.
- Shi, T. (2004). "Economic Development and Political Participation: Comparison of Mainland China, Taiwan, and Hong Kong". *Asian Barometer Project Office*, 24: 1-96.
- Şinik, B. (2009). "Türkiye'de Yerel Katılım: Fransa ile Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme". *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 18(3): 1-22.
- Tağ, Ş. (2013). "Küreselleşme Karşıtı Hareketler". *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1): 143-195.
- Tanıyıcı, Ş. (2005). "Türkiye'de Siyasal Kültür ve Demokrasi". (Bakan, S. Küçük, A. ve Karadağ, A. Ed.). 21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye'de Siyasal Hayat Cilt 1. Alfa-Aktüel, İstanbul.
- Tilly, C. (2008). *Toplumsal Hareketler*. (Çev. O. Düz), Babil Yayınları, İstanbul.
- Topal Demiroğlu, E. (2014). "Yeni Toplumsal Hareketler: Bir Literatür Taraması". *Siyasal Bilimler Dergisi*, 2(1): 133-144.
- Tormey, S. (2006). *Yeni Başlayanlar İçin Antikapitalizm*. (Çev. Ü. Aydoğmuş), Everest Yayınları, İstanbul.
- Touraine, A. (2018). *Modernliğin Eleştirisi*. (Çev. H. Tufan), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Treaty Of Lisbon. (2007). *Official Journal of the European Union*, 50(17): 1-271.
- Tuna, O. D. (2005). "Küreselleşme Karşıtlığının Gelişimi Üzerine". *Küreselleşme ve Alternatif Küreselleşme*. C. Karadeli (drl.). Phoenix Yayınevi, Ankara, 105-127.
- Turan, E. (2011). *Siyaset Bilimine Giriş*. Palet Yayınları, Konya.
- Turan, İ. (1977). *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış*. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Uslu, A. (2008). "Prag Darbesi'nden Prag Baharı'na Çekoslovakya'nın Yirmi Yılı (1948-1968)". *Devrimci Marksizm*, 6(7): 150-177.
- Uysal, B. (1984). "Siyasal Katılma ve Katılma Davranışı Üzerinde Ailelerin Etkisi". *Amme İdaresi Dergisi*, 17(4): 109-135.
- Ülkü, G. (2004). "Söylem Çözümlemesinde Yöntem Sorunu ve Van Dijk Yöntemi". *Haber Hakikat ve İktidar İlişkisi*, Ç. Dursun (drl.). Elips, Ankara.
- Van Dijk, T. (1986). "News Schemata". *Studying Writing Linguistic Approaches*. CA, Beverly Hills.

- Van Dijk, Teun A. (1988). *New Analysis: Case Studies of International and National News in the Press*, Lawrence Erlbaum Associates Publishers, New Jersey.
- Verba, S. ve Nie H. (1972). *Participation in America: Political Democracy And Social Equality*. Harper & Row, New York.
- Yaldız, F. (2012). "Individual Rights in the EU and the Treaty of Lisbon" *Bilge Strateji*, 4(7): 122-146.
- Yardımcı Geyikçi, Ş . (2019). "A Political Reconsideration of Social Movements: The Case 15M Movement in Spain". *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(3): 683-705.

İnternet Kaynakları

- Bastion, J., "Turkey: the conquest of Taksim by the demonstrators, a setback for Erdogan". <http://www.rfi.fr/fr/europe/20130601-turquie-conquete-taksim-manifestants-revers-erdogan> (erişim tarihi: 17.11.2019).
- Bastion, J., "Turkey: violence in Istanbul, the government loose ballast". <http://www.rfi.fr/fr/europe/20130601-turquie-violences-policiers-peuple-istanbul-souleve-Erdogan-manifestation-gaz-lacrymog%C3%A8ne> (erişim tarihi: 17.11.2019).
- Bastion, J., "Turkey: urbanization project ignites powder in Istanbul". <https://www.rfi.fr/fr/europe/20130601-turquie-mobilisation-contre-projet-amenagement-urbain-met-le-feu-poudres-istanbul-gezi> (erişim tarihi: 17.11.2019).
- "Bir başvurunun kabul edilebilirlik şartları". https://www.echr.coe.int/Documents/COURTalks_Inad_Talk_TUR.PDF/ (erişim tarihi: 03.04.2020)
- Bonelli, L., "Gilets jaunes' shock the politicians". <https://mondediplo.com/2019/01/02gilets-why-now> (erişim tarihi: 15.11.2019).
- Bourdillon, Y., "Turkey on the verge of a deep crisis". <https://www.lesechos.fr/2013/06/la-turquie-au-bord-dune-crise-profonde-323545> (erişim tarihi: 17.11.2019).
- Bush, S. "Should we trust democracy ratings? New research finds hidden biases". <https://www.washingtonpost.com/news/monkey-cage/wp/2017/11/07/why-do-we-trust-certain-democracy-ratings-new-research-explains-hidden-biases/> (erişim tarihi: 02.03.2020).
- Cheterian, V., "Gezi Park: Whose history is Erdoğan respecting?". <https://mondediplo.com/outsidein/gezi-park-whose-history-is-erdogan-respecting> (erişim tarihi: 14.11.2019).

- Chossudovsky, M. "Rockefeller, Ford Foundations Behind World Social Forum". <https://www.globalresearch.ca/rockefeller-ford-foundations-behind-world-social-forum-wsf-the-corporate-funding-of-social-activism/5540552/> (erişim tarihi: 17.01.2020).
- "Conditions for membership". https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership_en/ (erişim tarihi: 03.03.2020).
- Cornudet, C., "Macron, in the second line". <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/macron-en-seconde-ligne-202448> (erişim tarihi: 17.11.2019).
- "Democracy Index 2007". <https://www.eiu.com/topic/democracy-index> (erişim tarihi: 04.10.2019).
- "Democracy Index 2019". <https://www.eiu.com/topic/democracy-index> (erişim tarihi: 07.11.2019).
- Dizikes, P. "Study: On Twitter, false news travels faster than true stories". <http://news.mit.edu/2018/study-twitter-false-news-travels-faster-true-stories-0308/> (erişim tarihi: 18.03.2020).
- Esposito, A. "Chile's Bachelet prepares next phase of education reform". <https://www.reuters.com/article/us-chile-education-reform/chiles-bachelet-prepares-next-phase-of-education-reform-idUSKBN0L01W620150127/> (erişim tarihi: 19.02.2020).
- "EU debates citizenship, identity amid economic gloom". <https://www.euronews.com/2013/01/22/eu-debates-citizenship-identity-amid-economic-gloom/> (erişim tarihi: 02.10.2019)
- Feuerstein, I., "Less taxes, more public services: the contradictions of the 'yellow vests'". <https://www.lesechos.fr/politique-societe/societe/moins-dimpots-plus-de-services-publics-les-contradictions-des-gilets-jaunes-202427> (erişim tarihi: 12.11.2019).
- "French high school students clash with police in nationwide protests". <https://www.rfi.fr/en/france/20181204-high-school-protests-continue-fire-street-police-yellow-vest> (erişim tarihi: 18.11.2019).
- "French government to review tax on high-earners". <http://www.rfi.fr/en/economy/20181205-french-govt-review-tax-high-earners> (erişim tarihi: 15.11.2019).
- Furbury, P., "Yellow vests": oppositions increase pressure on Macron". <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/gilets-jaunes-les-oppositions-accroissent-la-pression-sur-macron-202420> (erişim tarihi: 18.11.2019).

- Gradt, J., "Turkey: scenes of jubilation in Istanbul". <https://www.lesechos.fr/2013/06/turquie-scenes-de-liesse-a-istanbul-339869> (erişim tarihi: 17.11.2019).
- Grandi, M., "In Turkey, the streets continue to reject Prime Minister Erdogan". <https://www.lesechos.fr/2013/06/en-turquie-la-rue-continue-de-rejeter-le-premier-ministre-erdogan-339888> (erişim tarihi: 17.11.2019).
- Halimi, S., "Forgotten France rises up". <https://mondediplo.com/2019/01/01gilets-jaunes-rise> (erişim tarihi: 16.11.2019).
- Henley, J. "How Hi-Vis Yellow Vest Became Symbol Of Protest Beyond France Gilets Jaunes". <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/21/how-hi-vis-yellow-vest-became-symbol-of-protest-beyond-france-gilets-jaunes/> (erişim tarihi: 05.03.2020).
- Kazancigil, A., "Gülen steps out of the shadows". <https://mondediplo.com/2014/03/10turkey> (erişim tarihi: 15.11.2019).
- Kristianasen, W., "Turkey's ailing sultan". <https://mondediplo.com/2013/09/06turkey> (erişim tarihi: 15.11.2019).
- "Macron 'deplores' 11 deaths in 'yellow vest' protests". <https://www.france24.com/en/20190128-macron-deplores-11-deaths-yellow-vest-protests/> (erişim tarihi: 19.12.2019).
- "Macron yields on fuel-price hikes after protests". <https://www.rfi.fr/en/france/20181206-macron-yields-fuel-price-hikes-protests> (erişim tarihi: 18.12.2019).
- "Meclis Kararları". <http://www.ibb.gov.tr/tr-TR/Pages/MeclisKarari.aspx?KararID=22527> (erişim tarihi: 15.02.2020).
- Muhidine, T. "Alternative Istanbul". <https://mondediplo.com/2014/03/11turkey> (erişim tarihi: 14.11.2019).
- Nedelec, G., "Crisis of 'yellow vests': shortages and blockages still in progress". <https://www.lesechos.fr/politique-societe/politique/crise-des-gilets-jaunes-des-penuries-et-des-blocages-toujours-en-cours-202532> (erişim tarihi: 18.11.2019).
- Poussielgue, G., "Crisis of 'yellow vests': Macron in the face of chaos". <https://www.lesechos.fr/politique-societe/emmanuel-macron-president/crise-des-gilets-jaunes-macron-face-au-chaos-202452> (erişim tarihi: 18.11.2019).
- "Ranking of national daily newspapers in paid outreach in France in 2019". <https://www.statista.com/statistics/784974/paid-circulation-volume-national-dailies-by-publication-france/> (erişim tarihi: 10.02.2020).

- "Social unrest spreads as French farmers announce strike action".
<https://www.rfi.fr/en/france/20181205-social-unrest-spreads-french-farmers-announce-strike-action> (erişim tarihi: 17.11.2019).
- Souchon, P., "Yellow vests don't do politics". <https://mondediplo.com/2019/01/03gilets-jaunes-roundabouts> (erişim tarihi: 15.11.2019).
- Spire, A., "The anger of the gilets jaunes". <https://mondediplo.com/2018/12/the-anger-of-the-gilets-jaunes> (erişim tarihi: 16.11.2019).
- "Şili'de öğrenciler hükümetle müzakere masasında".
https://www.bbc.com/turkce/haberler/2011/09/110928_chile_students_dialogue
 (erişim tarihi: 07.02.2020).
- "Turkey: Erdogan's apparent desire for dialogue raises questions".
<https://www.rfi.fr/fr/europe/20130613-turquie-apparente-volonte-dialogue-manifestants-erdogan-taksim> (erişim tarihi: 23.11.2019).
- "Turkey: 'Our patience has limits' warns Erdogan". <https://www.lesechos.fr/2013/06/turquie-notre-patience-a-des-limites-previent-erdogan-340193> (erişim tarihi: 14.10.2019).
- "Turkey: police invaded Taksim Square to dislodge protesters".
<https://www.rfi.fr/fr/europe/20130611-turquie-police-place-taksim-gezi-erdogan>
 (erişim tarihi: 18.11.2019).
- "Turkey: protests continue". <https://www.lesechos.fr/2013/06/turquie-les-manifestations-se-poursuivent-339916> (erişim tarihi: 18.11.2019).
- https://web.archive.org/web/20040904214302/http://www.guinnessworldrecords.com/content_pages/record.asp?recordid=54365/ (erişim tarihi: 16.05.2020).
- White S. "Spain's ruling PP wins EU vote, political fragmentation rises".
<https://www.reuters.com/article/us-euelection-spain/spains-ruling-pp-wins-eu-vote-political-fragmentation-rises-idUSBREA4O0FP20140525/> (erişim tarihi: 14.01.2020)
- Willsher K. "Gilets jaunes' protesters threaten to bring France to a standstill".
<https://www.theguardian.com/world/2018/nov/16/gilet-jaunes-yellow-jackets-protesters-france-standstill/> (erişim tarihi: 08.10.2019).
- Woods, M. "They want to kill us' - Yellow Vests are not reassured by government moves".
<https://www.rfi.fr/en/france/20181206-they-want-kill-us-yellow-vests-not-reassured-government-moves> (erişim tarihi: 16.11.2019).

EK 1- HABERLERİN EKRAN GÖRÜNTÜLERİ

TURKEY

Turkey: Erdogan's apparent desire for dialogue raises questions

Published on : 06/13/2013 - 01:51

The demonstrators are skeptical about the sincerity of the Turkish Prime Minister. REUTERS / Umit Bektas

Text by: RFI [To follow](#) ⌚ 2 min

In Turkey, despite the takeover of Taksim Square by the police, demonstrators continue to take to the streets by the thousands, and remain mobilized. The head of the Conservative government met some of their "representatives" on Wednesday, whose legitimacy is not unanimous.

Since the start of the protest movement 14 days ago, Prime Minister Recep Tayyip Erdogan has been intransigent with those he calls "terrorists and extremists". His violent rhetoric, the brutality of the police at his command, his refusal to seek a compromise with the demonstrators have only reinforced the climate of tension in the country and an extraordinary resistance from the protesters.

The meeting of this Wednesday therefore aimed to show a tolerant Prime Minister and open to dialogue. But the legitimacy of the representatives of the movement poses a problem. According to the testimonies of the demonstrators engaged in the movement to protect Gezi Park, the people invited were chosen by Erdogan. The real representatives were not invited.

The results of the meeting and the sincerity of the Prime Minister leave them just as skeptical. The head of government is said to be ready to organize a referendum on the development of Taksim Square. But the AKP number at the same time ordered protesters to leave Gezi Square. The standoff continues.

From our special correspondent in Strasbourg, Tudor Tépénéag

Police violence against demonstrators in Taksim Square in Istanbul, the contempt for them displayed by Turkish Prime Minister Recep Tayyip Erdogan, have been singled out by many MEPs.

But according to Enlargement Commissioner Stefan Füle, the European Union has the means to influence the course of things. "If we take into account recent events and the importance that we all attach to reforms in Turkey, it is very important to overcome the blockages, on the Union side, and to open negotiations on the chapters important - fundamental rights, justice, freedom and security, he said. We talk about the lack of dialogue between the authorities and civil society in Turkey, and we forget that the accession process of this country offers an additional platform for this dialogue, based on the values of the European Union".

Stefan Füle, as well as the High Representative for Foreign Affairs, Catherine Ashton, therefore stressed that in no case should Turkey's accession process be blocked, on the contrary. But they recall the need to remain vigilant with regard to the democratic failures of the Erdogan regime.

French high school students clash with police in nationwide protests

Issued on: 05/12/2018 - 10:47

A car burns outside the Lycee Professionnel Jean-Pierre Timbaud high school after being set ablaze by students protesting against French government Education reforms on December 3, 2018 in the north of Paris' suburb of Aubervilliers. AFP

Text by: [RFI](#) [Follow](#) 2 min

Dozens of schools in France were affected by protests for a second day on Tuesday. Police clashed with young protesters and several cars were set on fire.

More than twenty schools in Parisian suburbs were concerned, according to police sources. The Education Ministry reported that at least 10 schools were completely blocked in the southern city of Marseille.

Fires were lit in supermarket carts and dustbins.

'Macron must resign'

On from Monday, around 200 young people took to the streets in Aubervilliers, a northern suburb of Paris, some of them wearing "yellow vests" according to police sources.

According to eyewitnesses, people were heard yelling "Macron must resign".

A rubbish bin was burnt, street furniture was vandalised and a phone shop raided.

Seven people were arrested on Monday over the incidents.

Several cities across the country were affected by incidents from Bordeaux, to Toulouse, Pau, Limoges, Dijon and Lyon.

New momentum for protests against education measures

In the past few months, several high school student unions have called for protests against recent reforms in France's education system.

They have also been protesting against 'Parcoursup', an online government platform designed for selecting students for university.

The are also against the creation of a national civic service programme for French youth due to be rolled out in

The Yellow Vest protests against fuel taxes have been a catalyst for the students to intensify their movement.

Elsewhere, ambulance drivers display anger

In a separate protest development on Monday, ambulance drivers massed in front of the National Assembly in Paris to show their discontent against the "uberisation" of their profession, referring to ride share company Uber.

Since October this year, financial policies concerning healthcare transport have been changed.

Funds used for ambulances are now handed over to health care centres and hospitals rather than a separate budget.

TURKEY

Turkey: police invaded Taksim Square to dislodge protesters

Published on : 06/11/2013 - 07:34 Modified : 06/11/2013 - 18:04

The police raided Taksim Square with the help of water cannon tanks and using tear gas, this Tuesday morning, June 11, 2013. REUTERS / Yannis Behrakis

Text by: RFI [To follow](#) ⌚ 2 min

The police, assisted by armored vehicles, intervened in Taksim Square in Istanbul and reinvested the place. It is from this square and the nearby Gezi Park that the protest against the government and Prime Minister Recep Tayyip Erdogan started twelve days ago. The police used tear gas canisters and water cannons to dislodge opponents. The governor of Istanbul justified the intervention this Tuesday morning by explaining that the demonstrators tarnished "the image of Turkey".

As of Tuesday, June 11, the police are reportedly not yet heading to Gezi Park, where hundreds of protesters have set up their tents. It was the announcement of the urbanization of this park that was at the origin of the protest movement. The governor of Istanbul promised that the aim of the operation was not to drive the protesters out of the park but to remove the signs and drawings in Taksim Square.

In a press conference this Tuesday morning, the governor of the city, Hüseyin Avni Mutlu, justified the intervention of the police because of the "tarnished image" of Turkey given by the demonstrations.

Police force entry into Taksim Square

“

... It's an urban war situation ...

Listen to our correspondent in Istanbul on Taksim Square, live at 7am
Jerome Bastion

The situation was still confused in the middle of the morning, reports our correspondent **Jérôme Bastion**. The place is still drowned in a cloud of tear gas. Police and riot police intervened at around 7 a.m. to try to reopen Taksim Square to traffic. There were attempts to negotiate to avoid the assaults before clashes continued between riot forces and protesters whom they tried - unsuccessfully - to push back onto adjacent streets. Projectiles, stones, Molotov cocktails, fly in all directions and because of the smoke, it is difficult to see which way they are coming from.

In Gezi Park, opposition campers cheer on demonstrators in Taksim Square but without directly participating in the fighting. There was also a round of applause earlier, when one of the trucks with water cannons burned down. He was hit by a Molotov cocktail and caught fire.

This police advance comes as the Prime Minister was expected in the morning in front of the deputies of his party. Recep Tayyip Erdogan pledged Monday to receive representatives of the demonstrators on Wednesday June 12.

Newsletter

Receive all international news directly in your mailbox

[I subscribe](#)

SOCIETY

French government to review tax on high-earners

Issued on: 05/12/2018 - 13:43 Modified: 05/12/2018 - 13:44

Des «gilets jaunes» bloquent un dépôt de carburant à Frontignan, le 3 décembre 2018. PASCAL GUYOT / AFP

Text by: [RFI](#) [Follow](#) ⌚ 2 min

The French government will consider bringing back a tax on high earners which President Emmanuel Macron abolished early in his presidency, a key demand of Yellow Vest protesters who have been blocking roads and fuel depots for weeks.

"If something isn't working, we're not dumb, we'll change it," government spokesman Benjamin Griveaux [said on RTL radio](#), though "the issue is not on the table for now."

Ending the wealth tax

Ending the ISF "wealth tax" on high earners was a key part of Macron's pro-business presidential campaign, seen as a way of encouraging people to invest and hire in France.

The goal was also to stem an exodus of millionaires and billionaires toward countries with lower tax burdens such as Belgium or Luxembourg.

The levy applied to around 350,000 French households whose combined assets exceeded 1.3 million euros.

In cutting the tax Macron was bringing France in line with most other wealthy nations, which began ending such taxes in the 1990s.

But abolishing it cost the government an estimated 3.2 billion euros in annual tax revenue -- and helped earned Macron his reputation as "president of the rich."

The ISF was replaced with a less onerous tax on property holdings with a combined valued of more than 1.3 million euros -- though it excluded investments in property shares.

Leftwing critics and labour unions have said the tax cut for the rich was particularly galling since Macron's government has raised taxes or cut benefits for pensioners and others at the lower end of the social ladder.

The Yellow Vest movement, which originally erupted over anger at fuel tax increases, has ballooned into a [wider protest over rising costs of living](#) and a perceived disregard by Macron for the problems facing rural and small-town France.

Restoring the wealth tax quickly became one of the protesters' key demands, along with the end of fuel tax increases to finance [France's clean-energy drive](#) and a higher minimum wage.

Griveaux asked for "18 to 24 months to let the measure take its full effects," saying parliament would review the results in late 2019.

"If the review shows that not enough capital is be re-injected in the French economy, I will propose re-establishing the ISF," Equality Minister Marlene Schiappa said in a statement Wednesday.

Macron yields on fuel-price hikes after protests

Issued on: 06/12/2018 - 08:33 Modified: 06/12/2018 - 08:42

France's President Emmanuel Macron, France's Interior Minister Christophe Castaner, Secretary of State to the Interior Minister Laurent Nunez and Paris police prefect Michel Delpuech arrive to visit firefighters and riot police officers the day after a dem Thibault Canus/Pool via REUTERS

Text by: RFI 4 min

The French government, under pressure from weeks of 'yellow vest' protests over rising living costs, on Wednesday scrapped all planned fuel tax hikes for 2019 and appealed for calm.

A price increase scheduled for January 1, was "scrapped for the year 2019" in its entirety, Environment Minister Francois de Rugy announced on BFM TV, in an about-turn for the government.

The **presidency**, meanwhile, warned of possible violence during a new round of protests planned for Saturday in Paris and elsewhere in the country.

"We have reasons to fear major violence," a source in the Elysee Palace said, amid calls for fresh mobilisation of the **'yellow vests'** movement already linked to four deaths and hundreds of injuries in escalating demonstrations.

The protests began on November 17 to oppose rising fuel taxes, but have ballooned into a broad challenge to French President Emmanuel Macron's perceived pro-business agenda and complaints that he is out of touch with the struggles of ordinary people.

Demonstrators have blocked roads nationwide, playing havoc with traffic in the busy run-up to Christmas.

Last Saturday, rioters ran amok in the capital, torching some 200 cars, smashing shop windows, and vandalising the Arc de Triomphe, an iconic national monument.

Macron and his government appealed for calm Wednesday, and signalled they were ready to make further concessions to avoid more violence.

"The moment that we are living through is not about political opposition, it's about the republic," government spokesman Benjamin Griveaux said after a cabinet meeting where he said Macron urged decision-makers to issue "a clear and explicit call to calm."

Prime Minister Edouard Philippe told parliament: "What is at stake is the security of French people and our institutions. I'm calling for responsibility."

However, far-right leader Marine Le Pen and hard-left firebrand Jean-Luc Melenchon have been vocal in backing the demonstrators' demands.

Tax cuts for the rich

Protests continued Wednesday, with petrol depots, service stations, and shopping centres among the targets of the 'yellow vests' or 'gilets jaunes' so named for the high-visibility road safety jackets they wear.

Macron, whose approval ratings are down to just 23 percent, is yet to comment publicly since returning to France from a G20 summit in Argentina on Sunday morning.

But his office said he told ministers he would stick to his decision to cut a "fortune tax" on high-earners - a move which has infuriated many protesters.

The one-year moratorium on fuel tax rises was announced the day after Philippe, in the first major retreat of Macron's presidency, said the January 1 fuel tax rise would be postponed for six months.

On Wednesday, De Rugy said the period was extended to assuage fears that the unpopular increase would simply be reintroduced once the protests stop.

In a battery of announcements targeting low-income families, Philippe also froze increases in regulated electricity and gas prices, and new vehicle norms that would have hit users of old, polluting diesel cars.

Macron had made cutting wealth taxes a key campaign pledge ahead of his election in May 2017, arguing such levies discourage investment and drive away entrepreneurs.

But the policy, along with comments deemed insensitive to the working class, has prompted many of the ex-banker's critics to label him a "president of the rich".

The 'yellow vests' are largely made up of modest earners from rural and small-town France.

Experts say the government may have reacted too late to the street protests - a regular feature of French political life which have repeatedly forced previous presidents into U-turns.

Nine government ministers were deployed to television and radio studios Wednesday to explain the administration's stance.

Labour Minister Muriel Penicaud warned against creating "chaos" which would "do nothing to resolve the problems" of workers.

Some 72 percent of French people support the 'yellow vests' movement - a figure which has remained stable despite last weekend's violence and the government's climbdown.

In the wake of calls for a large mobilisation on Saturday, Interior Minister Christophe Castaner urged "responsible" protesters not to descend on Paris.

He has nonetheless called in police reinforcements, fearing more violence.

(RFI with AFP)

FRANCE

Social unrest spreads as French farmers announce strike action

Issued on: 05/12/2018 - 17:59

Protesters wearing yellow vests occupy a roundabout in Sainte-Eulalie near Bordeaux. REUTERS/Regis Duvignau

Text by: [RFI](#) [Follow](#) [🕒](#) 2 min

French farmers will carry out a series of strikes next week to protest against increased financial charges on their operations. The announcement comes at a time when the French government is seeking an end to more than two weeks of protests by the 'yellow vest' movement.

"No specific day has been set, it's for the week," Christiane Lambert, [head of the main agricultural union](#) told the French news agency AFP.

Lambert said that the farmers were not officially joining the 'yellow vests'.

"They want an apolitical movement, without unions, and I respect that," she said, adding that farmers were facing "specific problems".

She accused the government of "agri-bashing" by imposing new regulations such as requiring farmers to declare when they use glyphosate, a weedkiller suspected by some scientists of causing cancer.

"Farmers feel humiliated," Lambert said.

Government to make further concessions?

The French [government indicated on Wednesday](#) that it was willing to make further concessions to the 'yellow vest' protesters.

France has been rocked by protests since November 17 against the rising fuel taxes and the government's pro-business agenda.

One of the main demands of [the protesters is a repeal](#) of the cutting of the tax on high earners.

Government spokesman Benjamin Griveaux told a radio network on Wednesday that the wealth tax would be evaluated.

"If something isn't working, we're not dumb, we'll change it."

French President Emmanuel Macron had made scrapping the 'fortune tax' one of his key campaign pledges ahead of his election in May 2017, arguing that such levies on the wealthy discouraged job creation and drove entrepreneurs to leave the country.

Earlier on Tuesday, Prime Minister Edouard Philippe announced the suspension of the rise in fuel taxes which was scheduled for January 1, for six months.

'They want to kill us' - Yellow Vests are not reassured by government moves

Visited on 06/12/2018 - 12:09 - Modified 06/12/2018 - 12:33

A Yellow Vest protester and a trade unionist hold a banner calling to save the hospital, December 5 2018. Mike Woods, 8/1

Text by Mike Woods 4 min

France's government has called off a fuel tax that sparked weeks of Yellow Vest protests. But, in the town of Beaumont-sur-Oise north of Paris, the anger driving protesters runs much deeper.

Beaumont-sur-Oise is a town of about 10,000 residents, about 32 kilometres north of the French capital.

On a grey weekday afternoon, several hundred people are outside the town's hospital, protesting a slate of closures and job losses announced the previous week.

The demonstration was organised by unions who estimate 300 jobs are going to be lost.

But a sizeable minority of the participants are wearing the reflective yellow vests that have become the symbol of widespread

discontent with the policies of President Emmanuel Macron.

"If I were not a 'Yellow Vest', it's possible I would not have been here," says Annie Mallon, a 57-year-old administrator in a nearby town.

"Today, I feel more implicated in different actions."

Yellow Vests Annie Mallon and Kevin Gomes were part of a group of 30 people from Beaumont-sur-Oise who demonstrated on the Champs-Élysées in Paris on 1 December. Mike Woods, 8/1

She says she has never demonstrated before taking part in Yellow Vests protests, including two recent demonstrations on the Champs-Élysées Avenue in Paris.

"Mr. Macron succeeded in one thing," says Kevin Gomes, a 29-year-old forklift operator who met Mallon through involvement in the protests.

"He succeeded in bringing the French people together. And we're not going to give up until people can live a decent life."

Pay more, get less

If there are common concerns motivating the Yellow Vests, it is the difficulties making ends meet and the sense that things will only get worse unless something changes.

Yellow Vests Hugues Demaret says people are fed up with the rising costs of living. Mike Woods, 8/1

"There are people who are on the right, who are on the left, who are apolitical. Everyone is fed up," says Hugues Demaret, a retiree who says the government has imposed too many taxes.

"It's the first time I've demonstrated, because I think they've finally gone too far. And we have to think of our children and grandchildren."

The notion of paying more taxes while also losing public services aligns the anger of the Yellow Vests with the movement to save the hospital.

Despite a costly renovation of the hospital in recent years, officials are planning to close the emergency pediatrics, pediatrics and neonatology, and resuscitation services.

Yellow Vests Emille Petit is worried what the closing of emergency pediatrics could mean for the baby she is expecting. Mike Woods, 8/1

Yellow Vests Hugues Demaret says people are fed up with the rising costs of living. Mike Woods, 8/1

"There are people who are on the right, who are on the left, who are apolitical. Everyone is fed up," says Hugues Demaret, a retiree who says the government has imposed too many taxes.

"It's the first time I've demonstrated, because I think they've finally gone too far. And we have to think of our children and grandchildren."

The notion of paying more taxes while also losing public services aligns the anger of the Yellow Vests with the movement to save the hospital.

Despite a costly renovation of the hospital in recent years, officials are planning to close the emergency pediatrics, pediatrics and neonatology, and resuscitation services.

Yellow Vests Emille Petit is worried what the closing of emergency pediatrics could mean for the baby she is expecting. Mike Woods, 8/1

Emille Petit, 34, is worried about what the closures could mean for the baby she is expecting in May.

When asked how the government's promise to postpone the fuel tax will affect the anger driving the protests, she looks to the sky and laughs.

"The government wants to kill us," she says. "There are no other words. They want to kill the little people, the poor people. And it's not possible."

"There are more than just rich people in France"

Turkey: urbanization project ignites powder in Istanbul

Published on : 06/01/2013 - 04:25 Modified : 06/01/2013 - 05:13

Violent clashes pitted law enforcement against demonstrators in central Istanbul on May 31, 2013. REUTERS / Murad Sezer

Text by: RFI [To follow](#) ⌚ 2 min

In Istanbul, violence erupted on the fourth day of demonstrations against an urban development project planning to raze one of the only public gardens in the city center to build a shopping center. Police charged conservationists who occupied the park to prevent its trees from being uprooted on Friday May 31. There were injuries and arrests, and clashes continued until late into the night. In the afternoon, a court ordered the suspension of the work, but this was clearly not enough to calm the anger of the population.

With our correspondent in Istanbul, Jérôme Bastion

Tens of thousands of people face the police around Taksim Square until very late at night. Unheard of, even if this square has a tradition of violent gatherings, like on May 1st.

Peaceful people of all ages, mobilized by social networks, converged all day long over the brutal assaults against the occupants of this park to be sacrificed in the name of a policy of unrestrained renovation and modernization. From Friday afternoon and all day, the whole town center was just a cloud of tear gas. In the early evening, the helicopters took their turn in the dance, bombarding the crowd who never left the large pedestrian avenue Istiklal.

The "Indignants of Istanbul", revolted by the uprooting of Taksim trees and unjustified police brutality, were followed, again thanks to social networks, by large crowds also in several cities of the country such as Ankara, Izmir, Adana, Bodrum or Kas. As if part of the population had taken advantage of this event, fueled by a brutal repression, to demonstrate a much deeper discontent against the increasingly authoritarian power of Recep Tayyip Erdogan.

Turkey: violence in Istanbul, the government loose ballast

Published on : 06/01/2013 - 13:17 Modified : 06/01/2013 - 6:15 PM

Protesters in Taksim confront tear gas from the police during a demonstration against the demolition of Gezi Park on May 31, 2013. BULENT KILIC / AFP

Text by: RFI [To follow](#) 4 min

The Turkish government paused this Saturday, June 1, by reopening access to Taksim Square, on the second day of the violent clashes between the police in Istanbul and the demonstrators denouncing its policy. Prime Minister Erdogan ordered the security forces to withdraw in the middle of the afternoon from the square. Immediately, thousands of people waving Turkish flags flooded the scene in a huge clamor of victory.

With our correspondent in Istanbul, Jérôme Bastion

While groups of citizens, demonstrators, were still trying this Saturday morning, by the hundreds, to occupy, to conquer, like a "Istanbul Bastille", Taksim Square, symbol of popular resistance to the great modernization works of the city by Prime Minister Erdogan's Party, police again used tear gas to disperse protesters

The clashes lasted all night, in the central districts of the European side, in the district of Besiktas also. The indignant of this city are always thousands to converge on this place, to try to occupy it. A group even came from the Asian side of the city, but its members are blocked by barriers and tear gas.

Dozens of injured

The uprising of the people of Istanbul therefore continues. A completely surprising, unpredictable, massive uprising, sparked by the incredible violence of the assault on the police forces, all day Friday, which left dozens injured, including three parliamentarians, tourists, and arrests also very many.

In dozens of cities across the country, popular gatherings of several thousand people, sometimes, showed that the mobilization of Istanbul reflected a real fed up of the Turkish population against the policy of the Erdogan government.

Dès le premier jour, alors que la mobilisation, pour préserver cet espace vert qu'est le parc Gezi et les arbres de la place Taksim, était tout à fait symbolique, même ridicule, la police avait entrepris de nettoyer manu militari, et already to tear gas, this public garden, and pulling up the trees in the middle of the night.

This forced march visibly increased the discontent of the population, who thanks to social media, gathered more and more, day and night, and even camped in the park, Taksim Square.

However, during these four days, not a word, neither from the mayor of the district, nor from that of Istanbul. Only the Prime Minister had this unfortunate comment: " *You do what you want, our decision is made* ".

Work suspended by a district court

C'est cette obstination, ce manque de concertation et de dialogue social, qui lasse la population. Cette dernière critique le pouvoir sans partage du Premier ministre Recep Tayyip Erdogan, qui multiplie les décisions régaliennes.

Cette population ne supporte plus les grands travaux qui transforment la ville à vitesse grand V, pour construire partout des centres commerciaux, comme celui qui devait être érigé sur la place Taksim. Pourtant, un tribunal d'instant a ordonné l'arrêt de la suspension des travaux. Les autorités sont donc obligées de revenir leur copie

Deep anger

Of course, the Istanbulites, who don't have a lot of green space, want to defend the only park, almost, in the city center. But there is a much deeper dissatisfaction with the Justice and Development Party in power for ten years, for its forced modernization but also for measures regulating the life of the Turkish population. For example, restrictions on alcohol sales or restrictions on tobacco consumption.

We saw these demonstrators on Friday occupying the main pedestrian avenue and ostensibly brandishing cans of beer, alcoholic drinks, and proclaiming: " *We do not want this undivided order, this authoritarian and autocratic way of governing* ".

Intransigence of the authorities

It is a real warning shot, a real warning. Prime Minister Recep Tayyip Erdogan, however, remains deaf. For him, these demonstrations do not call into question the project and he summons, this Saturday, the protesters to cease their movement " *immediately* ".

On social networks, young people continue to mobilize. On Facebook, pages have been created, such as the [International support page for Occupy Gezi Park, Istanbul](#). On [Twitter](#), young Istanbulites call on the international media to disseminate information to support Turkish democracy. Like Mehmet, who says: " *I called my father who lives on the other side of the country, in Mersin, he didn't even know about it. The media, the TV do not talk about it* ".

Newsletter

Receive all international news directly in your mailbox

[I subscribe](#)

Turkey: the conquest of Taksim by the demonstrators, a setback for Erdogan

Published on : 06/01/2013 - 22:09 Modified : 06/01/2013 - 10:24 PM

In the afternoon of this Saturday, June 1, before the withdrawal of the police, clashes were violent in Taksim Square, bathed in tear gas. REUTERS / Murad Sezer

Text by: **RFI** [To follow](#) 3 min

For two days, clashes have pitted the police against demonstrators in Istanbul. At the origin of these clashes, an urban planning project which provides for the destruction of Gezi Park, near Taksim Square, in the heart of the city, in order to erect a military barracks and a shopping center. The government, which was initially inflexible, released ballast this Saturday, June 1, ordering the withdrawal of the police, leaving Taksim Square to protesters.

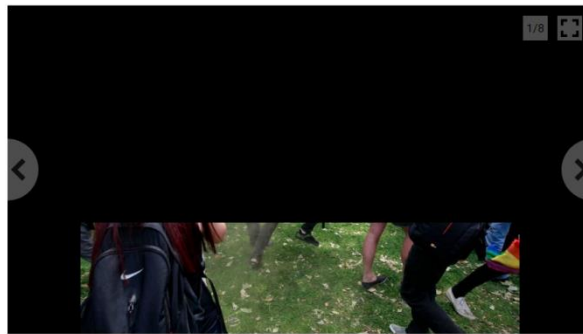
With our correspondent in Istanbul, Jérôme Bastion

The conquest of Taksim Square is undoubtedly a stinging setback from which the government, and above all its leader, Tayyip Erdogan, will have to learn the lessons. He must first start by accepting the fact that he is dealing with a very broad and deep movement of discontent in Turkish society.

This protest, which spread in a few hours to many cities in the country, is proof of this. This is a sign that this was not a question of a handful of provocateurs, but a warning, a cry from the hearts of a large part of the population.

The Prime Minister seems to have backed down by recognizing, like the President of the Republic and a few ministers, an "excessive" use of force.

Tayyip Erdogan had the police withdrawn, while saying he wanted to maintain the Taksim Square rehabilitation project. Chastened by Damascus, who took the opportunity to return his criticisms of the management of popular protests to Tayyip Erdogan, the head of the Turkish government of course did not comment. But he certainly wonders how to hear the message from the streets without losing face.

A Turkish policeman uses gas to ward off protesters in the Taksim district park, May 28, 2013 © REUTERS / Osman Orsal

The mobilization against the police violence to which thousands of demonstrators were victims in Istanbul is unprecedented in Turkey. The excitement was such, on social networks, that it made the government back down.

Bloodied faces, bodies propelled into the air by the force of water cannon jets, peaceful demonstrators sprayed with tear gas. The images of Istanbul were widely relayed by Internet users on social networks, in particular Facebook and Twitter (#occupygezi).

Like a snub to the authorities and the censorship in force in the official, government-controlled media, tens of thousands of people literally stormed social media to inform, denounce and call for demonstrations against the authoritarian drift of Tayyip Erdogan.

A "Turkish spring"?

The clichés, sometimes unbearable, created a surge of solidarity and made tens of thousands of people take to the streets. What started out as a simple rally to save a public garden in the city center has turned into a vast movement of union against the policy of the head of government.

The excessive use of force by the police has finally convinced the most reluctant to join the movement that many already describe as a "Turkish spring". Many Internet users are already claiming victory after the call for calm launched this Saturday by President Abdullah Gül and the order given to the police to evacuate Gezi Square, occupied in recent days by the police.

Crisis of "yellow vests": shortages and blockages still in progress

In Brittany, the oil depots of Brest and Lorient are still blocked. That of Saint-Nazaire could be as of this Monday morning.

Read later Politics Comment

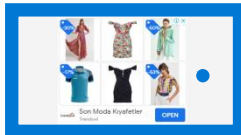
By Gabriel Rocher
Published on Dec 1, 2019 at 8:47 am · Updated on Dec 1, 2019 at 17:54

Three weeks after the first big day of "yellow vests" demonstrations, blockades are still in progress on Monday. For its part, the government has decided to start a major political consultation after the serious eruptions of violence over the weekend, especially in Paris, and upset its agenda.

Edouard Philippe was in charge of meeting, from this Monday, the party leaders as well as the representatives of the "yellow vests". While he was to attend the COP 24 in Katowice - Poland, the Prime Minister saw parade in his office, Olivier Fournier (PS), Benoît Hamon (Generation.s), Jean-Christophe Lagarde (UDI), Marine Le Pen (RN), Florian Philippot (Patriotes) or Laurent Wauquiez (LR).

Nicolas Dupont-Aignan (DLF) for his part quickly cut his interview short on the grounds that he could not film it.

The mayor of Paris in Matignon

Even the Modern of Bayeux, which, although an ally of LREM, has distanced itself from the firmness displayed by the government, will be received in Matignon.

With regard to LFI, it is a delegation which should go to Matignon and not the leader of the party, Jean-Luc Mélenchon, indicated this Monday morning the deputy Alexis Corbière.

In addition, Edouard Philippe must also receive the mayor of Paris, Anne Hidalgo, very concerned about the violence of the weekend and worried that it may occur again.

> **CHRONICLE - Yellow vests: the three ferments of an unprecedented crisis**

> **"Yellow vests": the ball is in Macron's camp, according to the press**

In Bercy, a meeting was scheduled for this Monday at 8.15 a.m. to assess - on the model of that convened on November 26 -, with in particular employers' organizations, federations of traders and craftsmen, insurers and banks, hoteliers and restaurateurs. Traders have already announced that it was "unthinkable" to refuse such a weekend given the extent of the damage.

Oil shortages

The consequences of the weekend protests were still felt on Monday. In Brittany, service stations in Finistère and Morbihan are completely or partially out of fuel. A consequence of the blockage of oil depots in Lorient and Brest by independent construction workers joined by "yellow vests".

> **Trade is increasingly being impacted by "yellow vests"**

> **Less taxes, more public services: the contradictions of the "yellow vests"**

The Lorient depot has been blocked since November 27, while the Brest depot has been blocked since last Wednesday. The depot in Donges (Loire-Atlantique) and La Rochelle (Charente-Maritime) were also temporarily blocked on Monday, until the intervention of the police.

On the other hand, the "Yellow Vests" continue to hold the entrances to the oil depots of Le Mans (Sarthe), Grand-Quessy (Seine-Maritime) were also blocked, as well as that of the port of Fos-sur-Mer (Bouches-du-Rhône).

Elsewhere in France, local shortages are also being felt, particularly around Clermont-Ferrand and Perpignan, if we are to believe the interactive map updated by users on the mon-essence.fr site.

Blockages still in progress

On the roads, there was also a blockage of heavy goods vehicles in Lannion (Côtes d'Armor) as well as filter dams in the Bouches-du-Rhône and in the Vaucluse, on the A7 motorway.

Major traffic difficulties were also reported on the A9 in the Hérault and around Nîmes (Gard) due to blockages on the A54 at the Arles toll.

In Carcassonne, demonstrators were trying this morning to block a high school.

On the other hand, the situation on the main axes tends to normalize and in particular on the A1, blocked Saturday in the two directions between Paris and Lyon. The lane was reopened in both directions this morning.

MOST READ

01 Pensions, ecology, health, employment... What to remember from Jean Castex's speech

02 Jérôme Fourquet: "I don't believe in the return of the 'yellow vests'" [Documenter la crise](#)

03 Recovery plans: the rebels defend their "other way" to "get out of the doldrums"

POLITICS

SERIES
The novel of the summer: Flight Club

Taxation: what the majority deputies are pushing for the recovery

SERIES
The Summer Romance: Flight Over a Chicken's Nest [Documenter la crise](#)

Macron, in the second line

On Saturday's black day, the Head of State responds for the moment by dispatching Edouard Philippe to dialogue with the constructive yellow vests and Christophe Castaner to toughen up the tone in the face of the violent.

Read later Politics Comment

LE FAIT DU JOUR PAR CECILE CORNUDET

By **Cecile Cornudet**
Posted on Dec. 2018 at 18:22

Edouard Philippe dispatched to receive the conciliatory vests and "to ensure that the country speaks to one another", according to the Elysee; Christophe Castaner invited to review his doctrine and be harder on troublemakers. At this point, that is the answer. Emmanuel Macron, the number one target of the yellow vests, is in the second line. No intervention is planned soon. Last week's speech sparked the Black Saturday we know. We therefore resume the subject, but in reverse.

- > **The three ferments of an unprecedented crisis**
- > **No dissolution**
- > **Opposition increases the pressure**

Whistled this Sunday when he comes to support the police and victims on Avenue Kleber, the Head of State seeks to reduce the pressure targeting him. Just as he still hopes to save his economic line and leaving the rest of his five-year term. If all the options are on the table, he first tries to see if the violence of the weekend will make it possible to dissociate some of the yellow vests, to create a reasonable fringe with whom it will be possible to discuss, even to return the opinion so far benevolent.

Lively debates

Les revendications des manifestants et des acteurs politiques sont aussi exponentielles que contradictoires ? Emmanuel Macron s'en to procrastinate. Even the moratorium on fuel taxes in January, demanded by several participants in future territorial consultations, is not (yet) relevant. "Too late", "anyway insufficient": Macron wants to see how the climate turns.

And if he can get his troops to agree. For ten days, very lively debates have stirred his teams and parliamentarians behind the scenes. Many ask for a "concrete signal", seeing that any listening posture is inaudible if it is not accompanied by a scalp to prove it. But which one? The moratorium: insufficient. The increase in the minimum wage: impossible for the SME part of the yellow vests. The restoration of the ISF, suggested by Cohn-Bendit: it would kill the five-year Macron.

Is there a ridge line that would allow enough movement to appease the anger, without compromising Emmanuel Macron's capacity for reform? Since he has not yet found it, he prefers to be satisfied for the moment with an essentially security response. Risk.

Cecile Cornudet

MOST READ

01 Jérôme Fourquet: "I don't believe in the return of the 'yellow vests'" [SUBSCRIBER SELECTION](#)

02 **SERIES**
The novel of the summer: the freedmen

03 **DECRYPTION**
Presidential: Joffrin launches his appeal to the left in suspicion

POLITICS

SERIES
Star wars

Paris: a pillar of the Hidalgo team forced to resign

Avec son nouveau livre, Sarkozy cultive son image de capitaine dans la « tempête »

Crise des « gilets jaunes » : Macron face au chaos

+ VIDEO. Après les violences de samedi, l'Elysée reste à la recherche d'une réponse politique forte. En attendant, le dispositif de maintien de l'ordre pourrait évoluer. Et Edouard Philippe va entamer un cycle de concertations.

Lire plus tard Emmanuel Macron président Commenter

Par Grégoire Poussielgue
Publié le 2 déc. 2018 à 10h09 | Mis à jour le 3 déc. 2018 à 9h22

Quelle(s) réponse(s) pour désamorcer la crise des « gilets jaunes » ? Face à ce tournant qui peut voir son quinquennat sombrer, l'exécutif cherche encore. Le déferlement de violence samedi dernier à Paris et dans plusieurs villes de province - 682 interpellations, 283 blessés et des scènes de quérilla basculer la situation dans une nouvelle dimension, à la fois dramatique et incontrôlable.

Entre les « gilets jaunes », les extrêmes de gauche et de droite qui profitent des manifestations pour semer la violence, et les oppositions de droite et de gauche qui accentuent jour après jour leur pression, Emmanuel Macron se retrouve face à une crise politique qui dépasse largement les seules revendications liées au pouvoir d'achat.

Dimanche, s'il est rentré d'Argentine où il assistait au G20, il a convoqué une réunion de crise à l'Elysée. Dans la matinée, il était allé lui-même constater les dégâts à l'Arc de Triomphe et avenue Kleber, où il s'est fait accueillir par quelques applaudissements, mais aussi par des sifflets et des « Macron démission ». « Ce qui s'est passé aujourd'hui à Paris n'a rien à voir avec l'expression pacifique d'une colère légitime », avait déclaré Emmanuel Macron depuis l'Argentine avant de s'envoler pour la France, précisant qu'il « n'accepterait jamais la violence ».

Pas d'état d'urgence, ni de dissolution

Face à des oppositions qui font monter la pression, l'Elysée a écarté le recours à l'état d'urgence. « Je pense qu'il y a d'autres modes de solutions que le rétablissement de l'état d'urgence », a déclaré dimanche la ministre de la Justice, Nicole Belloubet. L'hypothèse d'une dissolution de l'Assemblée nationale a également été exclue.

Le conciliabule de l'Elysée a réuni le Premier ministre, Edouard Philippe, le ministre de l'Intérieur, Christophe Castaner, et son secrétaire d'Etat Laurent Nunez, et le ministre de la Transition écologique, François de Rugy. Le but était d'abord de faire un bilan des faits, de comprendre les dysfonctionnements et d'entamer une réflexion sur le dispositif de sécurité lié à ces manifestations, qui, de fait, n'est plus opérant. La stratégie du maintien de l'ordre devrait ainsi être revue, pour être éventuellement plus offensive, avec des policiers plus mobiles. Face à la colère policière qui se fait de plus en plus forte, Emmanuel Macron a aussi souligné « l'importance du suivi judiciaire pour qu'aucun acte commis ne reste impuni », a précisé l'Elysée.

Matignon à la manoeuvre

La réunion a aussi lancé une première réponse politique. Le président a chargé Edouard Philippe de recevoir les chefs de file des partis représentés à l'Assemblée nationale et ceux des manifestants, à commencer par les « gilets jaunes ». Dans la foulée, Matignon a fait savoir qu'Edouard Philippe annulait son déplacement en Pologne pour la COP24 et qu'il entamerait ces consultations dès lundi. « La réponse politique est la seule qui va calmer les esprits », déclarait dimanche après midi sur BFMTV Alain Bouché, « gilet jaune » des Yvelines.

Déjà, cette première étape s'annonce délicate. Si certains « gilets jaunes » manifestent leur intention de dialoguer avec le gouvernement, d'autres sont sur une ligne plus radicale. Vendredi dernier, une première tentative de réunion entre Edouard Philippe et des porte-parole nommés un peu plus tôt avait tourné au fiasco.

L'Elysée renvoie la gestion de la crise à Matignon, mais le chef de l'Etat ne pourra faire l'économie d'une réponse politique forte tant l'émotion suscitée par les violences de samedi est forte. S'il fallait retenir un symbole, au-delà des violences, des événements de samedi, ce sont les tags sur l'Arc de Triomphe. Ils ont semé le trouble jusqu'au plus profond du pays.

LES PLUS LUS

01 LE FAIT DU JOUR POLITIQUE
Macron - Castex : 2017 à l'envers
SÉLECTION ASSOMÉS

EMMANUEL MACRON PRÉSIDENT

LE FAIT DU JOUR POLITIQUE
Macron - Castex : 2017 à l'envers
SÉLECTION ASSOMÉS

L'opposition dénonce l'imprudence de Macron après sa confrontation avec des « gilets jaunes » aux Tuileries

Interview du 14 juillet : face à un pays qui « a peur », Emmanuel Macron met en avant la « relance massive » et l'emploi

"Yellow vests": oppositions increase pressure on Macron

On the left as on the right, the political leaders condemn the violence of Saturday, but without dissociating themselves from the "yellow vests". And they target the "responsibility" of Emmanuel Macron, called to end the "gear".

Read later Politics Comment

By Pierre-Alain Furbury

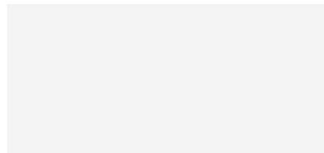
Posted on Dec. 2018 at 3:40 p.m. | Updated on 2 Dec. 2018 at 5:59 pm

With the exception of environmentalists, opposition leaders, both right and left, had given their full support to the "yellow vests" movement. This weekend, they therefore did not dissociate themselves from it, denouncing on all levels the violence "inadmissible, intolerable, unspeakable" (in the words of François Hollande) in Paris but making the distinction between the "thugs" and the "Peaceful demonstrators" and above all rejecting the "responsibility" of the tension on Emmanuel Macron, once again called to no longer be "deaf" to "anger" and to "change course".

The Head of State "chose the worst-case scenario, decay", regretted the boss of France rebellious Jean-Luc Mélenchon, accusing him of "playing fear" to discredit the "citizen insurrection". Marine Le Pen has also criticized the president for having "let this situation worsen in incredible proportions", asking him to "receive" as quickly as possible the party leaders, "foremost among which is the National Rally".

By his "lack of listening and outstretched hand", the executive "pushed the anger" and "locked the country" in a "spiral of violence", added Laurent Wauquiez, the leader of the Republicans, condemning "Firmly" urban guerrilla scenes. "The time of contempt is over", insisted the LR president of the Senate, Gérard Larcher, while the deputy Damien Abad, vice-president of the party, said the power "intolerant with the yellow vests and lax in its security policy".

"Right in his boots"

In addition to the Head of State, the oppositions have targeted the Minister of the Interior, Christophe Castaner, convened Tuesday by the Senate Law Commission, an initiative of Senator LR Philippe Bas. "There is no Interior Minister in name," criticized Nicolas Dupont-Aignan, the president of Debout la France. Christophe Castaner "must resign", ruled Sunday Génération.s, the movement of Benoit Hamon, accusing him of "stirring up tensions instead of appeasing them". To put an end to the crisis, all oppositions continue to call for abandoning the planned increases in fuel taxes.

For the rest, everyone tries to push their pawns. Laurent Wauquiez wishes to "give the floor to the French" by referendum. The National Rally (ex-FN) calls for the dissolution of the Assembly, after the introduction of proportionality. Like LFI, which also calls for the reinstatement of the wealth tax and taxation of oil for the reinstatement of the wealth tax and taxation of oil companies.

The Socialists, also in favor of the return of the ISF, first advocate the States General on purchasing power and ecological transition and urge not to play the demand for order against the demand for justice. Olivier Faure, the first secretary of the PS, is the only one to admit that "we all have our share of responsibility" in this crisis - way, in passing, to put François Hollande in his place, while reproaching the executive for stay "straight in your boots".

The formula allows him to draw a parallel between Emmanuel Macron and Alain Juppé in December 1995, on the pension reform. The former Prime Minister this weekend condemned "irresponsible" violence, calling on "yellow vests" to dissociate themselves from it. But if we must be "attentive" to the situation of the most fragile, Alain Juppé has so far urged Emmanuel Macron to stand firm on ecological taxation.

MOST READ

01 Pensions, ecology, health, employment... What to remember from Jean Castex's speech

02 Jérôme Fourquet: "I don't believe in the return of the 'yellow vests'" [SUBSCRIBER SELECTION](#)

03 Recovery plan: the rebels defend their "other way" to "get out of the doldrums"

Infinity Uzun kollu Kaban
2.145 TL

Kırmızı Kangirli Kürk Detaylı Kaban
4.110 TL

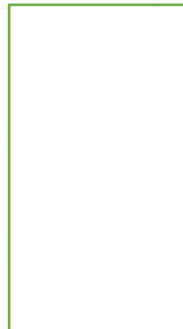
POLITICS

SERIES
The novel of the summer: Flight Club

Taxation: what the majority deputies are pushing for the recovery

SERIES
The Summer Romance: Flight Over a Cuckoo's Nest [SUBSCRIBER SELECTION](#)

Turkey: protests continue

Thousands of demonstrators continue to march in Turkey. For his part, the Prime Minister believes that "the situation is calming down". A call for a strike has been launched by one of the most powerful unions in the country.

Read later | 00 | 0 | 0 | Comment

By The author
Posted on Jun 8, 2013 at 5:04 p.m.

Les appels au calme lancés ce matin par président turc Abdullah Gül n'ont semblé s'être aucun effet. Des milliers de personnes ont à nouveau envahi lundi soir l'émblematisée place Taksim d'Istanbul, as police intervened to disperse a protest outside the head of government's offices in Istanbul. In the Beşiktaş neighborhood, dozens of riot police used tear gas to disperse hundreds of demonstrators who approached the offices of Prime Minister Recep Tayyip Erdoğan. At the same time, thousands of people waving the Turkish flag and equipped with whistles poured into Taksim Square, deserted since Saturday afternoon by the police, with cries of "Tayyip resign!"

Lundi, les agences de presse ont fait part de plusieurs manifestations, au centre le gouvernement en Turquie. Des gaz lacrymogènes ont ainsi été tirés lundi après-midi par la police pour disperser un millier de manifestants à Ankara. Les protestataires, pour la plupart des jeunes et des étudiants, se réunissaient sur la place on Sunday, leaving many injured. The demonstrators retaliated by throwing stones at the police, aided by water cannons. The demonstrators denounce the authoritarian drift of the head of government and accuse him of wanting to "Islamize" secular Turkey.

Union calls for strike

En soutien au mouvement, l'une des plus importantes confédérations syndicales turques a annoncé lundi qu'elle appelait à partir de mardi à une grève de deux jours pour dénoncer le recours à la « terreur » par l'Etat contre les manifestants qui défient le gouvernement.

"State terror against completely peaceful demonstrations continues to threaten the lives of civilians," the Confederation of Public Sector Trade Unions (KESK) said in a statement posted on its website.

"Press sold"

Meanwhile, in Istanbul, around 3,000 people marched on Monday to denounce the week deemed biased by the Turkish media on the anti-government protest movement. "Press sold! We do not want a submissive press," chanted the crowd, gathered in front of the premises of the media group Dogan Holding, which notably owns the continuous news channel NTV. The demonstrators also protested against the "subordination" of numerous press groups, whose coverage of the protest directed against Prime Minister Recep Tayyip Erdogan is deemed too timid.

Conversely, social networks mobilized massively from Friday to relay calls to demonstrate throughout the country and denounce the brutality of the interventions of the police. The print and television press in Turkey is largely controlled by conglomerates considered close to the Islamo-conservative government in power since 2002. Only a few newspapers and television channels display their independence or even their political opposition to power but suffer, according to the defense organizations of the press, political and financial pressures on his part.

A heavy toll

Un manifestant aurait été tué dimanche par une voiture qui a percuté le foule, a indiqué l'Union des médecins turcs. Le jeune Ayvalitas, a member of a left-wing association, was hit by a vehicle which drove into protesters on a highway occupied by demonstrators, in the district of Pendik, on the Asian side of the megacity, a this NGO clarified.

The violence of the past three days has left more than a thousand injured in Istanbul and at least 700 in Ankara, according to human rights organizations and doctors' unions in both cities. These figures have not been confirmed by the authorities, the Minister of the Interior Muammer Gilar evoking Sunday a toll of 58 civilians and 13 police officers injured during the 235 demonstrations identified since last Tuesday in 47 cities. According to Muammer Gilar, the police arrested more than 1,700 demonstrators across the country on Sunday, most of them quickly released.

VIDEO: Dorothea Schmid, researcher at IFRI, was present in Istanbul. Testimony

"I call on all my fellow citizens to reason"

Son premier ministre Recep Tayyip Erdogan a appelé les citoyens à cesser leur mouvement, assurant qu'ils n'avaient rien obtenu. "A democracy does not only mean (a victory) in elections (...) It is quite natural to express different opinions (...) through peaceful demonstrations", Erdogan told reporters, quoted by the Anadolu agency, adding that "the messages of goodwill have been received". "I call on all my fellow citizens to reason. Everyone must respect the rules and if they want to express their opinions, they must do so in a peaceful manner," the Turkish head of state added. The latter also called on the protesters not to damage the "image of Turkey" by violent demonstrations.

No "Turkish spring"

Le Premier ministre Recep Tayyip Erdogan a de son côté estimé lundi à l'Etat que la situation était « en train de se calmer » dans son pays. « La situation est en train de se calmer (...) A mon retour de cette visite (au Maghreb), les problèmes seront réglés », a-t-il déclaré à une conférence de presse. He has been repeating since Saturday that the demonstrators were manipulated by extremist groups and, on the strength of his electoral successes in 2007 and 2011, that they could challenge him "at the ballot box". Confident in himself, he left the country on Monday for a four-day tour of the Maghreb. "We will not cede anything to those who are living hand in hand with terrorism. Many things have happened in this country (...) But we will move forward with determination and in accordance with our values," he said before taking the plane. However, he is now faced with a protest movement of unprecedented scale since the coming to power of his Justice and Development Party (AKP, from the Islamist movement) in 2002. "We will stand firm", a Recep Erdogan insisted on Monday to the press. "Yes, we are now in the spring but we will not let it become a winter", he added with reference to the Arab "springs".

He just conceded that there had been "mistakes" made by the police and promised sanctions against his excesses. But he reiterated that he would carry the contested Taksim Square urban development project through to completion. And, as a challenge to the protesters, added on Sunday that he would build a mosque there.

The stock market falls by more than 10%

Cette agitation a ébranlé les marchés financiers. La Bourse d'Istanbul a accusé une baisse de 10,47% en clôture et la lire nationale turque, plongeant à sa valeur la plus basse depuis 2002. The main Turkish market index stood at 76,083.66 points at the close, down 9,006.35 points from the Friday night close. The price of the Turkish lira also fell sharply. The euro traded at 2.46 Turkish lira on Monday against 2.35 on Friday, while the US dollar was trading at 1.80 Turkish lira against 1.81 on Friday.

Les marchés financiers ont largement profité de la forte croissance de l'économie turque depuis l'arrivée de l'actuel gouvernement islamiste-conservateur au pouvoir en 2002, qui a affiché des taux de plus de 8% en 2010 et 2011. LA LIRE EGAIEMENT L'ENQUETE D'EUROPEAN COUNCIL: La Turquie rivalise avec l'Europe et l'Afrique.

06

Explosion: The NSA targeted the French embassy in Washington

Egypt: millions of anti-Morsi demonstrators, several victims

UMP: Cope's Pyrrhic victory

In Turkey, the streets continue to reject Prime Minister Erdogan

s rocked the country for three days. The demonstrators denounce the authoritarian drift of the democratically elected regime.

Read later 06   Comment

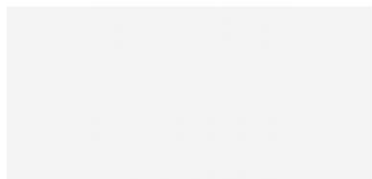
By **Michel De Grandi**
Posted on Jun 2, 2013 at 9:37 p.m.

Istanbul est incontestablement plus habitué aux cars de touristes qu'à ceux de la police antiémeute. Et pourtant, la capitale scène of violent clashes for three days, the worst that the country has known since the Islamo-conservative party led by Recep Tayyip Erdogan came to power in 2002. On Sunday, a few hundred demonstrators remained in Taksim Square, in the heart of Istanbul, home of this movement. While new calls to demonstrate in Istanbul and Ankara were launched on social networks. The calm on Sunday was fragile.

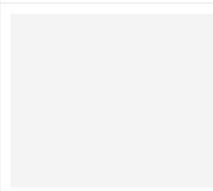
La situation en fin de journée n'avait plus rien à voir avec celle qui prévalait deux jours plus tôt. Elévation de barricades, slogans réclamant la démission du gouvernement, les échauffourées ont fait 79 blessés et 1.700 arrestations selon le ministère de l'Intérieur. C'est un projet de réaménagement de la place qui a mis le feu aux poudres. La construction de bâtiments, dont un centre commercial requires cutting down trees in the adjoining park, set the street ablaze. The desire of Recep Tayyip Erdogan, who was mayor of Istanbul, to override the protests did the rest. Deeming him haughty, arrogant, even contemptuous of the population, the demonstrators this time forced Erdogan, Prime Minister since 2003, to hear the message. "The authoritarian drift has grown since the party's victory in the last legislative elections in 2011. Erdogan is increasingly showing political autism," explains Didier Billion, deputy director of Iris. Resentment was all the more exacerbated as a law further tightening alcohol sales has just been promulgated and has been felt by the population as a new constraint imposed by power on individuals.

No diet crisis

The authoritarian shift was also felt with the police repression, particularly violent in Taksim Square. Almost a thousand people have been arrested. Summoned by the head of state, who himself said he was worried about the intensity of the confrontation, the Prime Minister made a surprise about-face during the weekend by ordering the police to evacuate Taksim Square. Undoubtedly to calm things down and give the regime a softened image, Recep Tayyip Erdogan admitted "errors and extreme reactions" from the police. Barring a new outbreak of violence, these clashes, which also occurred in the capital and large Turkish cities, constituted a serious warning from the population to its Prime Minister. The regime today, even if it is not in crisis, has much less room for maneuver than in the past to respond to social frustrations.

With growth of 2.5% last year and a 4% increase in GDP expected this year, tensions can no longer be dampened by economic performance as in the past. However, Turkey is followed with great attention by foreign investors. Riots like those of this weekend can ultimately cost the country and the Prime Minister dearly.

06

Espionnage: the NSA targeted the French embassy in Washington

Egypt: millions of anti-Morsi demonstrators, several victims

UMP: Cope's Pyrrhic victory

Turkey on the brink of a deep crisis

• Power hesitates between challenge and compromise • Call for a strike in the public service.

Read later 06 [Twitter](#) [Facebook](#) [LinkedIn](#) [Comment](#)

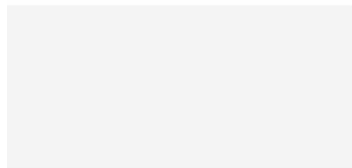
By **Yves Bourdillon**
Posted on June 4, 2013 at 1:01 am

Turkey seems suspended between a deep crisis and a return to normalcy after four days of demonstrations violently repressed throughout the country, resulting in one death, thousands of injured and 1,700 arrests. A public service union (read opposite), the Kesk, with 240,000 members, called yesterday for a 48-hour warning strike from noon today. If the clashes decreased in intensity yesterday in the fifty cities where they had occurred since Friday, the police fired tear gas at a crowd of a few thousand young people in Istanbul in the afternoon.

This unexpected crisis caused a 10% drop in the Ankara Stock Exchange yesterday and a decline in the Turkish currency in the foreign exchange markets. Despite its brilliant economic performance (stronger growth in the OECD, inflation under control), Turkey has an Achilles heel; it relies heavily on volatile capital to balance its current account balance. A significant deficit, at 6% of the GDP, against another 9.3% in 2011, that is to say a financing need of "4 billion dollars per month", assesses in a study Rauf Gönenc, specialist in Turkey at the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). Ranked 12th in the world economy, this country of 76 million inhabitants constitutes, little known, an outlet equivalent to that of China for French companies and carries out half of its foreign trade with the euro zone.

A troubling tone

Partly of the banal protest against the development of an area near Taksim Square in the economic capital of the country, the protest movement now denounces the authoritarianism of the government led by Recep Erdogan and its supposed "rampant Islamization agenda". It is the most important protest movement since the Islamo-conservative AKP came to power ten years ago. Many demonstrators also brandished a can of beer, shouting "to your health, Recep!" ». Referring to a recent statement by the Prime Minister calling them alcoholics.

The protest pushes some to start comparing Taksim Square to Tahrir Square, the site of the fall of the Egyptian regime during the Arab Spring. Except that the Turks are considerably more free and prosperous than the Egyptians. Ankara had also launched democratic legal and constitutional reforms and courageously prepared a settlement of the Kurdish question which has plagued the country for thirty years.

Recep Erdogan did not want to cancel a three-day tour of the Maghreb, where he arrived yesterday after calling the protesters "looters and rioters" and announcing that Taksim Park would be razed as planned. A tone that disturbs even within his own camp. The President of Turkey, Abdullah Gül, the Prime Minister's comrade in the struggle of the AKP, said yesterday that "democracy does not mean only elections [...] it is only natural to express opinions different". The brutality of the police repression has also given rise to worried comments from the American, British and French chancelleries. Even the "Anatolian Tigers", these famous pious entrepreneurs at the base of the country's economic take-off and so far supporters of Recep Erdogan, "above all fear destabilization", sums up an economist, "and want Recep Erdogan to retreat on these futile societal questions, without losing face".

Les Echos

RÉAGIR
FACE À UNE CRISE

EN PROFIT

06

Espionage: the NSA targeted the French embassy in Washington

Egypt: millions of anti-Morsi demonstrators, several victims

UMP: Cope's Pyrrhic victory

Forgotten France rises up

France's yellow vests, coming together in informally organized groups, took part on Monday to challenge politicians on taxation, education, transport and environment, and make the Macron government listen.

by George HOLLIS

Protesters in yellow vests stand in front of a police headquarters in Paris.

Demonstrations in place de l'Opéra, Paris. These yellow vests read out an address to the French people and the President of the Republic. Emmanuel Macron's message: *For 18 years, I have been listening to you. I have given voice to a people who for 40 years have been ignored and that of listening.*

The anger provoked by a fuel tax produced, within a month, a whole dynasty of what will become and democracy. Macron's movement that bring together people with informal organization, movements that bring together people with informal organization, movements that bring together people with informal organization.

Macron has been elected. As a result, the French people have been elected. As a result, the French people have been elected. As a result, the French people have been elected.

But the sea has swallowed up Macron, but none of his own instincts and his own instincts and his own instincts and his own instincts.

France's agenda about the history of the left explains why they have been so successful. France's agenda about the history of the left explains why they have been so successful. France's agenda about the history of the left explains why they have been so successful.

The tables had turned

Philippe Stallaert, a French politician, speaking about the collapse of the French government in 1958, which allowed him to become a 40-year-old man, a French politician, speaking about the collapse of the French government in 1958, which allowed him to become a 40-year-old man.

After always having submitted, endured everything, accepted everything in silence for months and years, it is about taking your turn to speak.

Simone Weil

How did we get to this point? Thanks to the yellow vests, everyone is now aware of the government's situation. It's a point of view that is now aware of the government's situation. It's a point of view that is now aware of the government's situation.

A lucky find, price rise and a better understanding of the situation. A lucky find, price rise and a better understanding of the situation. A lucky find, price rise and a better understanding of the situation.

But not everyone is a French who are doing well - graduates, the middle class, the middle class, the middle class, the middle class.

A person in a yellow vest holding a flag in front of a building.

Last piece on the chessboard

Macron can count on supporters in the French middle class with income to travel, including investors. These are the RFL. With the RFL, everything is in place. The French middle class with income to travel, including investors. These are the RFL. With the RFL, everything is in place.

On 9 December, four days before Macron's second round, the government's situation was clear. The government's situation was clear. The government's situation was clear.

The 'immigration question'

It is not only the fact that this will be granted. The government has not collapsed, it is still in place. The government has not collapsed, it is still in place. The government has not collapsed, it is still in place.

The government's situation is clear. The government's situation is clear. The government's situation is clear.

'Social miracle' of the 1990s

France has called the immigration movement of the winter of 1997-98 a 'social miracle', arguing that its first achievement was to bring together people with informal organization.

It is as though two worlds, separated by just six kilometers, have turned their backs on each other. With no possibility of the 'rough guys' from the factory joining what one worker called 'the centre middle class out for a walk'.

George Hollis

There is no predicting the future of a movement so culturally alien to most people who read or write for *Le Monde Diplomatique*. Its political prospects are uncertain and its ethnic character is uncertain. Its political prospects are uncertain and its ethnic character is uncertain.

In 2010, the French government described the social movement in France as a 'social miracle', arguing that its first achievement was to bring together people with informal organization.

George Hollis

'WE DEBATED FOR HOURS AND DECIDED NOTHING'

Yellow vests don't do politics

The world wants to know how the protests in France got together. In Ardèche, it turns out that organisation, like the protestors' politics, is unstructured, meetings often just talking shops, and the roundabouts tribal.

BY PIERRE SOUCHON

Leemage - Corbis - Getty

THE weekly meeting in Branceilles was starting as I arrived. During the evening nearly 150 people got up to speak, people who found themselves homeless because they could no longer pay the rent or depended on charities for food. Their pain and anger were suddenly public after being kept private so long. One said, 'I used to spend my evenings yelling at the telly.' They were angry at all the political class: Emmanuel Macron and his ministers, members of parliament they barely recognised, and other elected representatives.

The discussion was unstructured, but participants blamed politicians for everything: wages that barely lasted till the second week of the month, pitiful pensions, rising rents, hospital staff shortages. People felt at breaking point. A call for Macron to resign was cheered. An organiser asked, 'Anyone against?' and a woman gingerly raised her hand and said, 'Don't get me wrong. I can't stand him. That's why I've been on the roundabouts for three weeks. But who'll he be replaced by if he goes?' A commotion ensued.

Almost nobody mentioned the private sector's responsibilities; it is perfectly screened by the political class. No one mentioned capitalism or the private ownership of the means of production; the economic system was taken for granted, even if they agreed its excesses needed restraining, bosses should earn less and their employees make a decent living in a 'moral economy'.

The hardest thing is trying to organise anything. This is just a talking shop. We debate, but nothing gets decided and attendance drops every time

Rémi

Journalists from news channel BFM TV persuaded a platform speaker to go outside for an interview. When people realised what was happening it was the speaker, not the TV crew, who was noisily ejected. People shouted, 'We don't want spokesmen!' and the meeting was abruptly wound up. Another speaker, Rémi, said angrily as he left the platform, 'The hardest thing is trying to (...)

FRANCE'S STATE REFORMS CREATED TWO-TIER SERVICES

'Gilets jaunes' shock the politicians

The contract between government and those they govern has broken down, and there is no official organisation they will allow to speak on their behalf

BY LAURENT BONELLI

Smoke rises as police place street lighting in Alexanderplatz, Berlin, during the 1989 German revolution (Johann Böttger - Getty)

POLITICIANS have not been so worried about a social movement in a long time: the scale, duration and deterioration of the yellow vest protests were an unwelcome surprise, catching politicians off guard because the protestors come from all walks of life, do all sorts of jobs, and have diverse political allegiances. They cannot be written off as being from a traditional union or political organisation, because they come from what politicians think of as the silent majority, which politicians claim to speak for but ignore, except when it is time to solicit votes.

Injustice, by US political scientist Barrington Moore Jr, provides clues to the rise of this largely spontaneous, loosely coordinated movement (1). It was written in the 1970s, when academics were trying to understand the big US protest movements of the era; it shifted perspectives by replacing the question 'Why do people revolt?' with 'Why don't they revolt more often?' While Moore's peers discussed the role of economic inequality and racial oppression, he suggested that these were constant factors throughout history but did not always cause insurrection. They might be necessary preconditions of revolt but were not a causal explanation.

Without the concept of reciprocity — or better, mutual obligation — it becomes impossible to interpret human society as the consequence of anything other than perpetual force and fraud

Barrington Moore Jr

Moore examined the actions of German workers from 1848 to the late 1930s to explain why they mostly accepted unfavourable social and political orders, and to identify the conditions which, rarely, led them to rebel. He concluded that stability depends on the consensus these in power make to those they dominate: 'Without the concept of reciprocity — or better, mutual obligation, a term that does not imply equality of burdens or obligations — it becomes impossible to interpret human society as the consequence of anything other than perpetual force and fraud.'

Moore argued that conflicts are the consequence of breaking an implicit social pact: often they result from economic or technological changes that affect the status quo and give the elite the opportunity to downgrade previous concessions. Members of the elite who no longer play the game then appear parasitic or exploitative and lose their legitimacy.

Moore's analysis is still valid if you consider the current transformation of the workplace, which, according to sociologist Robert Castel, has produced 'a destabilisation of the stable' (2). Yellow vests say the standard of living for many in work has fallen so far that they struggle to make it to the end of the month. The situation has worsened because of the progressive erosion of state protection. In France, the state has been central to moderating the tensions between work and capital. The development of high-quality, low-cost, nationally available public services in education, healthcare, transport, communications and energy has made it possible to mitigate the most harmful consequences of an employment relationship structurally unfavourable to workers since the mid-1970s.

Sense of abandonment

But state reforms since the 1990s have created two-tier public services (3), with hospitals, courts or higher education in a regional centre very different from those in a medium-sized or small town. The logic of profit and competition has supplanted the aim of reducing social and geographical inequalities. That has caused both the public's sense of abandonment and the disorientation of state employees presented with a radically revised mission. There is a vague sense that the old universal protections are now reserved exclusively for those who already have the most.

This transformation has resulted in the feeling of injustice Moore described, and explains in part the yellow vests' anti-tax position (4). The representatives of the state have lost their role as arbiters, and are classed among the parasites, as well as the economic elite. Protestors blocking roundabouts (see *France's yellow vests don't do politics*, in this issue) criticise the real or imagined lifestyles of ministers and parliamentarians, in part because of the corruption scandals, tax fraud and acts of collusion with business revealed in recent years.

Some politicians confirm how remote they are from ordinary people whenever they speak. Emmanuel Macron said: 'A station is a place where you pass people who are succeeding and people who are nothing' (3 July 2017). François Hollande privately mocked 'the toothless people' (5). They were probably revealing their fundamental view of society: that there are winners and losers. They were also substantiating many of their fellow citizens' deep feelings of contempt. So now the presidency has become the focal point for pent-up anger, as in the protestors' chant 'Macron out!'

All political parties have lost credibility, even when they put forward alternative positions. This explains why no party has yet been able to ally itself with the yellow vests or offer them anything other than further elections. It also explains why the yellow vests have resorted to self-organisation and direct action. They do not want mediation via a party or union and do not resort to the usual channels of protest. They want their message to go direct to those in power, to the Elysée Palace and prefectures, which some protestors want to occupy; then they want to broaden it by blocking strategic points, roundabouts, motorway toll stations, borders and fuel depots.

Why the violence?

The violence can be explained by a combination of factors: a collectively expressed feeling of having had enough, direct action, absence of mediation, and the way the forces of law and order have been deployed. Especially in Paris, seasoned activists have undoubtedly been involved in clashes with police and caused damage. The media and government highlighted this, blaming both 'anarchic autonomists' and rightwing extremists. The extent of these actions, and what we know about those who have appeared in court, show that they are not the only people involved. It cannot be claimed they are behind everything: fires at government offices in Le Puy-en-Velay and motorway toll stations at La Ciotat and Narbonne, and violent clashes throughout France, including small towns.

A few years ago, a senior police official said in an interview that violence is by nature relational: 'We are the ones who, as an institution, set the level of violence at the outset. The higher our level, the higher the demonstrators' level will be.' Recent police strategy has done nothing to defuse tensions: there have been mass arrests (1,723 on 8 December), water cannon, armoured vehicles, helicopters and mounted police, widespread use of tear gas grenades (more than 10,000 in Paris on 1 December) and flash balls (a type of rubber bullet).

These tactical choices are a consequence of the 'splendid isolation' of the French police and gendarmerie, which means they have no interest in methods developed by their European counterparts, such as de-escalation. Twenty years of security policies have significantly increased their powers and their autonomy. Their approach to terrorism, petty crime and urban riots is rarely questioned, so they are convinced of the soundness of their expertise and sometimes automatically deploy familiar tactics in new contexts and against different targets. Images of the police arresting school students in Mantes-la-Jolie and forcing them to kneel were shocking, but this is a relatively common tactic on some urban housing estates.

Most politicians back these tactics and see an opportunity to assert 'firmness' in the hope of political dividends, repudiating responsibility for violence and blaming 'troublemakers'. The media, always eager for footage of clashes and destruction, play along. Politicians may be misjudging the disastrous impact such tactics will have on their legitimacy. They give the impression they can remain in power only as long as they are protected behind riot shields and batons and able to fast-track protestors through the courts. They lend credence to the perception that political power rests solely on 'perpetual force and fraud'. Moore showed how risky that could be. In fact, it is reciprocity that determines long-term social and political stability.

AKP COMPROMISES: GIVE OUT TO ERDOGAN'S AUTHORITARIAN RULE

Turkey's ailing sultan

The response of prime minister Recep Tayyip Erdogan to this summer's protest movement in Turkey made clear his worsening authoritarianism. Yet his AKP party was founded on inclusivity and pragmatic compromise.

by Wendy Krimmensen

As Turks struggled to grasp the impact of this summer's protests in Istanbul and other cities across the country, Yigit Arat, professor of political science at Bogazici University, pointed to a paradox: "Increasingly, democratisation and authoritarianism are going hand in hand, and not just in Turkey."

If the ruling Justice and Development Party (AKP) is not directly threatened by the protests, the events have implications for the prime minister, Recep Tayyip Erdogan, with three elections due in 2014-2015: local elections in March 2014, presidential that August and parliamentary in June 2015. Erdogan's ambition to institute an enhanced presidency with himself as a new "sultan" now looks unlikely to succeed after his imperious response to the protests over the development of Gezi Park, a little green area in Istanbul's upscale, residential centre. There was a sharp drop in the lira immediately after the protests, and questions over his Syria policy increased after car bombings killed at least 50 people in Reyhanli, near the Syrian border, on 11 May.

For the first time, Erdogan, who had confidently steered Turkey through choppy waters, seemed at a loss. Why did he seek a confrontation when the Gezi project was under judicial review and was then turned down in July? Once the crisis began, he could not be seen to have his authority challenged. He needed to shore up support from the 50% of the population who had voted for him in 2011, so he accused protestors of being "agents provocateurs", said foreign media coverage was biased, and silenced domestic media. His other recent attempts at social control (restrictions on the sale of alcohol in stores to end drunken, which he has described as "murder") infuriated conservatives. Turks, however, united at winning votes from Muslim conservatives in this still divided society.

Rumours on the AKP's liberal wing criticised Erdogan's handling of Gezi. Narisani Nemmen, a deputy for Istanbul said "I was angry at the police tactics at the start. It was a miscalculation. The party needs closer contact with those it has alienated."

Secular intellectuals regard Gezi as a turning point in the first major political protests since the 1970s, an apolitical younger generation has become politicised – not by big ideas like democracy or nationalism, but for their rights. They were joined by activists for Kurdish, Alevi and gay rights – a coming together of separate causes that is new to Turkey.

Reversal of founding principles

Erdogan is now setting one side of Turkey against the other in a bid for greater power, although the AKP was founded on pragmatism and inclusivity. Its initial landslide on 8 November 2002 – with almost two thirds of the seats in parliament (303 out of 540) included votes from middle-class Turks unemployed after a severe economic crisis in February 2001. Based on this broad support, AKP rule ended weak coalition governments and provided the stability needed to address Turkey's main problems. As a result, its early coalition of interests included internationally democratic forces that Islam was compatible with democracy. The policy worked. The AKP was elected on 27 July 2007, with 51% of the vote, a triumph over term in the 12 June 2011 elections, with 50% of the vote – the first party since the start of multi-party politics in Turkey in 1946 to win a third consecutive term and to increase its share of the vote.

In a new, confident Turkey has taken its place as a regional power, strong in its economic, development, social progress and foreign policy. A belief in the AKP's founding principles – that Turkey is a democracy, that Islam is compatible with democracy, that the AKP is a party of the people – has been replaced by a new sense of belonging and empowerment to a majority of Turks, previously excluded by the old secular elite. Erdogan's own charisma and can-do attitude won admiration, even adulation, in the Arab world.

His worsening authoritarianism escaped the world's attention, although in Turkey there were worries about his overreach and every capitalism, the penetration of Fethullah Gulen's Islamist movement into the police and judiciary, the closing of the media, and the arrest of many journalists and other critics of the government.

If the AKP's record after a decade in power, is mixed, there have been significant achievements. The biggest has been the transition to a civilian-led state, subtly consolidated on 20 July 2011 with the resignation of the last general, the last of the military, the army, the force and navy. This would once have been a major crisis, but was met with general relief. It followed a 10-year struggle between the military and the AKP. Attempts to ban the AKP for seeking to impose religious rule backfired: its popularity increased. The military were weakened by charges of involvement in coup attempts against the AKP, the five-year prosecution of the Erdogan's chief of staff, İlker Başbuğ. It is clear the justice system is not free of politics and has failed to investigate evidence of wider involvement in criminal activity and human rights abuses, particularly in the southeast. Yet with the verdicts, Turkey's democratisation has been underlined.

Much of the AKP success story was based on the economy, which it opened up, building on structural adjustment reforms by the former economy minister Kemal Dervis (2001-02). The AKP government proved fiscally responsible and good managers: the country seemed to have escaped the global financial crisis as GDP more than doubled over 10 years (1). The IMF now expects a more modest growth of 4.4% in 2013 and 3.7% in 2014. External debt has reached record levels (21% of GDP), but unemployment is at 9.4%. That threatens Erdogan's dream of making Turkey one of the world's 10 biggest economies by 2023.

Underlying weakness

Gezi emphasised this relative weakness, as the lira plummeted. Serket Panikkar, professor of economics at Bogazici University, stressed the link between politics and economics. "Until 2005 there were institutions to improve economic policy, but they were not working. That process has stopped, and the EU is partly responsible. It's a pity because the AKP could have done something more conservative." Since then, the emphasis has been on monetary stability. "The private sector began to take on more debt, risky as the global crisis caught up with Turkey." Yet Erdogan has blocked all criticism of policy, and begun to tap state resources to pay for continuing growth. His erratic reputation could make Turkey a less reliable place to invest in.

The AKP made its most notable social reforms in the early years. The hope of EU accession pushed Turkey to adopt the Kurdish, Armenian and Cypriot questions, creating a new openness. The taken that affected Armenians within Turkey was broken, and relations with Armenia, though complicated by land disputes over Karabakh and other Azerbaijan-occupied territories, pointed to an opening of borders after protocols were signed in October 2009. On Cyprus, there is a sense that the AKP government has done what it can, backing the UN peace plan proposed by Rafi Arian for a federal solution. But while the Turkish Cypriots voted for the plan in the referendum of 24 April 2004, the Greek Cypriots voted against. Hope of federation ended when they separately joined the EU on 1 May 2004.

The AKP government's biggest achievement so far – and greatest remaining challenge – is its attempt at a solution to the Kurdish question. Secret talks with the Kurdistan Workers Party (PKK) to end 30 years of armed resistance and separatist struggle led this March to the announcement of a ceasefire followed a month later by a pledge to withdraw from Turkey to autonomous Kurdistan (southern Iraq). The AKP's earlier opening to Iraq and already reached social and economic goals, as well as security to the region. The government's initiative has brought cultural and social reforms for Kurds within Turkey, under the banner of the BDP (Peace and Democracy Party). A moderate Kurdish observer said: "We used to see self-determination as the only solution. Now our Kurds want to look west. Both for economic benefits and because of the regional confusion. Kurds here see their future in a democratising Turkey that recognises their rights." Those rights mean an end to ethnic discrimination, full recognition of Kurdish identity with the right to teach Kurdish at school and a decentralisation that will lead to a form of autonomy. For this, constitutional reform is needed.

Greater autonomy in the southeast, if successful, should also have an impact on the situation of Arabs, Greeks and Armenians.

'A Turkey calling its own shots'

Under AKP foreign minister Ahmet Davutoglu, Turkey opened up to the world diplomatically and commercially: Africa, Russia, Georgia, Serbia, Greece and the Middle East. There was continuity in foreign policy under the AKP, which was overlooked as foreign headlines swayed Turkey's "neo-Ottoman" ambitions. Sait Gezi, professor of international relations at Istanbul's Radik Halk University, said: "The eastern axis focus is about the West's inability to accept a Turkey that is calling its own shots."

Turkey remains firmly allied to the US, to the EU first, and to Europe, even if it hopes for accession to the EU has been rebuffed in recent years. Gezi points out that the AKP has solid relations with the US, where there is an appreciation of Turkey: "The AKP's task was to make Turkey a functional democracy."

In the Middle East, Davutoglu put in place his "zero problems with neighbours" policy, leading to mediation between Israel and the Palestinians, Israel and Syria (permanently by "a negative context" of the Arab Spring in 2008-09). By 2009, he had signed over 60 agreements with Syria and 50 with Iraq, and had lifted visa requirements with eight neighbours. There were attempts to mediate with Iran over its nuclear capability. Erdogan was most outspoken with Israel. In January 2009 he told President Shimon Peres: "You are killing people." Further diplomatic incidents led to Turkey's expulsion of military, though not economic, ties with Israel that October. This made Erdogan the darling of the Arab world and played well with the Turkish public. Washington under Obama was not dissatisfied. Then came the Mavi Marmara affair, when a Turkish flotilla carrying humanitarian aid to break Israel's blockade of Gaza was attacked in international waters on 31 May 2010 and nine Turkish activists killed. This year, after a very public row, the Israeli prime minister Benjamin Netanyahu apologised.

Have Erdogan and Davutoglu overreached themselves? After the Israeli apology, Erdogan announced his visit to Gaza. But Washington insisted he could not go to Hamas-controlled Gaza without first visiting the Israeli-controlled West Bank and Israeli-controlled Jerusalem. Meanwhile in Egypt, his close friend Mohamed Morsi was removed from power. On 20 August, Erdogan was criticised for suggesting that Israel was behind the complicity in White House condemnation for his "offensive".

There were miscalculations on Syria. After Turkey's close alliance with President Bashar al-Assad was swiftly reversed at the start of the uprising, Turkey facilitated the rebels, set up refugee camps along the shared border and allowed the opposition Syrian National Council to set up its headquarters in Istanbul. Ordinary Turks welcomed the opposition and the rebels, but the Syrian government involvement, with the risks of unrest among the country's own Alawi minority (C) and even at the porous border that allow the infiltration of Al-Qaida-linked jihadists into Turkey. The dangers of the Syrian conflict spilling over the border became clear with the bombings in Reyhanli, close to the Syrian border and home to hundreds of thousands of Alevis, for which the Assad regime was held responsible. However, with Hizbullah's entry into the civil war, then the international focus over the regime's alleged use of chemical weapons, Turkey's involvement in the Syrian civil war, alongside that of the West, is set to grow.

The AKP government, which rushed to back each rebellion in the Arab world, has ultimately proved unable to shape outcomes in the region. And within the country, Erdogan is now putting earlier achievements at risk. As he sees his chances of an enhanced presidency decreasing, he needs allies. The Kurds of the BDP are waiting patiently, though it is now harder to cut a deal with the government that was so violent with the young Gezi demonstrators, who could well vote for the BDP since the centre-left opposition CHP (Cumhuriyet ve Halk Partisi) seems unable to profit from the protests. The Kurds' patience now depends on the AKP's action in the coming months to bring peace to the southeast.

Erdogan could call early parliamentary elections in the hope of winning enough seats to change the constitution so as to allow his enhanced presidency, although that tactic doesn't seem likely to succeed. Or he could introduce a party banlaw allowing him to run for a fourth term as prime minister. But the knives are out in the AKP, and so no one is ruling out a Margaret Thatcher fate, or the Putin scenario, which Erdogan must face, with President Abdullah Gül as prime minister, putting in his own team. Orhan Pamuk, recently blamed Erdogan for an alibi sultan. Can the party find a way to restrain him and get back to bridge building?

POST GEZI TURKEY SPEAKS OUT AGAINST ERDOĞAN

Gülen steps out of the shadows

The AKP and Gülenists in alliance forced the army to give up political power in Turkey; but then the apparently moderate, modernising Gülen and his followers split with Erdoğan over Islamisation and corruption.

BY ALI KAZANCIGIL

GÜLEN movement members call it *Hizmet* (the service), the Turkish media calls it *Cemaat* (the community). The Gülen movement, a huge and powerful social organisation with religious foundations, was created in the 1970s by Fethullah Gülen, a major thinker in the Sufi mystic tradition. He now lives in the US, where he is well known; in 2008, he was included in *Foreign Policy* magazine's list of the world's most influential intellectuals.

Turkish public opinion is divided over the movement's nature and objectives. Its supporters praise it, its enemies decry it. The movement doesn't give much away about how it operates, which may or may not be a deliberate strategy. From its creation, it was repressed by the Kemalist state, especially by the army, and Gülen left for the US in 1999 to avoid prison. It operates as a group of decentralised, transnational networks, without a hierarchical structure. Gülen's ideas, set out in his books and rare public speeches and interviews, unite and inspire its members. The Gülenists have often been compared to the Jesuits, with whom they have excellent relations, and also to Protestant missionaries, Opus Dei and even freemasons.

The Gülen movement might be a "civil religion", a concept used by US sociologists to designate movements with religious foundations that devote themselves to secular activities ; or it might have a covert objective. Although not directly engaged in political activity, it exerts real influence through its power and financial resources, especially to defend its own interests.

The prime minister, Recep Tayyip Erdoğan, was Gülen's ally from 2002 to 2011, and took unashamed advantage of the movement's influence: he used Gülenist judges and police to end military control of political life, but then, faced with a crisis in December 2013, accused the movement of infiltrating the judiciary and the police. Some Gülenist networks responded vigorously, at the risk of compromising their leader's spiritual image. The (...)

[HOME](#)[CURRENT ISSUE](#)[PAST ISSUES](#)[ARCHIVE](#)[MAPS](#)[BLOG](#)[PODCASTS](#)[FOLLOW US](#)[ABOUT](#)> **march 2014**

← →

3 translations

POST GEZI TURKEY SPEAKS OUT AGAINST ERDOGAN

Alternative Istanbul

Though half of Turkish society claims to support the governmental repression of last year's protests in Taksim Square, the other half is in revolt, in some form or degree. And it's showing in new books and novels.

BY TIMOUR MUHIDINE

ISTANBUL's Galata Bridge was raised for the first time in 43 years on the morning of 1 May last year. Its two sections spanning the Golden Horn became black walls preventing access; all other routes within several kilometres were closed and the ferry service that links the city's European and Asian sides was suspended until 4pm. Demonstrators who still managed to occupy Taksim Square that day were met by teargas and tanks. A few weeks later, opponents of the government's planned redevelopment of the adjoining Gezi Park again faced riot police and were soon joined by huge crowds with wider demands. Between 28 May and 16 June, six people died, over 8,000 were injured and 255 faced charges.

Taksim Square has always been a major focal point for political gatherings and an emblem of Turkey's hopes and contradictions. That is discernible in its semi-modernist style and layout, created in 1939 by the French urban planner Henri Prost at the invitation of Atatürk, the founder of modern Turkey. There is a symbolic link between the square and the republic, which was established in 1923 after the collapse of the Ottoman empire during the first world war, and the Treaty of Sèvres (1920).

Recep Tayyip Erdoğan's government project plans the destruction of Gezi Park, the reconstruction of the Artillery Barracks demolished by Prost, the building of a mosque and the closure of the Atatürk cultural centre, severing the symbolic link. Taksim Square, which is also a road hub and an underground and funicular rail hub, opens onto Beyoğlu and Istanbul's most secular and happening districts, full of restaurants, theatres, cinemas, bars and nightclubs. Most of their customers are young. Among them you will find the Apaches — adolescents from the outer suburbs with wild clothes and hairstyles. Their presence is only just tolerated in the city centre.

Gezi Park: whose history is Erdogan respecting?

BY VICKEN CHETERIAN, 2 JULY 2013

The Turkish Prime Minister Recep Tayyip Erdogan, in his defence of the project of building a new shopping centre and luxury apartments at the place of Gezi Park in Istanbul, said something symbolic: the reconstruction plans, which supposedly would resurrect the architecture of an old military barracks based on the architecture of a 19th century Ottoman building, would amount to “respecting history (1).”

History is a sensitive question in Turkey, even controversial, and has done much to forget its own history. So it’s surprising to see such a fierce struggle now being waged in its name. Amid the host of media reports, documentaries etc, only a very few recalled that the park had a history. The Prime Minister could have remembered, for example, that the architect of the original barracks built in 1806 was Krikor Balian, an Armenian belonging to a famous family of architects who were in the service of the Sultans (2).

To mention the architect of the old artillery barrack that Erdogan is aiming to re-construct is not a secondary issue. It is the part of Turkish and Ottoman history that modern Turkish politicians have invested enormous efforts to erase and forget: the participation of religious minorities, such as Greeks, Assyrians, Jews, but especially Armenians, in the country’s cultural, economic and political life.

More important than the architect though is the memory of a former Armenian cemetery left to oblivion. The place in which Gezi Park stands, where the Turkish Prime Minister now wants to build a shopping mall and a mosque, was once an Armenian cemetery. In 1551, following an epidemic, the land was given to the Armenian Church by Sultan Suleyman. It was later enlarged and walled. In 1837 Surp Haop (Saint James) Armenian Hospital was constructed next to it, and continues to function. On the ground of the cemetery a church, Saint Gregory the Illuminator, was also built. And between 1919 and 1922 a monument dedicated to the Armenian victims of 1915 was erected. The cemetery was confiscated in 1930, on the pretext that the Armenian Church did not have a property title for the cemetery. The Armenian Patriarchate of Istanbul, Mesrob Naroyan, attempted to reclaim the cemetery through the courts, arguing that Turkish law permitted ownership after fifteen years of uncontested occupation. But the court supported the government decision, and imposed a heavy fine on the Church.

The government allowed only two weeks to remove the graves. Some were taken to the Sisli Armenian cemetery, most were left behind. The cemetery was then taken over by the authorities, which sold off the tombstones. Some of the remaining marble stones were later used to build the staircases and fountain of Gezi Park while the confiscated land was sold to private businesses – the Turkish radio company TRT offices, and luxury hotels such as the Divan Hotel, Hyatt, and Hilton (3).

No one expected the small, environmentalist protest that started to protect the 600 trees of Gezi Park to become a nation-wide protest against the policies of Erdogan. “The movement started as environmental issue and for the protection of cultural heritage. The reason it grew was because of police violence,” said Sevil Turan, the co-spokesperson of the Turkish Greens. The way the movement started was unbelievable, Turan said. “I did not imagine so many people would join the protest movement. People came because they were so angry with the government, but at the same time they were so calm, there was no violence.”

“You captured our graveyard, but you can’t capture our park! (4)” A youth movement called Nor Zartonk (Armenian for “new awakening” (5)) raised this slogan. Sayat Tekir, its spokesperson, said that “from the first day we were at Gezi Park.”

This movement resembles the mobilization that followed the assassination of Hrant Dink, bringing together people from all horizons. Dink was a Turkish-Armenian journalist and chief-editor of bilingual weekly *Agos*, who was assassinated in Istanbul in 2007. Over a hundred thousand people came out on the streets for his funeral.

The Gezi Park mobilization was equally diverse: various Turkish political trends (a militant wrapped in the red Turkish flag walked hand-in-hand with another dressed in a flag with the image of Abdullah Ocalan). Leftists and nationalists, Turks and Kurds, environmentalists and anti-capitalists, all came together to oppose what they saw as increasing authoritarianism of the new Turkish strongman.

Nor Zartonk started as an email discussion forum back in 2004, made up of Turkish Armenians. But people remained fearful of taking political action, said Tekir, because of the traditional fear Turkish Armenians have lived in since 1915. “The assassination of Hrant Dink was the motor that pushed us to action. We organized conferences and discussions on the Armenian question, minorities in Turkey, relations with the European Union, etc., but also took part in demonstrations. They were part of the mobilization against the closing down of the Emevî movie theatre where, like Gezi Park, municipal authorities wanted to build a shopping centre. Like Gezi, Emevî has a secret story: it was confiscated from its Jewish owners during the second world war.

On the second week of the latest demonstrations, a group of anti-racism activists wanted to erect a monument at Gezi Park referring to the 1919 monument there dedicated to the memory of the victims of the Armenian genocide. They also wanted to name one of the streets adjacent to the park “Hrant Dink Caddesi”. They carried banners on which it was written: “Burdazyiz Ahparig!” — we are here, brother (6) !

Tekir said: “Until recently, the Armenian community in Turkey were frightened and closed in upon themselves, the result of a series of massacres and repression that started in the late Ottoman period and continued under the Republic. We want to ask for our rights, to claim a democratic society.”

Erdogan’s answer to the “Occupy Gezi” movement came in his usual defiant manner, unmoved by the thousands of citizens demonstrating against his projects in the face of police repression. “A mosque will be built in Taksim,” he said, then added that “he did not have to receive permission from the main opposition leader or a ‘few marauders’ for the projects. (7)” After returning from a tour in North Africa, the Prime Minister was even harsher in his announcements: “These protests must end immediately. No power but Allah can stop Turkey’s rise. The police are doing their duty. These protests, which have turned into vandalism and utter lawlessness must end immediately. (8)”

Sevil Turan said: The “AKP has become so strong, it sees there is no political alternative. Erdogan wants to leave behind him a monument on Taksim Square, build a new, conservative culture. The Prime Minister remained silent [over the fact] that this was an old Armenian cemetery.”

For Turan, Gezi Park has introduced a new political culture: “It was an experience of direct democracy.” Tekir agrees: “Those who entered the park, and those who went out of it weren’t the same people anymore. Gezi became a laboratory for political formation.”

Turkey: "Our patience has limits", warns Erdogan

On the tenth day of the demonstrations demanding his resignation, the Turkish Prime Minister ruled out bringing forward the date of the next elections.

Read later | 06 | Comment

Posted on Jun 9, 2013 at 7:05 p.m.

"We remain patient, we are always patient but our patience has limits," said Recep Tayyip Erdogan. On the tenth day of the Turkish Prime Minister was speaking in front of several thousand supporters upon his arrival at Ankara airport, returning from a several-day tour of the Maghreb.

"We will not be accountable to marginal groups but to the nation (...) the nation has brought us to power and it is she alone who will get us out of it", he continued in front of the chanting crowd. "Turkey is proud of you".

The demonstrators, 'looters', for Erdogan

"Turkey must see the true image of Ankara, not that of those who sow disorder," added the head of government, again describing the demonstrators as "looters". "If they are disturbed by this definition, they will go and check in the dictionary what 'looters' means", he insisted.

He once again made an appointment with his opponents in the municipal elections of March 2014. "Be patient for another seven months instead of occupying (the park) Gezi (in Istanbul) or (the park) Kugulu (in Ankara)", launched Mr. Erdogan, "you speak of democracy, freedoms and rights, but you will not obtain them by violence but by the law". "No one should be pessimistic, no one should be worried. Turkey, which has seen many events in the past, will recover from this too," he said.

Violent clashes in Ankara

On Sunday, thousands of demonstrators once again occupied Istanbul's Taksim Square for a concert-meeting where anti-Erdogan harangues followed songs and slogans "government, resign!" picked up by the crowd. And in Ankara, more than a thousand people were also gathered in Kizilay Square, the heart of the protest in the capital, according to an AFP photographer. Taksim and the small Gezi park, whose destruction announced to launched the sling on May 31, recorded Saturday evening its highest attendance since the start of the movement, boosted by the presence of thousands of supporters of rival football clubs in the city, Galatasaray, Fenerbahçe and Beşiktaş, reconciled for the occasion.

In addition to Istanbul, the mobilization was also full on the night of Saturday to Sunday in Izmir (west) and Ankara. In the capital Ankara, violent clashes erupted when police intervened with cannons and tear gas to prevent some of the some 10,000 demonstrators gathered in the city center from marching on Parliament.

According to Turkish media, clashes were also reported in Adana (south) after a demonstration between opponents and supporters of the Prime Minister.

Questions and concerns about escalation risks

These incidents and the strategy of confrontation adopted again by Mr. Erdogan on Sunday, in favor of his trip to Adana, raise questions and concerns about the continuation of the movement and the risks of escalation between the two camps.

The Nobel Prize for Literature Orhan Pamuk, a respected voice in Turkey, himself confided his dismay after more than a week of a protest unprecedented since the AKP came to power in 2002. "I am worried because there are still no signs of a peaceful outcome in sight," the writer said at a conference in Rome, quoted by the Turkish press; "I understand the way people protest".

Two more AKP meetings next weekend

The AKP has already planned to do it again with two mass public meetings next Saturday in Ankara and the next day in Istanbul, officially to launch its campaign for next year's municipal elections. A new opportunity for the Prime Minister to respond to the tens of thousands of Turks who taunt him, often beer in hand, in front of cameras around the world.

The wave of protest that has shaken Turkey for ten days has weakened its government, criticized by key allies such as the United States or the European Union for the brutality of police repression. These events are also closely followed in the countries of the "Arab Spring", notably in Egypt and Tunisia, where Islamists in power have often seen the Turkish model of the alliance between Islam and democracy as an example.

Les Echos
Reprenez un temps d'avance.

Les Echos
Reprenez un temps d'avance
-50%
SUR VOTRE ABONNEMENT
voir reports

06
Espionage: the NSA targeted the French embassy in Washington

Egypt: millions of anti-Morsi demonstrators, several victims

UMP: Cope's Pyrrhic victory

HESCHUNG
1934
PROFITEZ DES SOLDES D'ÉTÉ SUR LA BOUTIQUE EN LIGNE
DÉCOUVRIIR

Less taxes, more public services: the contradictions of the "yellow vests"

+ VIDEO. The demands of the "yellow vests" go far beyond the question of purchasing power which crystallized the movement. They are mostly unrealistic from a budgetary point of view.

Read later Society   Comment

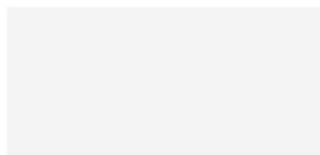
By **Ingrid Feuerstein**
Posted on Dec 3, 2019 20:18 at 15:46

A minimum wage of 1,300 euros net, a minimum old age of 1,200 euros, retirement at age 60, indexation of pensions and allowances to inflation ... All while granting more resources to the courts, the police, the gendarmerie and the army, by limiting the number of pupils per class to 25 and by putting an end to the closures of small lines, post offices, schools and maternity hospitals. This is not a letter to Santa Claus, but an extract from the 42 demands published by the "yellow vests", before a delegation was received at Matignon on Friday. From more than 35,000 proposals collected on Facebook, this program can be summed up by two "main proposals", according to the press release: and "the creation of a citizens' assembly".

> **ANALYSIS: Macron faced with the "curse" of the start of the mandate**
> **The foreign press frightened by the violence in Paris**

The government's difficulty in responding to the "yellow vests" crisis does not come solely from the unstructured nature of the movement. It is also due to the multiplicity of demands, which largely exceed taxes on fuel, and even the problem of purchasing power, which only arose in the second phase of the protest. It includes the issue of compensation for elected officials, better treatment of the elderly in retirement homes as well as the end of posted work, the ban on relocations or the use of CICE money to finance the launch of a French hydrogen car industry.

VIDEO. Yellow vests, black anger: everything you need to know about grumbling

Popular referendum

Le fonctionnement de notre démocratie est remis en cause. C'est ainsi que les « gilets jaunes » veulent faire entrer le référendum populaire dans la Constitution, où toute proposition recueillant plus de 700.000 signatures devrait être discutée à l'Assemblée put to the vote of the French. The return to the seven-year term also appears in this Prévost-style list, to "make the voice of the people heard", two years after the elections. At first, the movement demanded the abolition of the Senate, but this proposal had disappeared from the list published Thursday evening.

In their concerns, there is also the migration crisis. It is necessary that "the asylum seekers are well treated", but that "the rejected are returned to their country of origin".

French support

Nul ne s'est penché sur la faisabilité juridique de ces propositions, ni sur leur impact budgétaire. Cette question est secondaire pour les « gilets jaunes » qui souhaitent cesser de rembourser les intérêts de la dette en les déclarants « illégitimes ». Pour eux, l'Etat doit "by going to seek the 80 billion of tax evasion".

Despite these contradictions and the unrealism of this "project", the movement still enjoyed the support of the majority of French people, at least before the violence on Saturday. The level of buy-in varies depending on how the question is phrased. The Ifop institute recorded 71% of positive looks on November 29. In an Odoxa poll published the day before, 84% of those questioned considered the movement justified.

Les Echos

Reprenez un temps d'avance

-50%
SUR VOTRE ABONNEMENT

THE FINANCIST

MOST READ

- 01 **COFD**
Five questions on the wearing of the mask soon compulsory in "closed public places"
- 02 **Coronavirus: new cases are on the rise in Brittany and Provence**
- 03 **Back to school: what is planned in the event of a second wave**

SOCIETY

How Paris is increasing the pressure on Airbnb

Housing in Paris: Hidalgo initiates its policy aimed at the middle classes

10,000 additional places created at the university, after a record number of baccalauréat holders

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Simge YILDIRIM
Doğum Yeri – Tarihi	İstanbul - 07.01.1996
Yabancı Dil / Diller	İngilizce
Tez Konusu	TOPLUMSAL HAREKETLER VE MEDYA: GEZİ PARKI VE SARI YELEKLİLER ÖRNEĞİ
E-Posta	yildirimsimge7@gmail.com